

Digitaliseret af | Digitised by

**DET KGL.
BIBLIOTEK**

Royal Danish Library

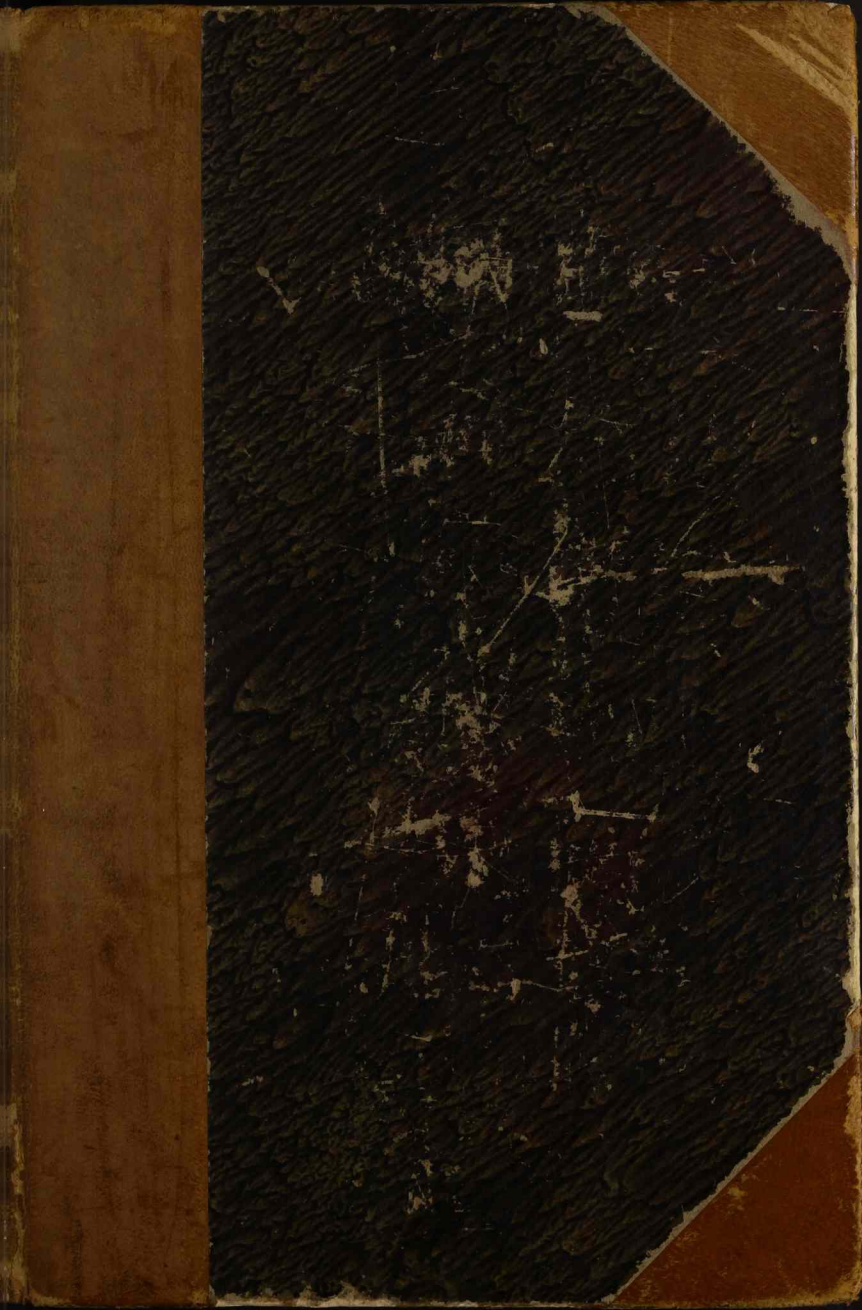
Forfatter(e) Author(s):	Nathansen, Henri.
Titel Title:	<u>Indenfor Murene : Skuespil i fire Akter.</u>
Udgivet år og sted Publication time and place:	Kbh. : Gyldendal, 1912
Fysiske størrelse Physical extent:	177 s.

DK

Værket kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge PDF-filen til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

UK

The work may be copyrighted in which case the PDF file may only be used for personal use. If the author died more than 70 years ago, the work becomes public domain and can then be freely used. If there are several authors, the year of death of the longest living person applies. Always remember to credit the author

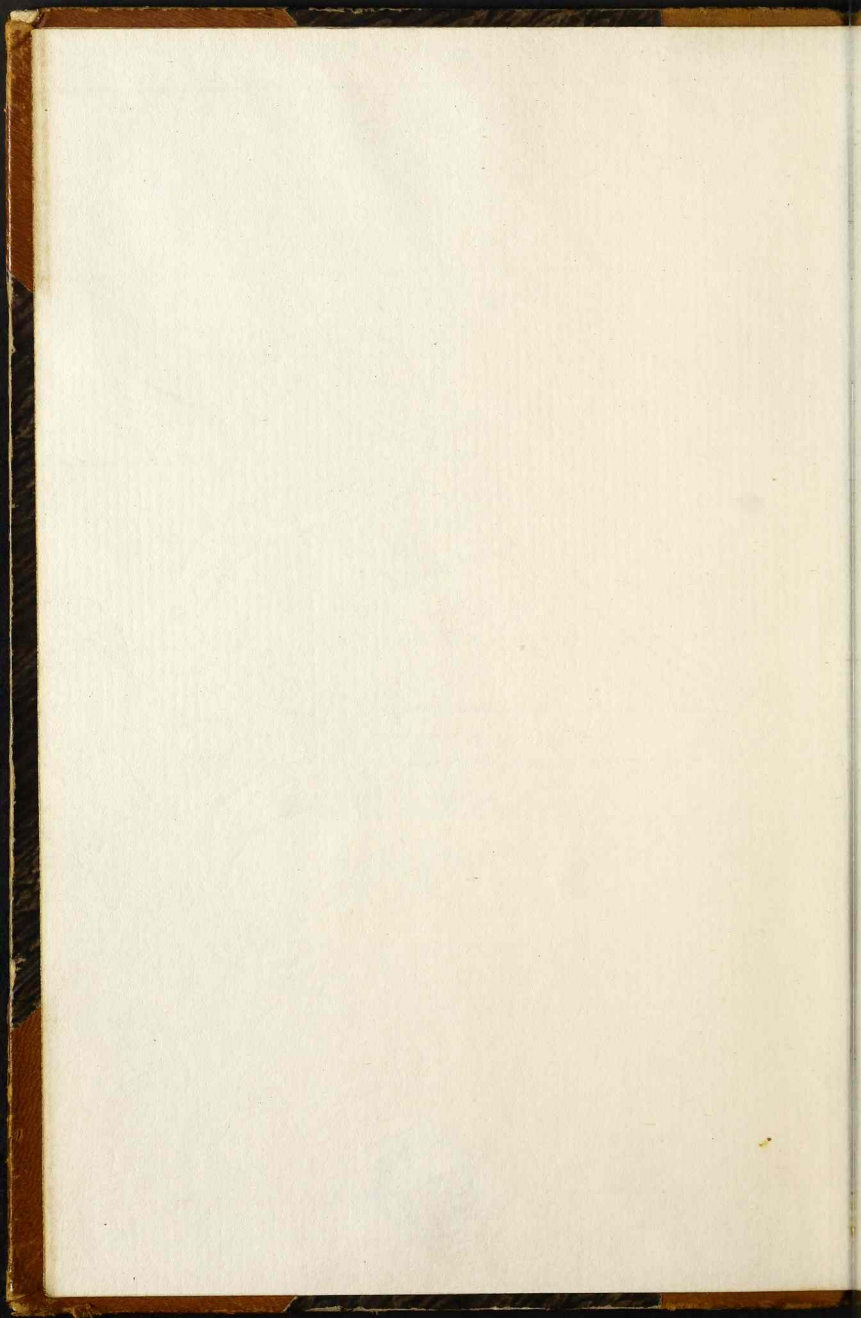
55. - 174.

DET KONGELIGE BIBLIOTEK

130016342506

HENRI NATHANSEN

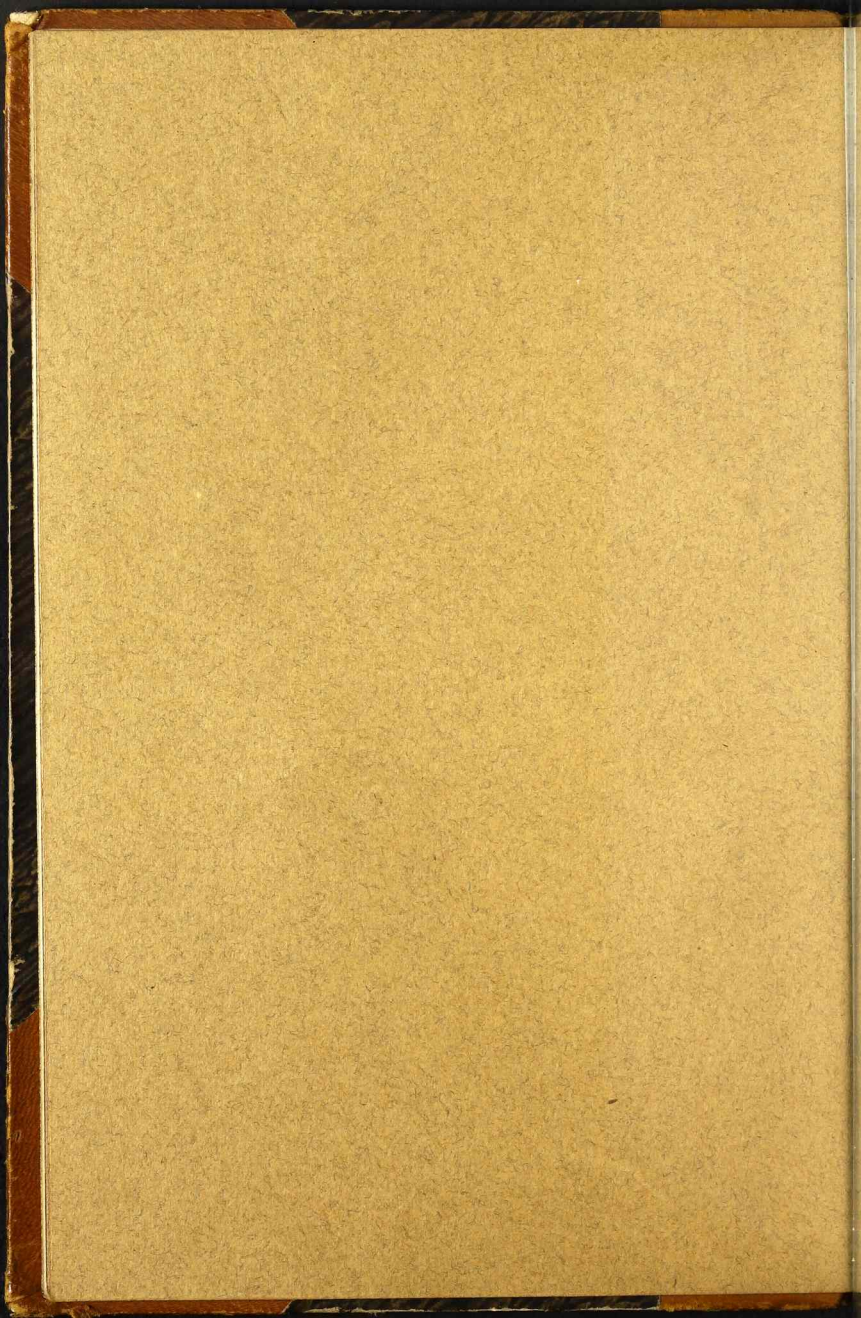
INDENFOR MURENE

SKUESPIL I FIRE AKTER

KØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

1912

INDENFOR MURENE

1912 2483

HENRI NATHANSEN

SOMMERNAT. Fortælling. 1899.

DEN FORBUDNE FRUGT.

Tre Fortællinger. 1901.

FLODEN. Roman. 1902.

MOR HAR RET —. Komædie. 1905.

DEN GODE BØRGER. Skuespil. 1907.

DANIEL HERTZ. Skuespil. 1909.

DANAS HAVE. Idyl. 1910.

DRØMMEN. Skuespil. 1911.

INDENFOR MURENE. Skuespil. 1912.

HENRI NATHANSEN

INDENFOR MURENE

SKUESPIL I FIRE AKTER

KØBENHAVN OG KRISTIANIA
GYLDENDALSKE BOGHANDEL
NORDISK FORLAG

1912

Copyright 1912
by Henri Nathansen

KØBENHAVN — GRÆBES BOGTRYKKERI

PERSONERNE:

GL. LEVIN, VEKSELLERER

SARA LEVIN, HANS HUSTRU

HUGO

JACOB

ESTHER

} DERES BØRN

DINA, JACOB LEVINS HUSTRU

SARA, DERES LILLE DATTER

MEYER, PROKURIST HOS VEKSELLERER LEVIN

DR. JØRGEN HERMING

ETATSRAAD HERMING

ETATSRAADINDE HERMING

} HANS FORÆLDRE

EN TJENER

EN JOMFRU

} HOS HERMINGS

EN PIGE HOS LEVINS

FØRSTE AKT.

Spisestuen hos de gl. Levins, indrettet halvt som Spisestue, halvt som Opholdsværelse. Paa Midten Spisebord med Stole. Til højre Buffet, over denne Uhr. I Hjørnet i Forgrunden til venstre Sofa med Bord og en dyb Lænestol. Længere mod Baggrunden Bogskab. I Baggrunden til venstre Forhøjning med Sybord og Stol foran et bredt Vindu til Gaden. I Baggrunden til højre Kakkellovn. Dør i Baggrunden til højre til Entré og Køkken. Til højre to Døre, i Forgr. til Soveværelset, i Baggr. til Herreværelse. Dør i Baggr. t. venstre.

Stuen er uden tilstræbt Stil eller Smag, men fuld af Hygge. Det er Fredagften ved Vintertid. Over Bordet ved Hjørnesofaen er Petroleumslampen tændt, det elektriske Lys i Loftet brænder ikke. Gardinet er ikke rullet ned, saa Gaden skimtes med faldende Sne og Lys i Genbohuset.

Idet Tæppet gaar op, er Stuen tom. Gennem den aabenstaaende Dør til Entréen hører man Maden brase i Køkkenet. Et Øjeblik efter kommer gamle Fru Levin hurtig gennem Entréen og ind, fulgt i nogen Afstand af Pigen Marie, der bærer en stor Bakke med Service og Anretning.

Fru Levin gaar hen til Buffeten og tager Dug frem.

FRU LEVIN

Saa, nu lidt gelick, lille Marie. Sæt fra Dem — og tag af Bordet. (Ser paa Uhret over Buffeten) Gudbevares, er Klokken allerede saa mange! Hvad sagde jeg?

Indenfor Murene.

MARIE

Fruen vilde jo selv have Kødboller.

FRU LEVIN

Naa, ja —

MARIE

Og de maa have deres Tid.

FRU LEVIN

Det maa vi alle, lille Marie. Navnlig De. — Men naar Herren kommer fra Kirke, skal Maden staa paa Bordet, ved De. Saa maa Farsen se at skynde sig lidt mere næste Gang.

Vi er syv og lille Sara. (Idet hun sætter Tallerkener fra venstre til højre:) Meyer — min Søn Grosserereren — min Svigerdatter — Far — lille Sara — mig selv — min Søn Doktoren — og Esther her for Enden. (Man hører noget koge over ude i Køkkenet) For Guds Skyld, Suppen, lille Marie! (Da det i det samme ringer paa Entrédøren) Det ringer!

MARIE

(raadvild med et Fad i hver Haand)

Jeg kan da ikke —

FRU LEVIN

(tager begge Fadene)

Hvad kan De ikke — —? (Marie hurtig ud. Man hører Sønnen Hugos Stemme derude og Meyers stiltfærdige Godaften. Fru Levin gaar hurtig hen og tænder det elektriske Lys i Loftet og ruller ned for Vinduet. Fra Entrédøren kommer først Hugo, lidt efter ham Meyer.)

HUGO

Godaften, Mor! (Kysser Moderen) Ah! — Her duf-

ter som i det gamle Testamente — — af Røgelse og Kødgryder.

MEYER

(hilser ærbødig)

Gut' Schabbes.

HUGO

Alt vel? Alle raske?

FRU LEVIN

Jo, Tak.

HUGO

Far ogsaa?

FRU LEVIN

Far ogsaa, gudsketak.

HUGO

(er gaaet hen mod Bordet i Forgrunden, mens Moderen sysler med Anretningen — sætter sig)

Vi møder med god Appetit, Mor. Navnlig Meyer.

FRU LEVIN

Det glæder mig.

MEYER

Hugo skal altid gøre Narrestreger. Jeg fortalte ham, at vi havde saa travlt paa Kontoret, at jeg ikke fik Tid til at gaa hjem.

HUGO

Helbredet, Meyer.

MEYER

Helbredet? — Jeg kan vente. Forretningen ikke.

FRU LEVIN

(til Pigen, der kommer ind)

Skete der noget?

MARIE

Nej.

FRU LEVIN

Gud være lovet.

HUGO

(ler lidt, siger saa)

Her er dejligt! Naar jeg sidder her i Fars gamle Lænestol og lukker mine Øjne, saa kunde jeg næsten tro, her var skønt —

FRU LEVIN

Naa, just skønt —

HUGO

Hvis jeg ikke aabnede dem og saa, at Meyer var tilstede.

FRU LEVIN

(med et Blik mod Pigen)

Stiege für Seege — — (Det ringer) Luk op, lille Marie. (Pigen ud) — Jeg skammer mig over mine store Dreng, Meyer.

MEYER

Det skal De ikke, Fru Levin. Dreng skal være lidt uopdragne.

(Man hører Sønnen Jacobs højrostede Stemme ude i Entréen og den lille Saras Pludren. Stampen af mange kolde Fødder og Udbrud af Velvære. Gamle Fru Levin gaar hurtig med udbredte Arme hen mod Døren. Den lille Sara kommer hende paaklædt imøde. Fru Levin trækker hende indenfor i Stuen og giver sig til at tage Overtøjet af hende.)

FRU LEVIN

Godaften, Godaften, min Skat. (Siger ud i Entréen) God-

aften, Dina — Godaften, Jacob — velkommen. —
 Naa, min lille Sara — — sikken en kold lille Næse
 — — og de smaa røde Fingre — — (aander paa dem)
 — — puh! — — Hvordan har lille Nanny det,
 Dina —? (Dina svarer derude) — Naa, gudskelov.
 Kom nu indenfor i Varmen, Børn — Hugo og
 Meyer er her. (Hugo og Meyer siger Godaften indefra — de andre
 derudefra) Kom saa her, lille Sara, saa skal vi varme
 de smaa Pusselanker lidt henne ved Ovnens — —

(Jacob ind, hurtig, talende Dina lidt efter, hen til Fru Levin og
 den lille. Pigen gør Bordet færdigt.)

JACOB

Godaften, Godaften, Mor — (kysser hende) — *gut*
Schabbes. — Godaften, Meyer — Godaften, Hugo.
 Sikken Kulde — hvad gi'er I mig — 11 Grader!
 — Forkøl nu ikke Barnet, Mor, med din Kakkelo-
 v. — Man kører her i Sporvogn og fryser i sin
 Pels. Hvad gør de Stakler, der ikke har Pels? —
 Føl, om Barnet har vaade Fødder, Dina. — Man
 lader Sneen ligge og smelte af sig selv og bruger
 vores Skatter til Kanoner. — Ah ja, her er lunt og
 dejligt! — I har det godt? Far ogsaa? Deres Mo-
 der, Meyer? Naa, gudskelov. — Og her lugter —
 — ah! Hvad er det, Dina, her lugter af? (Dina snuser)
 Lad engang Sara! — Hvad er det, Sara? Kan min
 lille Sara sige Far, hvad det er, her lugter af? (Sara
 snuser) Naa —? Hvis du kan sige mig, Sara, hvad
 det er, her lugter af, saa skal du faa en blank
 Tiøre af Far til din Sparebøsse. Naa —?

SARA
(lidt efter)

Kødbollesuppe.

JACOB

Er det rigtigt, Mor? — Hører du, Dina, det er rigtigt — Kødbollesuppe! Barnet har Næse.

HUGO

Det har hun ikke fra nogen fremmed.

JACOB

(hører ikke, sætter sig velbehagelig)

Ah — — det gør godt at faa lidt Ro. Vi har meget at gøre i denne Tid. (Til Meyer) De ogsaa? (Venter ikke paa Svar) Gudsketak. Haaber vores Omsætning vil stige med det Halve. — Kender De noget til et Firma, Meyer, der hedder P. A. Schou & Co. i Strandstræde, som gør i amerikansk Oksefedt — naa ikke? Faul, tror jeg. — Jeg skal bruge lidt Sterling imorgen, Meyer — 18,20 ikke sandt? Og mens jeg husker det — lad Vekslen paa Petersen, Vestervoldgade, ligge et Par Dage. (Vender sig pludselig om mod Hugo) Hvad behager?

HUGO

Jeg sagde ikke noget. Det er jo overhovedet umuligt, naar du er i Stuen.

JACOB

Jeg? Hvad mener du?

HUGO

Taushed er Guld, Jacob.

JACOB

Skal det være vittigt?

HUGO

Nej, men jeg troede, jeg kunde friste dig.

FRU LEVIN

Saa, Hugo —

JACOB

Jeg skal maaske gaa udenfor?

HUGO

Ikke medmindre du trænger til det.

JACOB

(griber hæftig en Avis paa Bordet)

HUGO

Ah —!

JACOB

Hvad siger du!

HUGO

Jeg siger: Ah —! Det var det mindste Ord, jeg kunde finde, og det kan du ikke unde mig!

JACOB

(slaar Avisen ud og fordyber sig i den)

FRU LEVIN

(har faaet Overtøjet af den lille Sara og fører hende frem)

Saa! — Nej, hvor er du sød og fin! Nye Sko og blaa Sløjfe i Haaret. (Da den lille løfter op) Og Blonder paa det lille hvide Skørt! Ja, man kan rigtignok se, at du skal blive hos Bedstemor i Nat. Vis ogsaa Onkel Hugo det fine Skørt — (Hugo beundrer det) Og Meyer — — Meyer skal ogsaa se det . . !

JACOB

(kan ikke holde sig taus længer, kaster Avisen)

Meyer kan ikke taale at se et Skørt, Mor!

MEYER

Meget morsomt —

JACOB

(der har moret sig uhyre)

Kom her, min Sor'che — kom hen til Far.
 — Lad nu Barnet, Dina — — Herregud, buk
 dig ikke — — naar man er paa syvende Maaned,
 spiller man ikke Akrobat! (Den lille kommer hen, Jacob løfter
 hende op) Sara — nu Alvor! Hvad er 3 og 7?

DINA

Herregud, Jacob —

JACOB

Lad nu Barnet! — Naa?

SARA

10.

JACOB

Rigtigt! — Og hør saa her: Naar jeg giver dig
 en Tiøre i den ene Haand og 4 Femogtyveører i
 den anden, hvormeget har du saa?

SARA

(ser i sine Hænder)

Jamen, du gi'er mig dem jo ikke!

JACOB

(henrykt)

Mageløst! Hører du, Dina? Hørte I? Du gi'er

mig dem jo ikke — — naa ja, Ret har Barnet.
 (Løfter hende ned) Pyh! — Hvad gi'er De mig for Sprit,
 Meyer — avanceret idag 6 Procent. Regner De
 det for et fint Papir?

MEYER

Fint fint.

JACOB

Til 117?

MEYER

(trækker paa Skuldrene)

JACOB

Kommer De paa Børsen imorgen?

MEYER

Ja.

JACOB

Saa mød mig lidt før 2 paa Trappen. (Rejser sig) Naa
 ja — for mig kan vi godt spise. — Naar er Syna-
 gogen forbi, Mor?

FRU LEVIN

(har rullet Gardinet op og ser ud)

Far maa straks være her. Jeg er saa bange for
 ham i det glatte Føre. En af Jer kunde godt gaa
 med ham Fredagften.

HUGO

Jeg gaar jo aldrig i Kirke, Mor.

FRU LEVIN

Du kunde dog gøre det for Fars Skyld.

JACOB

Det synes jeg ogsaa.

HUGO

Hvorfor gaar du saa ikke med Far?

JACOB

Fordi jeg ikke har Tid.

HUGO

Hvis du følte Trang, fik du nok Tid.

JACOB

Trang og Trang. Jeg har haft 22 udenlandske Breve at ekspedere, og Posten venter ikke. — Har jeg Ret, Meyer?

MEYER

Jo — o —

HUGO

Og det tør du forsvare, Meyer, for den højeste Domstol?

MEYER

Jo. — Hvis det ikke passer mig at bede til min Gud Fredagften paa Klokkeslet, men f. Eks. bedre Lørdagmorgen paa samme Tid, saa tror jeg, at Vorherre er saa klog en Mand, at han kan indse, at det kan være ham lige velbehageligt.

JACOB

Men Esther —!

DINA

Ja, hvor er Esther —

FRU LEVIN

Esther maa være her paa Øjeblikket — —

HUGO

(lyttende)

Hysss — — —

(Man hører Døren smække i Entréen. Fru Levin hurtig ud).

FRU LEVIN

Der er Far!

(Alle gaar hen mod Døren. Man hører gl. Levins og Fru Levins Stemmer derude. Jacob raaber: Godaften, Far. Den lille Sara løber hen mod Døren.)

SARA

Bedstefar —

DINA

(vil holde hende tilbage)

Sara —!

JACOB

Lad dog Barnet —!

(Den lille Sara løber ud i Entréen. — Et Øjeblik efter kommer den gamle Adolf Levin ind med den lille ved Haanden. Fru Levin er bleven derude for at give Pigen Besked om Maden. Gamle Levin bliver staaende lidt indenfor Døren, nydende Varmen og Duften.)

GL. LEVIN

Ah —! (Han nikker fornøjet rundt) *Gut' Schabbes*. (Han gaar hen og kysser Dina og Sønerne) Godaften Dina — Godaften Hugo — Godaften — Godaften —

SARA

(rykker i ham)

Ogsaa mig, Bedstefar!

GL. LEVIN

(løfter hende op, kysser hende)

Godaften, min egen lille, søde Sor'che —! (Sætter

hende ned, gnider sig veltilfreds i Hænderne, idet han ser det dækkede Bord) Tja —!

(I det samme kommer Fru Levin med Terrinen og Pigen bagefter med varme Tallerkener, som hun fordeler)

FRU LEVIN

Værssaagod!

GL. LEVIN

(ved Midten, med en Haandbevægelse)

Værssaagod!

(Han sætter sig først. De andre sætter sig i følgende Orden fra venstre til højre: Meyer, Jacob, Dina, gl. Levin, lille Sara, Fru Levin, Hugo. Fru Levin øser imidlertid op. Esthers Plads staar tom.)

FRU LEVIN

(idet hun rækker Pigen Tallerkenerne, en efter en)

Far — — min Svigerdatter — — Meyer
— — min Søn Doktoren — — min Søn Gros-
sereren — — spis nu, mens Maden er varm — —

(Pause. Man hører de veltilfredse: Ah! fra dem, der har faaet. De andre sidder andægtig afventende. Da de alle har faaet, siger)

GL. LEVIN

Dejlig Suppe —

FRU LEVIN

Gudskelov.

JACOB

Dejlig!

FRU LEVIN

Et Par Boller til, Far?

GL. LEVIN

(idet han rækker Tallerkenen)

Faa nu selv, Sara —

(Fru Levin rækker ham Bollerne. Da Skeen passerer den lille Sara, siger)

SARA

Ogsaa mig, Bedstemor!

DINA

Saa, Sara —

JACOB

Lad dog Barnet —!

(Pause. Der spises)

GL. LEVIN

Du var ikke i Synagogen, Jacob?

JACOB

Jeg havde Post at besørge.

GL LEVIN

Dét er noget andet. — Blev De færdig med Op-
gørelserne, Meyer?

MEYER

Jo.

GL. LEVIN

Saa kan vi maaske siden tale lidt om imorgen?

MEYER

Med Fornøjelse.

FRU LEVIN

Lidt mere Suppe, Meyer?

MEYER

Nej, mange Tak.

FRU LEVIN

Snik Snak, Meyer — De har jo ikke spist til
Middag.

GL. LEVIN

Har De ikke spist til Middag, Meyer? (Da Meyer smiler undvigende) Kender De Historien om Sønnen, hvem Faderen havde lovet en Overraskelse, fordi han havde været flittig? — Drengen blev ved med at plage. Saa en Vinteraften som iaften, da de laa sammen i Sengen, siger Drengen: Hvornaar faar jeg saa den *Naches*, Far, som du har lovet mig? — Ligger du lunt og rart, spørger Faderen. — Ja, siger Drengen. — Stik dit ene Ben udenfor Dynen, siger Faderen. Drengen gør det. Lidt efter siger han: Jeg fryser, Far. — Stik saa Benet ind igen. Drengen gør det, og Faderen siger: Dér har du din *Naches!* — — Spis en Tallerken Suppe til, hvis De er sulten, Meyer —

MEYER

(rækker Fru Levin Tallerkenen)

Tusind Tak —

GL. LEVIN

Dér har De Deres *Naches!*

(De ler alle. Der er imidlertid skænket Rødvin rundt. Gl. Levin løfter Glasset.)

GL. LEVIN

Chaim —!

(Ordet: Chaim gentages dæmpet af de andre. Der drikkes i Taushed.)

FRU LEVIN

Lidt mere Suppe, Adolf?

GL. LEVIN

Nej, Tak. Jeg har spist til Middag.

FRU LEVIN

Du, Dina?

DINA

Tak, en lille Skefuld —

FRU LEVIN

Jacob —?

JACOB

En stor, Tak!

SARA

Mig ogsaa Bedstemor.

DINA

Du har jo hele Tallerkenen fuld.

JACOB

Herregud, lad dog Barnet spise!

FRU LEVIN

Hugo —?

HUGO

Nej, Tak.

GL. LEVIN

Ah — det varmede! — En Hundekulde iaften. Gamle Benny Meyer fortalte mig, at Isen har lukket for St. Petersborg.

JACOB

Ja, vi mærker det paa Fedtet.

GL. LEVIN

Sælger I godt?

JACOB

Vi tør ikke klage.

FRU LEVIN

De Stakler, som hverken har at bide eller brænde.

HUGO

Ja, de mærker det ogsaa paa Fedtet.

JACOB

Hvad mener du?

HUGO

De tør heller ikke klage.

JACOB

Skal jeg ønske Tøvejr, naar jeg har købt billigt og kan sælge dyrt? Og vilde det hjælpe, om jeg ønskede Tøvejr i St. Petersborg? Hvis der ingen Syge var, hvad vilde du saa leve af? Ønsker du dig maaske af med din Praksis? — Har jeg Ret?

GL. LEVIN

Ret —? (Tager den sidste Skefuld) Vi skal jo alle leve.
 (Pigen er under de sidste Repliker kommet ind med et Par Fade med røget og saltet Oksebryst og Oksetunge og Grøntsager, som hun stiller paa Buffeten.)

FRU LEVIN

Vil ingen ikke have mere? (Da alle siger: nej, Tak) Saa kom med Kødet og Grøntsagerne, Marie — og tag væk.
 (Pigen sætter Fadene paa Bordet, samler Tallerkenerne og sætter dem og Terrinen ud under det følgende.)

FRU LEVIN

Værsaagod og tag for jer. Prøv Tungen, Dina —

det er min egen. Og fedt Oksebryst til dig, Jacob. Vil du byde Meyer, Hugo — spis nu. Og lille Sara — et lille Stykke Kød og en lille bitte Klat Grønærter —

SARA

En stor Klat, Bedstemor —

DINA

Sara —

JACOB

Lad dog Barnet —!

(Den gamle Levin har løftet sit Glas og vil drikke — men stanser pludselig, idet hans Blik træffer den tomme Stol ligeoverfor. Han vender under de andres Taushed sit Blik mod Fru Levin, der er synlig nervøs over Tausheden, og siger med en spørgende Haandbevægelse)

GL. LEVIN

Nu—u —?

FRU LEVIN

Mangler du noget?

GL. LEVIN

Jeg mener — hvor er Esther?

FRU LEVIN

Esther maa straks være her.

GL. LEVIN

Jamen, hvor er hun?

FRU LEVIN

Esther er paa Forelæsning.

GL. LEVIN

(sætter Glasset, de andre løfter Hovederne)

Forelæsning?

FRU LEVIN

Ja.

GL. LEVIN

Gaar Esther paa Forelæsning?

FRU LEVIN

Herregud, Adolf —

GL. LEVIN

Hvorfor véd jeg ikke noget derom? Hvad er det for en Forelæsning?

FRU LEVIN

Hun siger, det er om Kultur.

JACOB

Kultur, paa en Fredagften — meget nødvendigt!

GL. LEVIN

Hvad er det for en Kultur?

FRU LEVIN

Ich soll wissen.

GL. LEVIN

Esther gaar paa Forelæsning, og jeg hører ikke noget derom. Det skulde en ung Pige i min Tid have budt sine Forældre. Ej — ja!

HUGO

Alle unge Piger gaar jo nu til Forelæsning, Far.

GL LEVIN

Ogsaa Helligaften? (Da Hugo tier) Du har jo studeret, ikke sandt? Det var altsaa din Pligt at passe dine Studier. Gik du paa Forelæsning Fredagften? (Da Hugo trækker paa Skuldrene) Naa, altsaa —

HUGO

Esther er saa meget yngre.

FRU LEVIN

Tyve Aar — et Barn —

GL. LEVIN

Var Hugo mere end tyve Aar dengang?

JACOB

Og jeg? Forsømte jeg Fredagften? Og du, Dina — gik du paa Forelæsning, da du var tyve Aar?

DINA

Da jeg var tyve Aar, havde jeg Sara.

JACOB

Naa, altsaa — du gik ikke paa Forelæsning.

DINA

Jeg mener — enhver maa gøre, som man føler.

FRU LEVIN

Rigtigt, Dina —

GL. LEVIN

Og Esther føler ikke noget. Altsaa gaar hun paa Forelæsning.

(Pause. Der spises i Taushed. Pigen kommer ind med Æblekage.)

FRU LEVIN

Et lille Stykke Oksebryst, Adolf?

GL. LEVIN

Nej, Tak.

FRU LEVIN

Ærter —?

GL. LEVIN

(idet han lægger Kniv og Gaffel)

Nej.

FRU LEVIN

Skal ingen af jer andre —?

DE ANDRE

Nej, Tak.

FRU LEVIN

Meyer —?

MEYER

Nej, mange Tak.

FRU LEVIN

Saa kom med Kagen, Marie. (Marie bringer den hen)

Tak — jeg skal nok — —

(Pigen samler Tallerkenerne. Nogle Øjeblikke gaar i nervøs Taushed, mens Fru Levin skærer Kage. Saa gaar Pigen mod Entréen med Bakken)

MARIE

Nu kommer Frøkenen.

(Atter kort Taushed, mens Fru Levin deler Kage rundt. Saa kommer Esther hurtigt ind, paaklædt, rødmosset, lidt anstrængt munter.)

ESTHER

Godaften! (Hun gaar hen til Moderen, kysser hende) God-
aften —! (Hen til Faderen, der bøjer Hovedet tilbage, saa hun kysser

ham paa Panden) Godaften, Far. (Nikker rundt til Godaften, idet hun løsner Tøjet, Meyer rejser sig galant og vil hjælpe) Bliv nu siddende, Meyer, jeg kan meget bedre selv. (Da Meyer absolut vil hjælpe, giver hun ham Tøjet, som han henrykt og lidt ubehjælpelig bringer ud) De taber Muffen, Meyer! (Hun løber leende hen, Meyer bukker sig samtidig, Ansigterne berører hinanden, Meyer ler undselig og lykkelig, hun rejser sig hurtig og gaar med Tegn paa Ubehag hen mod Sofaen i Hjørnet til venstre, mens Meyer hænger Tøjet ud.)

FRU LEVIN

Skal du ikke have noget at spise?

ESTHER

(lægger nogle Bøger fra sig)

Nej, Tak.

GL. LEVIN

Hvad skal det sige?

ESTHER

Jeg kan ikke.

GL. LEVIN

Selv om man ikke kan spise, kan man dog gøre en Undskyldning, naar man kommer for sent til Spisetid. — Hvor har du været?

ESTHER

Ude.

GL. LEVIN

Er det et Svar?

ESTHER

Jeg har været til Forelæsning.

GL. LEVIN

Hvor?

ESTHER

Paa Universitetet.

GL. LEVIN

Om hvad?

ESTHER

(med en tvungen Latter)

Det er virkelig ikke saadan at sige — —

HUGO

Saa, Esther —

GL. LEVIN

Om hvad, spørger jeg!

FRU LEVIN

Saa, Adolf —

ESTHER

(kort)

Kultur.

GL. LEVIN

(ser rundt)

Er Kultur ikke Opdragelse? — Naa, ja — — min Frøken Datter gaar altsaa til Forelæsning om Opdragelse. — Hvad hedder den Professor, med Forlov, som vil lære dig Opdragelse?

ESTHER

Det er ingen Professor.

FRU LEVIN

Saa, Esther —

GL. LEVIN

Hvad hedder han, spørger jeg!

ESTHER
(lidt efter)

Dr. Herming.

(Der bliver et Øjeblik Stilhed. Den gl. Levin ser hen paa sin Kone, saa paa Esther. Saa vender han sig til Hugo.)

GL. LEVIN

Herming? — Kender du den Doktor Herming?

HUGO

Af Navn, ja.

GL. LEVIN

Kender du ellers noget til ham? — Hvem han er en Søn af?

HUGO

Nej.

GL. LEVIN

Jeg kender en Herming — ikke sandt, Meyer? Jeg kender flere. Den gamle I. A. Herming i Horsens, Fars gode Ven — jo, Tak. Og hans Søn, Etatsraaden, Direktør for Laanbanken, fint Papir. — Vi gik i Skole sammen. Han kom i mine Forældres Hus. Vi var Du's. Og da jeg saa efter Fars Fallit tog herover og i min Nød gik til ham i Banken, véd I saa, hvad han svarede mig? „Vi vil ingen Jøder have her i Banken!” — En fin Mand, ikke sandt — et fint Navn, ikke sandt, Meyer? — Pjalt! (Kort Taushed. Han lægger Servietten sammen, siger saa) Er der ingen, der ønsker mere? (Da der svares: nej, Tak — rejser han sig) Velbekomme — —

(De gaar alle fra Bordet. Pigen kommer ind, Dina og Fru Levin hjælper hende med at tage af Bordet og bære ud. Den gamle Levin sætter sig hen i sin Lænestol, Jacob har taget den lille Sara ved Haanden og gaar med

hende hen til Faderen for at forsøge at sprede Skyerne. Hugo og Meyer har sat sig i Sofaen. Da den lille Sara er i Nærheden af gl. Levin, siger Jacob til hende)

JACOB

Hvad siger du saa til Bedstefar?

LILLE SARA

(rækker Munden frem)

Tak for Mad, Bedstefar.

GL. LEVIN

(løfter den lille op, kysser hende)

Velbekomme dig, min lille Sor'che. — Skal du sove hos Bedstefar i Nat?

JACOB

Naa, hvad siger du?

SARA

Ja, hvis du saa vil huske at putte Tiøren i Sparebøssen —

GL. LEVIN

Hvad for en Tiøre?

SARA

Den, Far lovede mig før, da jeg gættede paa Kød-bollesuppe.

JACOB

Hører du Dina — BARNET! (Fortrolig til Faderen) Da vi kom her ind før, og jeg spurgte, hvad her lugtede af, lovede jeg hende — hvis hun kunde gætte det — en Tiøre —

SARA

En blank, Far —

JACOB

En blank, ja — mageløst! (Til Faderen, der sidder med den lille paa Skødet) Har du set, at Spirit er avanceret 6 Procent?

GL. LEVIN

Jeg hørte det i Synagogen.

JACOB

Hvad gi'er du mig! Havde vi beholdt, hvad vi købte den Gang, Meyer —! De har dog ellers Næse.

GL. LEVIN

Ingen har den bedre her paa Børsen.

MEYER

(bukker smigret)

Efter Dem, Hr. Levin.

JACOB

Hørte du ellers noget Nyt derhenne?

GL. LEVIN

Gamle Mægler Wulff er død. Han stod to Pladser fra mig paa Rækken. Ak, ja — vi bliver gamle —

HUGO

Naa, hvis alle havde dit Helbred —

JACOB

Bank under Bordet! (Han og den lille Sara banker under Bordet)
— Bank under Bordet, Dina!

(Dina, der er paa Vej mod Entréen, vender tilbage og banker under Spise-
stuebordet, gaar saa ud. Gl. Levin løfter den lille Sara op, kysser hende og
sætter hende fra sig. Hun gaar saa op og sætter sig i Stolen paa Forhøj-
ningen, hvor hun snart falder i Søvn. Der er nu i Stuen: Gl. Levin, Hugo,
Jacob, Esther, Meyer og den lille Sara.)

Den gl. Levin har taget en af de Bøger, som Esther lagde fra sig paa Bordet. Pludselig studser han, ser hen paa Esther. De andre ser paa ham, Esther sidder for sig selv med Hovedet bortvendt. Hun har siddet saadan hele Tiden i egne Tanker, mens nu og da ved en af de andres Bemærkninger et Træk af Uvilje er gaet over hendes Ansigt)

GL. LEVIN

I. A. Herming —

(Esther rejser sig med et Sæt og gaar hurtig frem forbi Faderen)

GL. LEVIN

Hvor skal du hen?

ESTHER

Ind til mig selv.

GL. LEVIN

Du bliver borte, naar din Familie kommer her, og naar du saa endelig kommer, saa gaar du.

JACOB

Lad hende, Far —

GL. LEVIN

Er dét Kultur?

ESTHER

(vender sig pludselig)

Jeg gider ikke mere høre den Snak om Kultur!

HUGO

(rejser sig)

Esther!

ESTHER

Derfor gaar jeg.

GL. LEVIN

Du bliver!

(Esther gaar lidt, stanser saa. I den Stilhed, der bliver, siger)

JACOB

Nydelig Opførsel!

ESTHER

Pas dig selv.

GL. LEVIN

— — I. A. Herming staar her paa Bogen. —
Kender du den Herre? Jeg mener — I. A. Her-
ming er ikke et Navn som Hansen eller Petersen.
Ved du, hvem han er? Hvem han er en Søn af?
(Kort Stilhed) Naa?

ESTHER

Ja.

GL. LEVIN

Af hvem?

ESTHER

Af den Mand, du omtalte saa smukt før.

HUGO

Saa, Esther —

GL. LEVIN

Saa forbyder jeg dig oftere at gaa paa den Fore-
læsning.

ESTHER

Forbyder?

GL. LEVIN

Ja.

ESTHER

Det kan du ikke.

GL. LEVIN

Det skal jeg vise dig.

HUGO

Saa, Far —

JACOB

Lad det nu være nok —

ESTHER

Du forbyder mig at gaa til en Forelæsning, fordi den Mand, jeg hører, har en Fader, der maaske har fornærmet dig for en Menneskealder siden — saadan er I!

GL. LEVIN

Jeg forbyder dig at gaa paa Forelæsning, ja, fordi den Mand har en Fader, der har skadet og skader mig og andre Jøder den Dag i Dag. Fordi den Mand har en Fader, der hader dine Troesfæller af et godt Hjærte, derfor forbyder din Fader dig at høre hans Søn. Saadan er vi, ja! (Kaster hæftig Bogen paa Bordet, griber Avisen og er dækket bag den under det følgende)

ESTHER

Og dét sidder tre voksne Mennesker og hører rolig paa i det Herrens Aar 1912! Du synes som Far, ikke sandt, Jacob — ja, selvfølgelig! Og De, Meyer — De tier og samtykker — som altid. Men du Hugo, der dog er vant til at komme blandt Mennesker — (da Jacob vender sig) — andre Mennesker, ja — sig dog, at det er Vanvid!

HUGO

Naa, just Vanvid —

JACOB

Kald det blot Vanvid — saa er jeg ogsaa vanvittig!

ESTHER

Det véd jeg. Derfor spørger jeg dig ikke.

HUGO

Jeg mener — enhver kan have Ret ud fra sine Forudsætninger. Far fra sine — du fra dine.

ESTHER

Jamen, hvem har det fra dine?

HUGO

Ja, hvem —?

ESTHER

Ja, hvem — hvem! Du véd det jo — saa sig det! (Da Hugo tier med et Skuldertræk) Nej — her siger man ikke noget — kun Taushed — —

JACOB

Hvem siger ikke noget? Er det mig? — Ja, jeg bryder mig ikke om, at du smiler overlegent. Vi forstaar ikke noget, vel, fordi vi ikke netop gaar paa Universitetet og hører Foredrag af en Hr. Herming, men passer vores Forretning, saa vore Børn en Gang med Guds Hjælp kan blive bedre Jøder end du. Jeg har ikke studeret, men jeg har dog en net lille Omsætning paa godt og vel 300,000. Kal-

der du dét Vanvid, saa takker jeg Gud for mit Vanvid.

ESTHER

Grusomt —

JACOB

Lad være med at ryste paa det Hoved!

HUGO

Lad hende, Jacob —

ESTHER

Grusomt —!

JACOB

Hvad er dét, der er grusomt? Er det dét, at din Familie er her Fredagaften, og din Mor sappler sig af med Kødbollesuppe og Oksebryst for vores Skyld, og vi har det hyggeligt og for os selv — er det dét, der er grusomt?

ESTHER

Ja.

GL. LEVIN

(rejser sig pludselig)

Nu er der talt nok om den Ting! (Lægger Avisen) Færdig! (Han gaar mod Baggrunden over mod Herreværelset. Stanser ved Forhøjningen, da han ser den lille Sara) Barnet sidder dér og sover, Jacob. (Da i det samme Dina og Fru Levin kommer fra Entréen) Lad Barnet komme til Ro — Klokken er mange. (Jacob løfter forsigtig den lille, der stadig sover, og bærer hende, fulgt af Dina og Fru Levin ind i Sovekammeret. Gl. Levin henne ved Døren til Herreværelset): Har De Tid et Øjeblik, Meyer —?

MEYER

(hurtig op, derhen)

Med Fornøjelse —

GL. LEVIN

(har aabnet Døren)

Værsaagod, Meyer —

MEYER

Tusind Tak.

(Hugo og Esther er nu ene. Esther er gaaet hen til Vinduet, har rullet Gardinet halvt op og ser ud. Sneen falder stadig. Hugo sidder lidt og ser hen mod hende. Saa siger)

HUGO

Kom lidt her hen, Esther.

ESTHER

(med Ryggen til)

Hvad vil du?

HUGO

Kom nu — —

(Han flytter sig. Hun staar lidt. Saa ruller hun Gardinet ned og gaar hen til Sofaen, hvor hun sætter sig lidt fra ham)

HUGO

Du spurgte mig før om, hvem jeg syntes, der havde Ret — du eller Far? Selvfølgelig du — det behøvede du jo ikke at spørge om. Naar jeg svarede undvigende, saa var det af en Grund, som du bør kunne forstaa, selv om du ikke kan føle det samme som jeg. Far og Mor er gamle. De har som de fleste gamle Mennesker ikke andet end Hjemmet her og os Børn og disse Fredagstener, hvor vi er sammen, og Sara skal blive hos dem

om Natten, og der overhovedet slet ikke er andet til for dem i Verden. Det er altsaa en Fest, en Slags Højtid, ja, som vi ikke maa forstyrre, selv om det for os ikke betyder det samme som for dem.

ESTHER

(utaalmodig)

Ja, ja — det véd jeg — —

HUGO

Saa kom du altsaa her ind i Stuen. Du saa, at vi sad ved Bordet, og du bad ikke saa meget som undskylde, skønt der dog ihvertfald var én Fremmed tilstede —

ESTHER

Kalder du Meyer for en Fremmed, som er kommet her, saalænge jeg kan huske?

HUGO

For Far er han en Fremmed, der er bedt her. Og hvad man — til Nød — kan gøre, naar man er blandt sine egne, det kan man ikke gøre, naar der er andre tilstede. — Naa, saa spurgte Far dig. Du kender jo Far ligesaa godt som jeg. Han elsker at have os alle om sig — han vilde gøre hvad som helst for enhver af os — men han fordrer Respekt. Ikke af Storhed, ikke af dum Stædighed — men fordi Loven siger, at man skal ære sin Fader og sin Moder, og han altsaa har lært at forstaa den paa sin Maade.

ESTHER

Ogsaa af Storhed —

HUGO

Naa ja, Herregud —

ESTHER

Dumhed ogsaa.

HUGO

Det kan man ikke sige.

ESTHER

Hvad kalder du da dét, han før sagde om Herming?

HUGO

Herming —?

ESTHER

Dr. Herming, ja.

HUGO

(med et Skuldertræk)

Fædrenes Skyld —

ESTHER

Altsaa Nonsens.

HUGO

Maaske.

ESTHER

Skal jeg hade et Menneske, fordi min Fader og hans Fader er Fjender?

HUGO

Jeg hverken elsker eller hader Dr. Herming. Jeg kender ham ikke.

ESTHER

Du kender ham ikke — men du kan dog ikke have noget imod ham?

HUGO

Ikke andet altsaa end at han er en Søn af den gamle.

ESTHER

Som du heller ikke kender.

HUGO

Ganske vist, men —

ESTHER

Men hvad?

HUGO

Men jeg bryder mig oprigtig talt heller ikke om det.

ESTHER

Ja, du er som de andre. I forlanger, at andre skal elske jer —

HUGO

Forlanger vi, at andre skal elske os?

ESTHER

Men selv vil I nok have Lov til at hade.

HUGO

At du gider!

ESTHER

Saadan er I.

HUGO

Hvem er I? Er det Far og Mor og mig og Jacob? Hvorfor hedder vi pludselig I? Det ærgrede ogsaa mig før, da du sagde: saadan er I! Det lød, som om vi ikke mere var ligesaa gode som visse andre.

ESTHER

Visse andre — der ser du!

HUGO

Hvad ser jeg?

ESTHER

Tror du ikke, jeg ved, hvem du sigter til?

HUGO

Hvem jeg sigter til?

ESTHER

Du tænkte maaske ikke paa Dr. Herming?

HUGO

Hvor falder du pludselig paa Dr. Herming? Jeg tænkte paa mange andre. Du har jo ogsaa selv engang tænkt og følt som jeg.

ESTHER

Det er længe siden.

HUGO

Et Semester maaske.

ESTHER

Hvad mener du?

HUGO

Ingenting — —

ESTHER

(har rejst sig, vender sig pludselig)

— — Jeg følte det før, da jeg kom herind. Far dér i Midten, tronende over Familiesuppen. — Jeg var henrykt, henrykt, da jeg gik derude i Kuld- den med Sneen piskende mig ind i Ansigtet. Der var noget andet — noget trodsigt — noget, jeg maatte igennem — — dejligt, dejligt var det, friskt og aabent og alting! — Saa kom jeg her ind. Og jeg syntes med ét, at alting var rykket et Aarhundrede tilbage, og at Verden stod stille mellem disse fire Vægge, hvor Meyer har smilet paa samme Maade fra Evigheden af, og Dina har maabet, og du tier stille, og Fars Ord svæver som Herrens Aand over Vandene. Ingen Luft, ikke én fremmed Lyd, slet ingen Verdens Ting. — Det døde Hav — — ja, det tænkte jeg — — det døde Hav —

HUGO

Det var en smuk Tanke.

ESTHER

Smuk eller ikke smuk — jeg tænkte det.

HUGO

Naa ja, du tænkte det.

ESTHER

Ud — bort — bort — dét tænkte jeg!

HUGO

Hvorhen?

ESTHER

Hvorhen — — —

(Hun gaar langsomt omkring i Stuen med et lykkeligt Smil. Hugo ser lidt efter hende, saa læner han sig, selv lykkelig smilende, tilbage og siger stille og dvælende)

HUGO

— — — Jeg føler det ganske anderledes. Naar jeg færdes ude i Byen mellem Mennesker og dét, du kalder Verden, saa kan jeg pludselig komme til at længes hjem — her hjem. Og naar jeg saa kommer ind, saa er jeg hjemme. Jeg kan ikke forklare dig, hvad det er, der gør det — men dét, som du kalder Familiesuppe, og at Verden staar stille, og Dina maaber, dét hører med dertil. Jeg kan godt se og forstaa, at der er andet til — jeg kan befinde mig vel mellem andre, hvad enten de er Kristne eller Hedninger — jeg kan synes at andre er baade finere og kønnere, og at Livet andre Steder er friskere, mere festligt maaske. Men jeg véd ikke — — her er dog noget, som er anderledes — hvad skal jeg sige — beslægtet — og som jeg ikke vilde bytte og altsaa heller ikke har byttet for andet. — Naar jeg sidder her som nu iaften og hører Fars Ord svæve over Vandene, som du siger, og Mor, der er nervøs for sine Kødboller, og Jacobs Røst, der raaber mod Himlen om Sprit og Omsætning — — ja, hvis det var udenfor disse fire Vægge, saa véd jeg ikke — — men her hører

det nu én Gang hjemme. Og her hører jeg ogsaa selv trods Frisind og Fremskridt og nye Tider og alting — her hører jeg ogsaa selv hjemme med noget i mig, som du gærne maa kalde Vanvid og Familiesuppe — men det døde Hav, Esther, dét er det nu ikke — —

(Esther er stanset under Slutningen af Hugos Ord. Hun har staaet ved Lænestolen og set hen imod ham og derfra rundt i Stuen og tilbage til ham igen. Pludselig kaster hun sig ned i Stolen, hun staar ved, og skjuler Ansigtet i sine Hænder. Hugo rejser sig hurtigt)

HUGO

Hvad er der, Esther?

ESTHER

Ikke noget.

HUGO

Sig mig det nu.

ESTHER

Det kan jeg ikke.

HUGO

Er det dét med Far?

ESTHER

Nej —

HUGO

Hvorfor græder du da?

ESTHER

(løfter Hovedet)

Jeg græder ikke — — nej, du maa ikke le — — jeg er saa — — saa — —! Men dét, du sagde om det herhjemme, og dét jeg —

HUGO
Dét, du —?

ESTHER

Det, jeg —
HUGO

Naa?
ESTHER

Jeg kan ikke, Hugo — — jeg véd ikke — —
jeg tør slet ikke tænke — —

HUGO

Hysss — —

(Sovekammerdøren i Forgr. t. højre aabnes forsigtig, og Jacob kommer ind, fulgt af Dina og Fru Levin. Han vender sig, idet han samtidig tysser paa Fru Levin og Dina, der taler sammen, idet de stille lukker Døren.)

JACOB

Hysss — — Dina — — gaa ikke paa Hælene
— — og tal ikke ustanseligt. — Saa! — Hun var
lidt træt, de mange Mennesker og den megen Mad
— du propper Barnet, Dina —

DINA
Gør jeg?

JACOB
Gør jeg?

DINA
Naa, saa propper jeg Barnet.

JACOB

Naar jeg siger, du propper Barnet, saa propper
du Barnet. Vi kan ikke alle lige med det samme
veje 140 R —

DINA

139 —

JACOB

Naa, 139 ₤ levende Vægt er ogsaa meget net — efter Omstændighederne! (Han ler voldsomt over sit Vid, gaar saa hen og kysser Dina, der lykkelig modstræbende giver efter) Hør nu her! Kan du saa sige mig, Dina, hvad der vejer mest — — 140 ₤, lad os sige letteste kinesiske Hønsfjer — — og 140 ₤ sværeste amerikansk Fedt i *tubs*?

DINA

Nu vil du narre mig, Jacob.

JACOB

Vist ikke nej! Naa, hvad vejer saa mest?

DINA

Fedt, naturligvis.

JACOB

(straalende)

Naturligvis! — Du vejer mest, Dina. — Gid mine Børn maa arve din Vægt og min Smule Forstand! (Ser paa Uhret) Naa, Kinders, lad os saa komme afsted —

FRU LEVIN

Skal det allerede være?

JACOB

Klokken bliver mange, inden vi kommer hjem, og Pigen sidder oppe hos lille Nanny. — Gaar du med, Hugo? — Mor, vil du kalde paa Far? — Sig saa Godnat, Dina —

(Fru Levin gaar hen til Døren i Baggr. t. højre og banker paa. Dina siger Farvel til Esther, derefter siger Jacob Farvel til hende. Dina og Jacob gaar da hen til Fru Levin og siger Godnat. Imidlertid kommer Meyer og gl. Levin fra Herreværelset)

JACOB

Gaar De med, Meyer?

GL. LEVIN

Skal det allerede være?

(Der hilses og takkes og siges Farvel. Fru Levin kommer med en Pakke henne fra Buffeten)

FRU LEVIN

En Bid Æblekage til lille Nanny —

JACOB

Maa hun spise den iaften, Hugo?

HUGO

Hvis du absolut vil slaa Barnet ihjæl —

(De gaar ud i Entréen, de gamle Levins følger dem. Hugo venter til sidst)

HUGO

Godnat, Esther.

ESTHER

Godnat, Hugo.

HUGO

Der er ikke noget, jeg kan hjælpe dig med?

ESTHER

(ryster taus paa sit Hoved)

JACOB

(derude)

Kom saa, Hugo!

HUGO

Sov vel —

ESTHER

Tak.

(Han gaar. Man hører dem alle takke og sige Godnat derude. Saa bliver der stille. De gamle Levins kommer ind og gaar begge op paa Forhøjningen. Fru Levin ruller Gardinet op og aabner Vinduet halvt. Lidt efter hører man Stemmerne dernede fra: Godnat, Godnat — og de gl. Levins inde fra Stuen: Godnat — Godnat. Endelig nede fra)

JACOB

Luk Vinduet, Mor —!

FRU LEVIN

Godnat, Børn. Kom godt hjem — —

(Gl. Levin gaar ned ad Forhøjningen og hen mod Herreværelset. Han stanser ved den elektriske Kontakt)

GL. LEVIN

Jeg slukker Lyset i Loftet.

FRU LEVIN

Ja, sluk du blot —

(Gl. Levin slukker, gaar saa hen til Herreværelset. I Døren vender han sig)

GL. LEVIN

Gaar du til Ro?

FRU LEVIN

Straks, ja.

GL. LEVIN

Jeg kommer snart —

(Han gaar ind i sit Værelse. Fru Levin, der har ordnet lidt paa Bordet oppe paa Forhøjningen, gaar hen mod Buffeten. Paa Vejen drejer hun op for det elektriske Lys i Loftet)

FRU LEVIN

Far med sin Slukken — — —

(Hun giver sig til at ordne lidt paa Buffeten og sætter Sølvtøjet ind. Esther har sat sig henne i Hjørnesofaen under Petroleumlampen. Da Moderen bøjer sig for at sætte Platdemenagen ind, siger)

ESTHER

Mor —?

FRU LEVIN

Ja?

ESTHER

Jeg vilde gerne tale lidt med dig.

FRU LEVIN

Tal væk, min Pige.

ESTHER

Vil du ikke nok komme her hen?

FRU LEVIN

Jo, naar jeg har gemt Sølvtøjet —

(Hun sætter det ind, laaser, putter Nøglen i Lommen, rejser sig)

FRU LEVIN

Saa, dét var dét. (Vil gaa hen til Esther, husker pludselig det elektriske Lys) Vorherrebevares —! (Slukker det) Og saa sætter vi os her hen et Øjeblik. (Sætter sig ned ved Siden af Esther) Ah, det gjorde godt! (Pludselig) Laasede jeg?

ESTHER

Ja, du gjorde, Mor.

FRU LEVIN

Naa, hvad er det saa, mit Barn?

ESTHER

— — Jeg var ikke pæn mod Far før — nej, det véd jeg godt. Det var dumt, men jeg var nervøs, og

da han blev ved med sine Spørgsmaal, saa maatte jeg svare ham, som jeg gjorde. — Vi skulde have sagt ham det dén Gang, da jeg bad dig, om jeg maatte gaa og høre Dr. Herming, men du turde jo ikke og vilde hellere tie stille og have Fred. Men nu, Mor — nu er der kommet noget andet — der er sket noget nu iaften, før da jeg gik hjem — ja, noget vi maa sige ham, men jeg kan det ikke — det er noget glædeligt, lykkeligt, Mor, og dog vilde jeg ønske, at alting var anderledes —

FRU LEVIN

Hvad er der, Barn!

ESTHER

Far vil ikke kunne fatte det — aldrig tilgive det maaske —

FRU LEVIN

For Guds Skyld, hvad er der!

ESTHER

Jeg har forlovet mig med Dr. Herming.

FRU LEVIN

Hysss — — — (Hun ser forfærdet hen mod Herreværelset)
 For Gud i Himlens Skyld, Barn! Det mener du ikke. Esther, Esther dog! Hvad sagde jeg, da du bad mig gaa paa den Forelæsning: En Herming, det er ikke noget for dig, Esther — husker du? Hvem fik Ret?

ESTHER

Mor dog —!

FRU LEVIN

Det kan du ikke. Det kan du ikke gøre. Du kender Far — en Herming hans Svigersøn — Vorherrebevares. Og dét skal jeg hjælpe dig med? Aldrig! Det kan jeg ikke, Esther. Jeg skulde gaa til Far og fortælle ham, at hans Datter havde forlovet sig med en Søn af Etatsraad Herming —

ESTHER

Ja, Mor —

FRU LEVIN

Aldrig.

ESTHER

Du maa, Mor.

FRU LEVIN

Jeg tør simpelthen ikke —

ESTHER

En maa jo sige det.

FRU LEVIN

Saa sig du det.

ESTHER

Jeg selv kan jo ikke. Du saa' det nu før ved Bordet. Jeg kan ikke tale med Far —

FRU LEVIN

Men jeg kan?

ESTHER

Ikke fordi jeg er bange. Jeg kan kun ikke. Jeg har aldrig kunnet tale med Far —

FRU LEVIN

Esther —!

ESTHER

Far kan ikke føle —

FRU LEVIN

Forsynd dig ikke —

ESTHER

Ikke forstaa da.

FRU LEVIN

Ved du, hvad Far føler? — Ved du, hvad Far forstaaer? Er det et Under, at en Mand paa over de 70 ikke forstaaer, at hans Datter kan gøre ham den Sorg — ja, Sorg er slet ikke Ordet! Ved du, hvad han vil sige, naar jeg kommer? „Hvem har givet Esther Lov til at gaa paa den Forelæsning? Det har du!“ „Hvem har vidst det og holdt det hemmeligt for mig? Det har du!“ „Hvem har alt-saa Skylden? Du!“

ESTHER

Nu maa du ikke gøre mig saa fortvivlet.

FRU LEVIN

Ved Gud, Barn, jeg gjorde gjerne alt for din Skyld.

ESTHER

Saa gør det.

FRU LEVIN

Alt andet. Kun ikke dét.

(Der er et Øjeblik Stilhed. Saa siger)

FRU LEVIN

Du maa gøre det forbi, Esther.

ESTHER

Mor dog —!

FRU LEVIN

Det har man dog hørt før.

ESTHER

Kalder du det for at hjælpe mig?

FRU LEVIN

Naa, ja —

ESTHER

(rejser sig)

At du kan tale saadan —

FRU LEVIN

(griber hendes Haand, trækker hende ind til sig)

Saa — saa — min egen lille Esther — —
 du er ung, og jeg er gammel — — du taler, som
 du føler, og jeg taler, som jeg føler. Skal jeg klappe
 dig og kysse dig og lyve for dig og sige, hvor glad
 jeg er? Vilde du hellere det? — Saa, min Skat,
 min egen Skat — vær nu rolig — Far kan
 komme hvert Øjeblik — for Guds Skyld! — Jeg
 kan ikke tale med Far nu — jeg ved ikke, hvor
 jeg skulde begynde, og hvor jeg skulde ende —
 jeg vilde kun staa dér, forfjamsket, og sige jeg ved
 ikke hvad — — —

Lad os sove paa det, mit Barn — jeg maa
 have Lov til at sove paa det, ikke sandt — jeg
 sover dog ikke i Nat. — Kan du huske den Gang

med Hugo — det var dog ingen Barn af Etatsraad Herming — han gjorde det dog forbi for Fars Skyld. Ja — ja — jeg ved det — det er ikke mere som i mine unge Dage — alle gifter sig jo nu med hinanden. Men Far forstaaer det altsaa ikke — at hans Barn — han forstaaer det ikke — —

ESTHER

Han maa forstaa det.

FRU LEVIN

Maa — ?

ESTHER

At Tiden er en anden.

FRU LEVIN

Ak, ja —

ESTHER

Menneskene anderledes.

FRU LEVIN

Desværre.

ESTHER

Han skal en Gang forstaa det.

FRU LEVIN

Skal — ! Hvad vil det sige, Esther — skal — vær dog ikke barnagtig. Hvad vil det sige, at vi gamle Mennesker skal? Gør vi det derfor? Vi kan ikke. Hvis du siger til mig, at der er noget, du ikke forstaaer, og jeg saa siger: du skal — forstaaer du det saa?

ESTHER

Du forstaar mig dog, Mor.

FRU LEVIN

Gør jeg?

ESTHER

Naar jeg siger dig, at —

FRU LEVIN

At hvadfornoget?

ESTHER

At — —

(hun bøjer sig ind til Moderen)

FRU LEVIN

Naa, ja — (lægger Haanden paa sit Bryst) — her forstaar jeg dig maaske — (peger paa sin Pande) — men her? — Jeg kender ikke din Doktor. Han er maaske en net ung Mand — en klog og fin Mand maaske ogsaa — — jeg kender ham ikke. Du har forlovet dig med en Mand, som du vel kender og synes om. Kender jeg ham derfor? Jeg kan kun sige dig, at lige saa henrykt, jeg vilde være paa dine Vegne, hvis det var en af vore, lige saa ondt gør det mig, at jeg ikke nu kan være glad. Er det et Under? Og naar jeg saa tænker paa alt det, der nu vil komme, og at Far og jeg ogsaa skal have dét med paa vore gamle Dage, saa ved jeg ikke, om jeg ikke hellere vilde ønske —

ESTHER

Mor —

Indenfor Murene.

FRU LEVIN

Nej, nej, min Skat, mit eget velsignede Barn —
 jeg vilde slet ingenting hellere ønske! Herren maa
 hjælpe os. (Man hører nogen rejse sig i Herreværelset) Saa —
 nu rejser Far sig. Skynd dig, Esther, og gaa, inden
 Far ser dig. Jeg siger ikke noget iaften —

ESTHER

Godnat, Mor —

FRU LEVIN

Ikke iaften. Godnat.

(Esther gaar hurtig ud ad Baggrundsdøren til venstre. Fru Levin rejser sig)

FRU LEVIN

Saa er dén Fred forbi —

(Gl. Levin kommer ind fra Herreværelset. Fru Levin har givet sig til at
 sysle ved Hjørnebordet)

GL. LEVIN

Er du ikke i Seng?

FRU LEVIN

Jeg har haft lidt at ordne.

GL. LEVIN

Er Esther gaaet til Ro?

FRU LEVIN

Ja. Hun bad mig hilse —

GL. LEVIN

Tusind Tak. Hun gør os Ære —

(Han gaar hen mod Sovekammerdøren, vender sig derhenne)

GL. LEVIN

Slukker du?

FRU LEVIN

Ja.

(Hun har taget Pusteren, slukker Lampen over Bordet. Gl. Levin har imidlertid forsigtig aabnet Sovekammerdøren, hvorfra et dæmpet Lys falder ind i Stuen)

FRU LEVIN

(træder ned fra Stolen, sukker dybt)

Ak, ja —

GL. LEVIN

Hysss, Sara — — Barnet — —

(De gaar listende ind i Sovekammeret, han først, hun lidt efter, mens Tæppet falder.)

ANDEN AKT.

Søndag Eftermiddag. To Dage senere.

Gl. Levins Herreværelse. Midt paa Gulvet stort Arbejdsbord med Stole. Paa Bagvæggen Sofa, ovenover denne to gamle malede Billeder af gl. Levins Forældre. Til højre mod Forgrunden Vindu, foran dette Skrivebord med Drejestol og en Lænestol ved Siden. Til højre mod Baggr. Penge-skab. Til venstre mellem to Lænestole Rygebord. Døre i Baggr., til højre til Entré, til venstre til Spisestuen.

Dør i Forgrunden til venstre til Soveværelse.

Idet Tæppet gaar op, sidder gl. Levin ved Skrivebordet i sin Hjemmedragt. Meyer i Lænestolen ved Siden af, i Diplomatfrakke. Gl. Levin har en Liste liggende foran sig, som han afkrydser, imens han dikterer. Meyer skriver op i en Notebog.

GL. LEVIN

(vender Listen)

— — Og endelig er der saa følgende: 14,000 4¹/₂ Hypothek 2. Serie til Enkefru Melchior, Østbanegade — har De det?

MEYER

14,000 4¹/₂ Hypothek — jo.

GL. LEVIN

Maatte Foreningen ikke overtage et Par Ejendomme ved Terminen?

MEYER

Tre. To paa Øster-, en paa Nørrebro.

GL. LEVIN

Men De anser det dog stadig for et fint Papir, som vi trygt kan anbefale?

MEYER

Absolut.

GL. LEVIN

Hvad staar de i?

MEYER

92¹/₄.

GL. LEVIN

Saa læg ¹/₄ paa. Hun har Raad til at betale.

MEYER

Meget gærne.

GL. LEVIN

— — Saa er der 20,000 4⁰/₁₀ Østifter ny Serie til et Dødsbo ved Overretssagførerne Storm & Nielsen. Husker De Kursen?

MEYER

91¹/₂ à ³/₄.

GL. LEVIN

Notér den fineste Pris. Det er nye Kunder.

MEYER

Meget gærne.

GL. LEVIN

Købte Jacob Sprit igaar?

MEYER

Han købte Dampskibe.

GL. LEVIN

Hvormeget?

MEYER

10,000 Kattegat. Og 10,000 Freya.

GL. LEVIN

Blot han ikke brænder sig.

MEYER

Jeg anser Sprit for mere brandfarligt.

GL. LEVIN

— — Og saa til Slut: Rentier Brask 18,000 Kreditbank. Men brug Deres Næse, Meyer. Er der Stemning, saa vent til efter Noteringen. Saa plejer den at svinge.

MEYER

Jeg vilde ikke være bange for at *baisse* det Papir.

GL. LEVIN

Virkelig?

MEYER

Banken har overanstrengt sig iaar.

GL. LEVIN

Rygter, Meyer.

MEYER

Rygter er ogsaa Penge værd.

GL. LEVIN

Naar de er sande, ja.

MEYER

Hvad er Sandhed? — Dét, Folk tror paa.

GL. LEVIN

Ja Tak, Meyer. Saa var der ikke mere. — Vil De ryge?

MEYER

Mange Tak.

(Han byder Meyer en Cigar. Gaar saa med Papirerne hen mod Pengeskabet. Da han vil lægge dem fra sig paa Stolen ved Døren, stanser han.)

GL. LEVIN

Er det Deres Hat, Meyer?

MEYER

Jo.

GL. LEVIN

Høj Hat? Gaar De med høj Hat?

MEYER

Med Deres Tilladelse, jo.

GL. LEVIN

(lægger Papirerne i Skabet)

Jeg mener — det er første Gang, jeg ser det.

Er der noget særligt? (Da Meyer forvirret trækker paa Skuldrene)
Jeg mener Begravelse eller sligt?

MEYER

Vorherrebevares.

GL. LEVIN

Naa ja, undskyld — — (Han kommer atter hen mod Skrivebordet, Meyer staar der endnu) Ja, Meyer, saa skal De ikke lade Dem opholde længere, men gaa Dem en Tur i det gode Vejr — (smilende) — med den høje Hat.

MEYER

(lidt efter)

Undskyld, Hr. Levin.

GL. LEVIN

Er der noget, De har paa Hjærte?

MEYER

Jeg ved ikke, om jeg turde bede Hr. Levin om et Øjeblik Samtale?

GL. LEVIN

Med Fornøjelse. (Byder ham tage Plads) Værsaagod.

MEYER

Tusind Tak.

(De sætter sig. Der er et Øjeblik Stilhed. Endelig siger)

MEYER

— — Hr. Levin maa undskylde, men da De selv spurgte, hvorfor jeg idag gaar med høj Hat, saa vilde jeg altsaa gærne tillade mig en Forklaring —

GL. LEVIN

En Forklaring —? (Da Meyer tier) Genér Dem ikke, Meyer.

MEYER

— Det er en Sag, som falder mig meget vanskelig, Hr. Levin, og De vil maaske finde det paa-trængende, men jeg har i de sidste Aar tænkt meget frem og tilbage uden dog at kunne bekvemme mig — —. Nu var Hr. Levin til Nytaar saa venlig at give mig Prokura og forhøje min Gage, og jeg har selv i Aarenes Løb ved Sparsommelighed og lidt fornuftig Spekulation lagt en lille Skilling til Side. Jeg har ganske vist min Mor og Søster at forsørge, men min Gage er jo nu altsaa ganske god — meget god, gudbevares — ogsaa videre — — og altsaa i det Hele taget — — (stanser, tørrer sig over Panden).

GL. LEVIN

Naa ja, altsaa — men den høje Hat, Meyer?

MEYER

Jo. Nu kommer den. Et Øjeblik — —

Jeg har nu været hos Hr. Levin i 20 Aar, og jeg har Grund til at tro, at De ikke er helt utilfreds med mit Arbejde. De har selv nu og da slaaet paa, at De blev ældre, og at jeg maaske en Gang i Tiden, naar De trak Dem tilbage — — eller lignende — — kunde overtage Forretningen og altsaa selvfølgelig forrente og afdrage Deres Kapital til Dem eller Deres — — ja, altsaa — — Enke. Men nu er

det engang saaledes, at jeg er bleven godt og vel 37 og har denne lille — ja, undskyld — Kapitäl, og saa mente jeg, at hvis det lod sig gøre, at det altsammen, baade jeg og Forretningen og det Hele blev i Familien — — (stanser)

GL. LEVIN

Familien — ?

MEYER

(rejser sig)

Ja, undskyld — — men altsaa kort og godt: Jeg tillader mig herved at anholde om Deres Frøken Datter Esthers Haand.

(Lang Pause. Endelig siger)

GL. LEVIN

Tja —

(Atter Pause. Saa siger)

GL. LEVIN

Vær saa artig at tage Plads, Meyer.

MEYER

Mange Tak.

GL. LEVIN

Tja —

(Atter Pause. Endelig løfter gl. Levin Hovedet og siger)

GL. LEVIN

Har De talt med Esther?

MEYER

Nej, Hr. Levin.

GL. LEVIN

Med Hugo?

MEYER

Heller ikke.

GL. LEVIN

Slet ikke med nogen?

MEYER

Ikke med andre end Mor.

GL. LEVIN

Og hvad sagde hun?

MEYER

Tjo—o. — Ja, det er maaske lidt gammeldags, Hr. Levin, men jeg mente nu, at denne Vej var den rigtigste.

GL. LEVIN

Meget fornuftigt. (Pause) Tja —

Ja, naar De spørger mig aabent, Meyer, saa vil ogsaa jeg aabent sige Dem, at den Tanke ikke er mig saa helt fremmed og heller ikke er mig saa helt ubehagelig —

MEYER

Meget elskværdigt, Hr. Levin —

GL. LEVIN

Jeg siger udtrykkelig: mig personlig. Jacob har jo sin egen Forretning i Huder og Fedt og Hugo sin Praksis, saa min Forretning har altsaa ingen rettelig Arvtager. Ganske vist er en Forret-

ning ikke paa dén Maade et levende Væsen, men den er dog et kært Barn, som man kun nødig ser likvidere eller gaa over paa fremmede Hænder. Ikke at jeg anser Dem for en fremmed, Meyer, hvis jeg gik bort, og De f. Eks. bestyrede den for min Hustru, hvad jeg altsaa ogsaa har tænkt mig. Men — ikke sandt — hvis den kunde blive i Familien, saa vilde jeg dog ligesom kunne føle mig tryggere i min Grav for Afdrag og Renter — — naa ja, for Sikkerheden altsaa. Vi forstaar hinanden, ikke sandt?

MEYER

Fuldkommen, Hr. Levin.

GL. LEVIN

Jeg kan altsaa ikke have noget derimod — tværtimod. De er en Mand i Deres bedste Alder — vel anset paa Børsen — (Meyer bukker) — vel set ogsaa andre Steder. De kunde rolig sidde dér med Forretningen og svare hver sit, og der blev dog et ganske smukt lille Nettooverskud til Dem. De kunde beholde Firmaet Adolf Levin, maaske med et lille Kompagni — det blev dog altsaa mit Navn og min Slægt — naa ja, De forstaar, det er ikke dum Forfængelighed. Men hvis De sad dér paa min Stol, Meyer, vilde jeg vide, at det stadig var det samme ansete Firma, Adolf Levin, med den samme Art af Kunder og den samme Art af Forretninger. Altsaa — hvis det stod til mig — hvis

jeg skulde vælge Svigersøn, der kunde træde til,
naar jeg faldt fra —

MEYER

Det ské sent —

GL. LEVIN

Det skér dog — — altsaa for mig, for mit Ved-
kommende — mit Samtykke har De.

MEYER

(rejser sig)

Tusind Tak.

GL. LEVIN

(med et Skuldertræk)

Men —!

MEYER

(sætter sig)

Ja, selvfølgelig —

(Pause).

GL. LEVIN

Cigaren er gaaet ud, Meyer. Vil De ikke tænde?

MEYER

Tak — jeg vil hellere vente — —

(Pause).

GL. LEVIN

Jeg siger: Men! Havde det været i 68, da jeg
forlovede mig — den Gang eksisterede der over-
hovedet ikke noget Men. Men nu skriver vi 1912,
og det 5te Mosebud er ikke mere, hvad det var.

Den Gang var Forældrene No. 1, nu er det Børnene. Hvad skal man sige —? De kender jo Esther ligesaa godt som jeg — hun er en ung Pige med en Mening — ogsaa noget Nyt. Hun studerer Sprog, hun lærer Stenografi, hun gaar paa Forelæsning . . . om hun kan koge Dem en Tallerken Suppe, Meyer, det ved jeg ikke. Naa, men altsaa: summa summarum — jeg kan ikke bestemme. Jeg kan tale med min Kone, og hun kan igen tale med Esther, om De synes. Og vi maa saa haabe paa, at De, om jeg maa være saa fri, staar lige saa højt i Kurs hos min Datter som hos mig.

MEYER

(rejser sig)

Meget elskværdigt, Hr. Levin.

GL. LEVIN

Er det en Aftale?

MEYER

Jo, mange Tak —

(Fru Levin kommer fra Baggrunden til højre, bliver staaende i Døren, da hun ser Meyer.)

FRU LEVIN

Undskyld —

GL. LEVIN

Kom blot. Meyer og jeg er færdige.

FRU LEVIN

(ind)

Jeg troede, De var gaaet, Meyer. Deres Tøj hængte ikke i Entréen.

MEYER

(hen efter Tøjet)

Nej, jeg tog det med ind — — undskyld — —

(Meyer tager Frakke paa, gl. Levin hjælper. Meyer gaar saa hen for at sige Farvel til Fru Levin, og da hun i det samme vender sig, stanser han genert med den høje Hat i Haanden.)

FRU LEVIN

(slaar Hænderne sammen)

Meyer med høj Hat! Tag den paa, Meyer, og lad os se, hvordan den klæder Dem.

(Meyer tager Hatten paa. Fru Levin brister i Latter.)

FRU LEVIN

Nydeligt! (Hurtig hen til Døren i Baggr. til v., kalder ind) Esther — Esther — kom et Øjeblik! (Esther kommer ind) Vil du se Meyer med høj Hat! (De brister begge i Latter) Hvor den klæder Dem! (Gl. Levin falder i med, Meyer ligesaa.)

GL. LEVIN

De ser ud, Meyer, som om De gik paa Frieri!

(De andre ler endnu højere. Meyer tager Hatten af.)

GL. LEVIN

Vil De ikke have Ild, Meyer? — Esther, vil du give Meyer en Tændstik?

(Esther tænder. Meyer vil tage den.)

ESTHER

Nej, lad mig! (Hun holder den for ham) Værsaagod, Meyer. Og til Lykke med Hatten!

MEYER

(lykkelig)

Tusind Tak — —

(Meyer siger Farvel og gaar ud i Baggr. til højre. Gl. Levin følger ham ud.)

ESTHER

(hurtig hen til Moderen)

Tal saa med Far!

FRU LEVIN

Imorgen, Esther —

ESTHER

Det samme sagde du igaar. Far maa vide det, inden Jørgen kommer — jeg har lovet at møde ham nu —

FRU LEVIN

Lad det vente —

ESTHER

Jeg kan ikke længer holde den Uro ud —

FRU LEVIN

Jeg tør ikke.

ESTHER

Du maa, Mor.

FRU LEVIN

Jeg kan ikke.

ESTHER

Nu skal du. (Kysser hende) Saa, Mor —

(Idetsamme hører man gl. Levin nynne ude i Entréen. Esther løber hurtig ud i Baggr. t. venstre.)

FRU LEVIN

Esther —

(Gl. Levin kommer muntert nynnende ind. Fru Levin staar uden at røre sig. Han gaar, stadig nynnende, hen og stopper sin Pibe. Pludselig river Fru Levin sig løs og gaar hurtig hen mod Døren, som Esther gik ud af.)

GL. LEVIN

Hvor skal du hen?

FRU LEVIN

Ud et Øjeblik.

GL. LEVIN

Haster det?

FRU LEVIN

Haster —

GL. LEVIN

Naa, saa bliv. — Generer det dig, at jeg ryger?
 (Da Fru Levin ikke svarer) Jeg siger: generer det dig, at
 jeg ryger?

FRU LEVIN

Hvorfor skulde det pludselig genere mig?

GL. LEVIN

Du har jo Hoste —

FRU LEVIN

Den Smule Bronkitis —

GL. LEVIN

Bronkitis — nu skal dét være fint . . .

(Der bliver en lille Pause. Han damper velbehageligt)

GL. LEVIN

Tja —! (Lille Pause) Ja, Sara — naar vi sidder her,
 vi to Gamle, i vores hyggelige Lejlighed og ser,
 hvordan vi har det, og tænker paa hvordan andre
 har det, saa kan vi dog i Grunden ikke sige andet,

Indenfor Murene.

end at det er gaaet os ganske godt. Naar jeg tænker paa den Dag, vi kom herover efter Fars Fallit med de sølle 6000 Kr., som jeg havde laant af din Onkel Julius til 6¹/₂ Procent — naa, Schwamm darüber! Dét skulde nogen dengang have sagt, at jeg nu skulde sidde her i min egen Ejendom i en Lejlighed til 1600 Kr. med elektrisk Indlæg og Badeværelse og andre nymodens Narrestreger — — ikke sandt — —

FRU LEVIN

Jo —

GL. LEVIN

Altsaa: i dén Retning maa vi ikke klage. Men, Sara, vi begynder at blive gamle — ja, det kan ikke nytte — jeg gør det ialtfald, og jeg har tænkt mit derved. Der kommer yngre Kræfter, der kommer yngre Forretninger, og hvem véd, hvordan det vil gaa. Du véd, at jeg til Nytaar gav Meyer Prokura — det var, som jeg sagde dig, for at knytte ham fastere til Forretningen. Men Prokura og Prokura er ét, og sin egen Forretning er dog noget andet. — Jeg sad just nu, som du saa', og talte med Meyer om forskelligt, og jeg kunde mærke, at han havde noget i Tankerne — en Plan altsaa — et Slags Fremtidsperspektiv — — naa ja, han er en ung Mand i sin bedste Alder, og man kan ikke sige noget til, at han vil frem og selv engang stifte — — skabe sig — — kort sagt: have et Hjem. Og saa faldt det mig ind, saadan ganske til-

fældig, om man ikke paa en eller anden Maade kunde tænke sig en Ordning, hvorved jeg knyttede ham til mig, samtidig med at han knyttede mig til sig — — et Slags Kompagniskab, maaske — — et Slags — — et Slags — —

(Med pludselig Overgang)

Hvorfor sidder du dér og spiller den Stumme og lader mig tale — —!

FRU LEVIN

Hvad vil du have, jeg skal sige?

GL. LEVIN

Du plejer ellers ikke at være i Forlegenhed.

FRU LEVIN

Jeg har saa tit sagt dig, Adolf — jeg forstaar mig ikke paa Forretning.

GL. LEVIN

Forretning og Forretning — — du vil dog nok vide dig sikret?

FRU LEVIN

Det bliver der nok sørget for.

GL. LEVIN

Og naar jeg saa engang falder fra, og du staar der?

FRU LEVIN

Foreløbig sidder vi her jo.

GL. LEVIN

Og naar jeg ikke mere sidder her —?

FRU LEVIN

Saa har jeg jo Meyer.

GL. LEVIN

Ja, hvis du har ham.

FRU LEVIN

Meyer!

GL. LEVIN

Ja, Meyer! Nu kan du faa ham.

FRU LEVIN

Hvad vil det sige?

GL. LEVIN

Altsaa — — det vil sige — — Meyer har været
her for at anholde om Esthers Haand.

FRU LEVIN

Meyer!

GL. LEVIN

Ja, Meyer —

FRU LEVIN

Meyer og Esther!

GL. LEVIN

Ja, ja — Meyer og Esther!

FRU LEVIN

(rejser sig)

Aldrig!

GL. LEVIN

(mens Fru Levin i Sindsoprør gaar op og ned)

Hvad skal det sige: aldrig? Er Esther maaske
for fin til Meyer? Har vi ikke før talt om Meyer?

Har jeg ikke forklaret dig, at mine Penge saa kunde blive staaende hos Meyer og forrentes anstændig i Stedet for at anbringe dem i 4 ⁰/₀ Papirer? Kan du finde nogen bedre Sikkerhed? Forstaar du dig paa Ejendomme? Kender du Konjunkturerne? Altsaa: kan du skaffe mig en bedre Svigersøn end Meyer?

FRU LEVIN

Jeg skal ikke skaffe dig en Svigersøn.

GL. LEVIN

Jeg skaffer ham jo ogsaa.

FRU LEVIN

Vi skal ikke skaffe Esther en Mand.

GL. LEVIN

Hvem skaffede dig en Mand?

FRU LEVIN

Et Guds Under, at det gik!

GL. LEVIN

Har du noget at beklage dig over?

FRU LEVIN

Nej, jeg har haft det som en Prinsesse —

GL. LEVIN

En dejlig Prinsesse —

FRU LEVIN

Naa, jeg har sét dem, der var værre.

Jeg ikke.
GL. LEVIN

FRU LEVIN
Esther skal ikke have en Mand, som ikke passer for hende. Er det dig og din Forretning, der skal giftes? Du kan ikke bestemme, og jeg kan ikke bestemme. Esther maa selv vælge.

GL. LEVIN
Og Meyer —?

FRU LEVIN
Du med din Meyer!

GL. LEVIN
Maaske gaar han.

FRU LEVIN
Meyer gaar ikke.

GL. LEVIN
Og hvis han nu gør det alligevel?

FRU LEVIN
Saa maa Meyer gaa. — Eller maaske du mener, at jeg skal gifte mig med ham?

GL. LEVIN
Værssaaartig! Hvis han vil ha' dig!

(Der ringes op i Telefonen. Gl. Levin gaar hen til Skrivebordet, endnu hed og ophidset. Fru Levin gaar i hæftigt Sindsoprør op og ned)

GL. LEVIN
— — Ja — — jo — — det er mig. Med hvem har jeg den Ære —? (Meget venlig) Goddag, Hr. Pro-

kurator — bevares, jeg er jo til for det samme. Maa jeg notere? (Tager et Stykke Papir, noterer) 20,000 Østifter 4 0/0, jo — og 25,000 Kreditkasse 4 0/0 — meget gerne. Jo — Meyer er paa Børsen imorgen. Skal blive besørget. Mange Tak. Jeg be'r. Adieu, Hr. Prokurator — —

(Han noterer færdig. Idet han drejer sig i Stolen om mod hende, stanser hun foran ham)

FRU LEVIN

Altsaa, Adolf — som jeg siger dig — — bland dig ikke i det Spørgsmaal. Esther maa selv vælge.

GL. LEVIN

Naa, saa det maa hun?

FRU LEVIN

Ja.

GL. LEVIN

Vi Forældre har slet ikke noget at skulle have sagt?

FRU LEVIN

Ikke i dét Spørgsmaal.

GL. LEVIN

Ikke dét?

FRU LEVIN

Nej.

GL. LEVIN

Ikke Spor?

FRU LEVIN

Ikke Spor!

GL. LEVIN

(drejer Stolen bort fra hende)

Ser man dét!

FRU LEVIN

Ja. For Esther har valgt!

(Der bliver en Pause. Hun har sat sig. Levin drejer langsomt Stolen om mod hende)

GL. LEVIN

— — Esther har valgt? — Hvad skal det sige? Esther gør Dit, og Esther gør Dat, og jeg véd ingenting. Jeg sidder her i min Stol, og mitten darin fortæller du mig, at Esther har valgt sig en Mand. Hvad er det for Narrestreger? (Da hun tier)

Hvem er det?

FRU LEVIN

(tier)

GL. LEVIN

Den unge Hirsch?

FRU LEVIN

Nej.

GL. LEVIN

Dr. Cohn?

FRU LEVIN

Nej.

GL. LEVIN

Der kommer jo ikke andre her i Huset

FRU LEVIN

Det er slet ikke nogen, som kommer her i Huset.

GL LEVIN

Hvem er det da?

FRU LEVIN

Du kender ham ikke.

GL. LEVIN

Jeg kender ikke en ung Jøde, som min Datter
forlover sig med?

FRU LEVIN

Det er ingen Jøde.

GL. LEVIN

Ingen Jøde! Hvad er dette her? Hvem er det?
Hører du ikke — hvem er det, spørger jeg! Naa —?

FRU LEVIN

Dr. Herming.

(Han ser længe paa hende. Saa kaster han sig i sin Stol med en høj Latter)

GL. LEVIN

Herming —!

FRU LEVIN

Adolf, Adolf dog —!

(Han sidder ved Skrivebordet med Hovedet i sine Hænder og Armene støttet
mod Bordet. Tager en Papirkniv og hugger den atter og atter i Bordet,
mens han leende stønner)

GL. LEVIN

Herming — — Herming — — hahaha — —

(Pludselig rejser han sig med et Sæt og siger, idet han kaster Papirkniven
langt fra sig)

... Aldrig! Aldrig! Dét skal blive Løgn! Min Datter
— min Datter forlovet med en Herming — —
aldrig! (Hurtig hen foran hende) Hvor er Esther? — Kald
hende ind! — Hører du ikke! (Da hun bliver siddende, gaar han

hen og aabner Døren i Baggr. til venstre) Esther —! (Da ingen svarer, gaar han derind. Man hører ham raabe længere borte) Esther —! Esther —! (En Dør smækker i med et Brag derinde, og han kommer hurtigt og ophidset ind igen fra Baggr.) Hvor er Esther, spørger jeg!

FRU LEVIN

Esther er gaaet —

GL. LEVIN

(lukker Døren med et Smæld)

Aldrig! (Frem) Det skal blive Løgn! (Hurtig hen foran hende) Alle andre. Ikke ham!

(Gaar et Par Skridt, stanser)

Jeg har hørt meget — — sét meget i mit Liv — — Ondskab — — Frækhed — — *Risches* — — men at min egen Datter gaar hen og forlover sig med en Slubbert — — naa ja, saa Søn af en Slubbert — — aldrig!

(Han gaar vaklende hen til sin Stol, kaster sig i den, siger saa)

Jeg gaar i mit tooghalvfjerdsindstyvende Aar — — jeg har aldrig hilst ham siden — — ikke paa Gaden — — ikke paa Børsen — — jeg har aldrig, aldrig rørt en Forretning, hvor han havde sin Haand med i Spillet — — selv om der laa 1000, 10,000 Kroners Fortjeneste her paa Bordet, vilde jeg aldrig række ham saameget som Spidsen af min Lillefinger. Og saa gaar min Datter hen og forlover sig med hans Søn! Maa jeg saa ikke le? Maa jeg ikke falde paa Knæ og takke min Gud . . !

(Han sidder lidt med Hovedet i sine Hænder, saa siger han)

— — Det var en Herming, der erklærede Far fallit, skønt han bad om Prolongation — men nej — Hr. Herming protesterede og gjorde Arrest. Han kom i Fars Hus, han aad hans gode Mad og tog sin gode Provision, og da det saa kneb, saa — — (han gør en Bevægelse, som om han huggede noget over) *Risches!* — Det var en Herming, som gik i Skole med mig, var Du's med mig, og da jeg saa kom herover, forarmet, forgældet og søgte Plads, den daarligst lønnede, den usleste Plads — hvem sad saa dér i sit fine Kontor ud til Kanalen og lod mig staa op og var pludselig bleven De's? — „Vi vil ingen Jøder have her i Banken!“ — Dér stod jeg og saa' paa hans Ryg, mens han drejede sig om og tog sig en frisk Cigar — adjøs! Jeg kunde have slaaet ham ihjæl — jeg rystede, da jeg gik fra ham, men jeg lovede mig selv, at dét Navn skulde jeg altid hade, altid skade, og jeg har hadet det, og jeg har skadet det, Gudværeløvet, kun ikke nok desværre —

FRU LEVIN

Adolf dog —!

GL. LEVIN

— og aldrig, aldrig glemme!

FRU LEVIN

Adolf —!

GL. LEVIN

— — Og nu? Hvad nu? Nu sidder du dér, som om ingenting var passeret og fortæller mig

ganske rolig, at min Datter har forlovet sig med en Herming. Vi er i Familie. Er det ikke glædeligt — retfærdigt, ikke sandt? Jeg skal møde hans ufor-skammede Ansigt imorgen paa Børsen, og han kan fortælle til alle Byens Veksellerere, at han og jeg er kommet i Familie. Maaske vil man gratulere, og kan jeg spørge: til hvad? Kan jeg benægte det eller lade, som jeg ingenting véd? Vil man smile mindre derfor? Levin & Herming vil man sige og lave Witzer om det nye Firma. Og jeg skulde ikke være glad — — jeg skulde ikke holde mig paa Maven og lé med — —

(Han sidder ved Bordet med Hovedet mellem Hænderne og rokker sukkende frem og tilbage. Der er en Tid stille. Saa rejser Fru Levin sig og gaar hen bag hans Stol)

FRU LEVIN

Adolf — —

GL. LEVIN

Ak, ja — — ak, ja — — ak, ja — —

FRU LEVIN

Saa — — saa — —

GL. LEVIN

Lad mig i Fred — —

(Stilhed. Fru Levin bliver staaende bag hans Stol. Endelig siger)

FRU LEVIN

— — Lad os tage det lidt roligt, Adolf. Tror du, jeg er glad — men hvad hjælper det? De unge vil saadan, og vi gamle vil saadan — hvad skal

man sige? Har vi ikke ogsaa selv engang været unge, og syntes vi altid, de gamle havde Ret? Naa, ja — vi rettede os derefter — saadan var Tiden dengang, men saadan er den ikke mere. Kan vi lave Tiden om? Kan Esther? Og bliver den anderledes, fordi vi ikke kan følge med? — Ved Gud i Himlen, Adolf, hvis jeg var Esther, og jeg vidste, hvor stor en Sorg jeg gjorde dig — — jeg kunde ikke — — men hvad kan jeg?

GL. LEVIN

Nej.

FRU LEVIN

Nej.

GL. LEVIN

Nu kan du ikke, nej.

FRU LEVIN

Nu —?

GL. LEVIN

Men dengang du kunde det?

FRU LEVIN

Hvad kunde jeg?

GL. LEVIN

Da sagde du ingenting.

FRU LEVIN

Jeg vidste jo ingenting.

GL. LEVIN

Vidste du ikke, hun gik paa Forelæsning?

FRU LEVIN

Hvem gaar ikke paa Forelæsning?

GL. LEVIN

Vidste du ikke, det var en Herming?

FRU LEVIN

Gaar unge Piger paa Forelæsning for at forlove sig?

GL. LEVIN

Taler vi Alvor?

FRU LEVIN

Spøger du?

GL. LEVIN

Altsaa: enten gør Esther den Forlovelse forbi. Eller ogsaa ikke en Dag længer her i Huset!

FRU LEVIN

Adolf!

GL. LEVIN

Ikke en Time —

FRU LEVIN

Adolf dog!

GL. LEVIN

(drejer Stolen om mod Skrivebordet)

Heraus!

FRU LEVIN

Aldrig!

(Gl. Levin drejer langsomt Stolen tilbage om imod hende)

FRU LEVIN

Er jeg her?

GL. LEVIN

(stirrer maalloes paa hende)

FRU LEVIN

Jeg er her maaske dog ogsaa, siger jeg!

GL. LEVIN

(ser sig forvirret omkring)

FRU LEVIN

Og hvor jeg er, dér er ogsaa Esther!

GL. LEVIN

Er da alting med ét forrykt! „Esther er, hvor jeg er —?“ Er jeg Herre i mit Hus?

FRU LEVIN

Er Esther mit Barn?

GL. LEVIN

Et Spørgsmaal —

FRU LEVIN

Ja — jeg spør'! Du spørger, om du er Herre i dit Hus — jeg spørger, om Esther er mit Barn! Hvad vil det sige, at Barnet skal ud af dit Hus? Vil du smide hende paa Gaden? Pjank! Ja, jeg siger: Pjank! Hvad Esther gør eller ikke gør, det kan du synes om eller ikke synes om, men forbyde hende Huset, saalænge jeg er her — Pjank! Tror du, jeg synes, det er Narrestreger? Tror du, jeg havde valgt Hr. Herming? Men nu er det ikke

mig, og det er ikke dig, men det er Barnet, det gælder, og selv om du saa laaser dine Døre nok saa meget, saa har jeg dog ogsaa en Nøgle, der kan lukke op.

GL. LEVIN

Naa, saa det har du?

FRU LEVIN

Dét har jeg!

GL. LEVIN

Vi faar se.

FRU LEVIN

Dét faar vi, ja! Tal dog ikke som et Barn, Adolf! — Du har tænkt dig noget andet — jeg maaske ogsaa — hvad for Forældre har ikke det? Du kan sige, det er en Ulykke — saa maa vi finde os i Ulykken. Jeg vilde have givet Aar af mit Smule Liv, for at det ikke var sket, om ikke for andet saa for din Skyld. Men nu er det én Gang sket, og Barnet er vores Barn, og naar hun siger, det er hendes Lykke —

GL. LEVIN

Lykke —

FRU LEVIN

Ja, saa er det hendes Lykke, og saa maa vi bøje os.

GL. LEVIN

Du, ja.

FRU LEVIN

Du ogsaa.

GL. LEVIN

Aldrig.

FRU LEVIN

Kan du forhindre det?

GL. LEVIN

Vi faar se.

FRU LEVIN

Du med dit: se og se. — Kan Esther forlove sig efter Loven uden at spørge dig?

GL. LEVIN

Hvem spørger om Loven?

FRU LEVIN

Jeg spør'.

GL. LEVIN

Er jeg Jurist?

FRU LEVIN

Altsaa: hun kan det. — Hvad vil du saa? Skrige op — skabe Ufred — faar du derved Esther fra sit? — Jeg har talt med Esther — jeg har tiggat og bedt hende — hun vil nu have sin Doktor. Hvad hjælper det saa, at du raaber Gevalt? Du talte om, da vi var unge? Var din Far saa særlig henrykt, da du forlovede dig? Jeg var en fattig Pige — I var rige dengang — sagde man ialtfald. Havde du den Gang taget en Frøken Herming, var hun maaske blevet bedre modtaget —

GL. LEVIN

Blev du ikke godt modtaget?

FRU LEVIN

Din Far sagde til mig: Gud velsigne dig mit Barn — siden det ikke kan være anderledes.

GL. LEVIN

Far var gammeldags —

FRU LEVIN

Men du er moderne?

GL. LEVIN

Far vilde vende sig i sin Grav, hvis han hørte, hvad her er sket.

FRU LEVIN

Er vi først dér, bliver vi nok liggende.

GL. LEVIN

Er det Narrestreger, dette her!

FRU LEVIN

Nej, Adolf, nej — ved Gud i Himlen, jeg kunde græde, naar jeg ser dig — jeg har ligget og grædt i de sidste Nætter, naar du laa og sov . . . men kan dét hjælpe? Jeg véd ikke, hvad jeg vilde give, hvis det kunde hjælpe. Men hvad har vi andet end de Børn paa vores gamle Dage? Hvad er det alt-sammen — — Forretning og Penge og vores 6 Værelsens Lejlighed og Hus og Hjem, naar ikke Børnene er her? Du taler om, at Esther skal ud af dit Hus — ser du da ikke nu, hvad det er for

en Galskab. Hvad har du saa? Hvad har saa jeg? Saa kan vi sidde her, vi to gamle, og et eller andet Sted derude sidder vores Barn og er lige saa ulykkelig, som vi er det. — Ja, jeg elsker de Børn — — jeg har ikke andet. Dér hvor jeg er, dér er de. Det som jeg har, har de. Om vi synes om eller ikke synes om — om vi mener Dit, eller vi mener Dat — der er kun et eneste — — at have dem omkring sig — — at beholde dem om sig — — at holde sammen, Adolf, saa længe vi er her — hvem véd hvort længe — —

(Idetsamme ringer det ude i Entréen. De vender sig, staar lidt. Saa gaar Fru Levin derud. I det Døren aabnes, hører man Jacobs, Hugos og Lille Saras Stemmer. Gl. Levin gaar urolig frem og tilbage i Stuen. Saa banker det paa Døren, han stanser pludselig og siger rolig og behersket)

GL. LEVIN

Værsaagod — —

JACOB

(stikker Hovedet ind ad Døren)

Goddag —!

(Han lader den lille Sara løbe først ind. Hun løber hen og siger Goddag til Bedstefaderen, som bøjer sig ned og kysser hende. Jacob er imidlertid kommet ind fulgt af Hugo, som lukker Døren. Den lille løber ind i Baggrundsværelset til venstre, kaldende: Bedstemor!)

HUGO

Goddag, Far —

GL. LEVIN

Goddag, min Dreng.

HUGO

Du har det godt?

GL. LEVIN

Jo, Tak.

JACOB

Gudskelov! Dejligt Vejr. Hugo kom op, og saa gik vi en lille Tur. Hvad gør man med en Søndag? Dina har lidt Snue — naa, det renser. (Sætter sig) Hyggeligt, hyggeligt — ah! Jeg selv har et Herreværelse paa 9 × 10 med Panélsofa og Bøffellæder, som staar mig i 2700. Jeg har prøvet snart med Sofa paa Lige og Sofa paa Skraa og med Stolene her og med Stolene der — men er der hyggeligt?

HUGO

Nej.

JACOB

Har jeg spurgt dig? Kan du gøre det hyggeligt?

HUGO

Nej.

(Gl. Levin er under disse Repliker gaaet urolig frem og tilbage. Nu stanser han med ét)

GL. LEVIN

Er I færdige? Maa jeg faa Ordet et Øjeblik? Tak. (Til Jacob) Hvis du anede noget om, hvad der er sket her idag, saa sad du ikke dér og snakkede op om Panélsofa og Bøffellæder —

(Han sætter sig med Hovedet i sine Hænder. Jacob og Hugo rejser sig og gaar hurtig hen paa hver sin Side af hans Stol.)

HUGO

Hvad er der, Far?

JACOB

For Gud i Himlens Skyld, Far, hvad er der?

(Den gamle Levin løfter Hovedet, ser fra den ene til den anden)

GL. LEVIN

Ikke andet, end at jeres Søster har forlovet sig med en *Kemech*.

HUGO

Har Esther?

JACOB

Med hvem?

GL. LEVIN

Ja, véd du med hvem?

JACOB

Nej?

GL. LEVIN

(til Hugo)

Ved du?

HUGO

Nej?

GL. LEVIN

Hr. Herming.

JACOB

Herming!

GL. LEVIN

Og kan I gætte, med hvad for en Herming? Kan du? Kan du? Med en Søn af Etatsraad Herming!

(Rejser sig — gaar atter op og ned)

JACOB

Etatsraad —! Er hun forrykt! Far skal maaske endnu paa sine gamle Dage trække sine Veksler paa —

HUGO

Ti dog stille, Jacob —

JACOB

(fra Stolen)

Det er umuligt!

GL. LEVIN

Det er muligt! (Idetsamme kommer Fru Levin hurtig ind fra

° Baggrunden til venstre) Spørg din Mor —

FRU LEVIN

Adolf —

GL. LEVIN

Hvad er der?

FRU LEVIN

De kommer — jeg saa dem i Spejlet —

GL. LEVIN

Hvem?

FRU LEVIN

Esther og hendes Forlovede.

GL. LEVIN

Saa gaar jeg! (Gaar mod Døren i Forgrunden til venstre)

FRU LEVIN

Adolf —!

JACOB

Selvfølgelig gaar Far.

HUGO

Selvfølgelig gaar Far ikke! (Gl. Levin stanser) Esther har gjort noget, som vi kan synes om eller ikke synes om. Det kan være beklageligt, det, der er

sket — sørgeligt maaske. Men den, der kommer her, har ikke gjort os noget ondt. Det er en Fremmed, som kommer her for at gøre en Høflighedsvisit, og han har som en hvilkensomhelst Fremmed Krav paa Høflighed fra vor Side —

GL. LEVIN

Skal jeg takke ham for Æren? Skal jeg falde ham om Halsen?

JACOB

Ja, skal vi falde ham om Halsen?

FRU LEVIN

Ti stille, Jacob.

HUGO

Far skal ikke falde ham om Halsen, og du skal ikke falde ham om Halsen, men I skal være her for Esthers Skyld — for jeres egen Skyld. Jeg har heller ikke i Sinde at falde nogen om Halsen. Fordi jeg giver ham Haanden, har jeg ikke givet ham andet. Men han skal ikke gaa herfra og kunne hæfte saa meget som saa paa nogen af os. Jeg bliver — du ogsaa, Jacob — vi er Esthers Brødre. Og du Far først og fremmest!

(Idetsamme ringer det i Entréen. Gl. Levin gaar mod Døren til venstre)

FRU LEVIN

Hører du, Adolf!

GL. LEVIN

Du ser jo, hvad jeg hører!

HUGO

Du kan ikke gaa Far. Vi er da ikke Pøbel. (Da den gamle Levin vender sig i Døren) Ja, det er kun Pøbel, der gør saadan!

GL. LEVIN

Saa er jeg Pøbel!

(Han gaar ind til venstre. De andre staar et Øjeblik ubevægelige og ser mod Døren til Entréen. Saa aabnes Døren og Dr. Jørgen Herming kommer ind, fulgt af Esther. De stanser lige indenfor Døren)

ESTHER

— — Det er min Forlovede — — det er Mor.

(Dr. Herming gaar hen og rækker i Taushed Fru Levin Haanden) — Det er min Broder, Hugo — (Hugo gaar hen og rækker ham Haanden) — og det er min Broder, Jacob — (Jacob bliver staaende og hilser med et køligt Buk. Dr. Herming ligesaa. Stilhed.)

FRU LEVIN

Vil Doktoren ikke værsgod at sidde ned?

DR. HERMING

Tak.

(De sætter sig med Undtagelse af Esther, der staar op, og Jacob, der tilsyneladende optaget studerer nogle Kurslister over Skrivebordet. Nu og da kaster han hurtige Sideglimt hen mod den Fremmede)

DR. HERMING

— — Ja, De maa undskylde Fru Levin, jeg vilde have været her igaar, da det var Deres Helligdag, men Esther mente ikke, det passede saa godt, og Søndagen er jo nu vel ogsaa en Slags fælles Helligdag eller Hviledag, hvad jeg skal kalde det — —

FRU LEVIN

Det er den jo, Hr. Doktor.

(Lille Pause)

HUGO

Far maatte desværre til et meget vigtigt Møde idag, Dr. Herming, saa jeg maa bede Dem meget undskyldte —

DR. HERMING

Bevares.

(Der bliver atter en Pause. Esther gaar nervøst hen til Vinduet. Dr. Herming ser sig omkring i Stuen, Jacobs Øjne følger ham)

DR. HERMING

Hvor De har det hyggeligt! — Esther har saa tit fortalt mig om Deres Hjem her. Jeg har aldrig før været i et jødisk Hjem — ja, nok hos Jøder, men altsaa —

JACOB

(pludselig)

Ja — Jøder og Jøder er to Ting, Hr. Doktor. (Esther sender ham et hæftigt Blik og gaar fra Vinduet)

DR. HERMING

(kort)

Selvfølgelig.

FRU LEVIN

Jeg synes snart ikke, der er nogen Forskel — jeg mener i Hjemmene. Vi har det som alle andre, synes jeg . . . lidt mere gammeldags maaske. Men Doktoren mener maaske ogsaa mere saadan — — saadan — —

HUGO

I Tonen —

DR. HERMING

Maaske —

FRU LEVIN

Aa ja, maaske.

(Pause. De ser sig alle omkring i Stuen, kun ikke Esther, der er gaaet hen til Skrivebordet og staar og ser trodsig hen paa de andre. Pludselig vender hun sig nervøst og støder til en Ting, som falder paa Gulvet)

FRU LEVIN

(farer sammen)

Men Gud, Barn —

ESTHER

(samler op)

Det var ingenting — —

FRU LEVIN

Vil ikke Doktoren nyde et eller andet? Et Glas Vin maaske?

DR. HERMING

Aa, Tak —

ESTHER

Nu skal jeg!

FRU LEVIN

Vist ej — lad nu mig — (ud ad Døren i Baggr. til venstre)

DR. HERMING

(til Jacob)

Jeg kender godt Deres Ansigt fra Gaden, Hr. Levin.

JACOB

(kort)

Saa —?

(Pause. De ser et Øjeblik paa hinanden. Saa siger)

HUGO

Det maa være et yderst interessant Fag, Deres, Dr. Herming. Kulturhistorie, ikke sandt?

DR. HERMING

De Forelæsninger, jeg nu holder, er over jødisk Litteratur fra Maimonides til Mendelsohn. (Jacob vender sig interesseret) Det jødiske Folks Historie har altid interesseret mig levende. (Med et Smil) Det er maaske ogsaa den Interesse, jeg kan takke for, at jeg gjorde Deres Søsters Bekendtskab. (Han rækker Haanden hen mod Esther, der staar med Ryggen til) Tror du ikke, Esther —?

ESTHER

Jeg hørte ikke —

(Hun gaar hen til ham, Fru Levin kommer idetsamme ind med Karaffel og Glas. Den lille Sara følger efter hende)

FRU LEVIN

Kan du sige Goddag til den fremmede Herre — —

SARA

(gaar derhen, rækker Haanden)

DR. HERMING

Goddag —

FRU LEVIN

Den rigtige Haand . . . (Sara giver den) . . . Kan du neje?

SARA

(nejer genert)

DR. HERMING

Hvad hedder du, min Stump?

SARA

(skjuler sig bag Bedstemoderen)

JACOB

Naa, hvad hedder du?

SARA

Sara.

DR. HERMING

Sara — — det var dog en yndig, lille Pige.

(Til Sara) Jeg holder saa meget af smaa, søde Piger.

(Til Hugo) Er det Deres, Dr. Levin?

HUGO

Nej, desværre.

JACOB

(har nærmet sig)

Det er min, Hr. Doktor. Det er den ældste. Jeg har én, der er yngre. Foreløbig. (De ler alle, lidt friere)

FRU LÆVIN

Værssaaartig. (De tager Glassene, klinker) Velkommen —

DR. HERMING

Tak.

SARA

Maa jeg ikke ogsaa klinke?

DR. HERMING

Jo, du maa, min lille Ven. — Vil du klinke med mig? (Sara klinker) Vil du ogsaa give mig et lille Kys?

SARA

Ja.

(Han løfter den lille op. I samme Øjeblik hun under de andres Munterhed rækker ham Munden til Kys, aabnes Døren i Forgrunden til venstre og gl. Levin træder ind, iført Diplomattrakke. Dyb Stilhed, mens han nærmer sig)

HUGO

— — Det er Hr. Doktor — — Esthers Forlovede
— — min Far.

(De hilser. Alle bliver staaende.)

FRU LEVIN

Vi mente ikke, du var hjemme.

GL. LEVIN

Ikke hjemme?

HUGO

Ja, vi troede —

GL. LEVIN

Naar her kommer Besøg? — Jeg er da ikke
Pøbel.

FRU LEVIN

Maa jeg skænke dig et Glas, Adolf?

GL. LEVIN

De undskylder mig, Hr. Doktor, men jeg taaler
ikke, destoværre — — (Lille Pause. Saa siger han med en
Haandbevægelse) Vil De dog ikke sidde ned? (Alle
sætter sig).

DR. HERMING

Jeg haaber da ikke, jeg har ulejliget Dem.

GL. LEVIN

Ulejliget — paa en Søndag —?

DR. HERMING

Jeg mente fra Mødet.

GL. LEVIN

Mødet?

HUGO

Det Møde, ja, du kommer fra, Far.

GL. LEVIN

Naa — ja — — nej, paa ingen Maade. (Lille Pause)
De studerer Kultur, Hr. Doktor?

JACOB

Doktoren fortæller netop, Far, at det navnlig er
det jødiske Folks Kultur. Meget interessant, ikke?

GL. LEVIN

Meget interessant. — Hvor gammel er De, med
Forlov?

DR. HERMING

30 Aar.

GL. LEVIN

De kender maaske min Søn dér — han er ogsaa
Doktor.

HUGO

Jamen, Dr. Herming er ikke Doktor — ikke
Læge altsaa. Han er Dr. phil. og Docent ved Uni-
versitetet

GL. LEVIN

Altsaa Videnskabsmand?

DR. HERMING

Efter ringe Evne, ja.

GL. LEVIN

Og kan altsaa med Tiden blive Professor?

DR. HERMING

Forhaabentlig.

GL. LEVIN

Jasaa. (Ser lidt paa ham, siger saa) Siden De interesserer Dem for Jødefolkets Kultur, Hr. Doktor, kunde det maaske mere Dem at se de to Billeder over Sofaen dér. Det er mine salig Forældre.

DR. HERMING

Det er et Par sjældent karakteristiske Ansigter.

GL. LEVIN

Finder De?

DR. HERMING

Du ligner ganske din Bedstemor, Esther.

ESTHER

Det mener du da ikke —

FRU LEVIN

Jo, nu De siger det —

JACOB

Ja virkelig, det gør hun —

GL. LEVIN

Hun maatte ønske det.

DR. HERMING

Deres Fader var maaske ogsaa Forretningsmand, Hr. Levin? Han ligner en af de store Købmænd fra Begyndelsen af forrige Aarhundrede —

GL. LEVIN

Far var Købmand i Horsens —

DR. HERMING

Horsens? Der stammer vi ogsaa fra. De har maaske kendt min Familie?

GL. LEVIN

En Smule, ja.

DR. HERMING

Det var da morsomt —!

(Han ser sig glad omkring. Alle de andre er tause. Saa siger)

FRU LEVIN

Et lille Glas til, Hr. Doktor?

DR. HERMING

Nej, mange Tak. (Han ser sig om efter Esther. Hun er atter, da han og gl. Levin begyndte at tale sammen, gaaet hen til Vinduet. Han ser lidt forvirret paa de andre, der sidder tause, ligesom hver for sig med bøjet Hoved. Der er et Øjeblik Stilhed, han føler Tomheden, rejser sig saa langsomt)

DR. HERMING

Ja undskyld, saa maa jeg vist — —

(De andre rejser sig ogsaa)

FRU LEVIN

De maa da drikké Deres Glas ud, Hr. Doktor.

DR. HERMING

Tak. (Han tager sit Glas. Hugo, Jacob og Fru Levin tager deres) Ja, saa takker jeg for venlig Modtagelse. Jeg kan jo ikke forlange, at De skal kende mig første Gang, De ser mig. Jeg vilde jo blot, som man siger, vise mit Ansigt. Men jeg haaber, at vi senere skal komme hinanden nærmere, og jeg kan kun sige, at jeg for mit Vedkommende glæder mig dertil.

GL. LEVIN

Meget elskværdigt —

(De drikker ud. Sara faar tilslut en lille Draabe af Fru Levins Glas.
Dr. Herming gaar hen for at sige Farvel)

ESTHER

Jeg følger dig.

DR. HERMING

Tak. (Han rækker gl. Levin Haanden) Farvel, Hr. Levin —

GL. LEVIN

Farvel, Hr. Doktor.

DR. HERMING

Farvel, Fru Levin.

FRU LEVIN

Farvel, og Tak for Besøget.

DR. HERMING

(til Jacob)

Farvel —

JACOB

Glæder mig meget —

DR. HERMING

Farvel, Dr. Levin —

HUGO

Paa Gensyn.

(Han vil gaa. Den lille Sara, som han har glemt, løber efter ham)

SARA

Farvel —!

Indenfor Murene.

DR. HERMING

Farvel, lille Sara! — Skal vi to være gode Venner?

SARA

Ja.

(Alle ler, lidt tvungent. Sara skjuler sig bag Bedstemoderen)

ESTHER

(til de andre, idet hun gaar ud)

Farvel —

(Da Dr. Herming og Esther er gaact, er der nogle Øjeblikkes Stilhed. De bliver alle staaende paa samme Sted, ligesom lyttende. Endelig siger)

JACOB

Naa — ? (Ingen svarer) Net Menneske — ? (Taushed)

(Hugo gør en tyssende Bevægelse hen imod ham. Den gl. Levin har set paa sit Uhr. Saa vender han sig pludselig og gaar hen mod Skrivebordet. Der laaser han en Skuffe op og tager en Bog frem, prydet med Guldsnit. Døren smækker derude. Levin laaser omhyggelig og gaar saa hen mod Døren til Entréen)

FRU LEVIN

Gaar du?

GL. LEVIN

Ja.

FRU LEVIN

Hvorhen?

GL. LEVIN

I Synagogen.

FRU LEVIN

(hvisker til Sønerne)

Gaa med Far —

HUGO

Jeg gaar med, Far!

GL. LEVIN

Gør du?

JACOB

Jeg ogsaa!

FRU LEVIN

Saa bliver lille Sara hos mig, til I kommer tilbage.

(Gl. Levin er gaaet ud i Entréen. Sønerne er bleven staaende henne hos Moderen)

JACOB

Hvad siger du saa, Mor?

FRU LEVIN

Hvad skal man sige?

HUGO

Hvad tror du?

FRU LEVIN

Kan dét hjælpe —?

JACOB

Han kyssede Barnet — det gefallt mig.

GL. LEVIN

(i Døren med Overtøj)

Kommer I saa?

JACOB

Ja, nu kommer vi. (Kysser Moderen) Farvel, Mor —

HUGO

(ligesaa)

Farvel —

(De gaar ud i Entréen. Fru Levin følger et Stykke, vinkende Farvel, med den lille Sara ved Haanden. Da Døren har lukket sig efter dem, sætter hun sig i Stolen, som hun er stanset ved. Og idet hun bøjer den lille ind til sig og rokker sagte frem og tilbage, siger hun)

FRU LEVIN

Ak ja, min lille Sor'che — — ak ja, min lille
Sorche — —

(Tæppet falder)

TREDIE AKT.

Herreværelse hos Etatsraad Herming, praktisk og moderne indrettet. Midt paa Gulvet mod Forgrunden stort Bord, bag dette læderbetrukken Sofa, paa Siden dybe Læder-Lænestole. I Forgrunden til venstre amerikansk Mahogni Skrivebord med Stol, i Forgrunden til højre lavt Rygebord med mindre Lænestole. Paa Sidevæggen til venstre i Baggrunden Skab til Cigarer og Likører. I Baggrunden Skabe med Bøger. Paa alle Vægge Lærreder af danske Mestres fra omkring Midten af forrige Aarhundrede. Dør til venstre og til højre. Paa Baggrundsvæggen til venstre Dobbeldørsaabning med Skydedøre og Portiærer. Naar Skydedørene aabnes, ser man ind i en stor Dagligstue, til venstre for hvilken Spisestuen tænkes at ligge.

Det er Aften. Det elektriske Lys er tændt (Krone i Loftet, smaa Lamper paa Skrive- og Rygebord). Skydedørene er trukket helt til, Portiærene ikke.

Idet Tæppet gaar op, er en Jomfru i Færd med at ordne til Kaffe paa Midterbordet. Paa dette: Bakke, Kopper, Glas, Sodavand, Is, Tallerkener. Lidt efter kommer en Tjener i diskret Livré fra Døren til venstre med Bakke, hvorpaa Kande, Sukker, Fløde.

JOMFRUEN

— — Sæt Bakken der, lille Jensen. — — (Tjeneren sætter Bakken hen paa Skrivebordet) — Og se saa, hvor langt de er.

TJENEREN

(gaar hen til Skydedøren og kigger gennem en Sprække ind mod venstre)
 Der bliver buden anden Gang Dessert. (Vender sig mod Stuen) Det er jo ikke saadan, hvad man kalder nogen animeret Middag.

JOMFRUEN

(dæmpet)

— — Jeg vil nu ogsaa nok sige, Jensen — det er jo da heller ikke noget, finder jeg. Etatsraaden mente da vist ogsaa i Førstningen, at det vel nok gik over, men nu lader det jo til, at det er Alvor, siden han endelig har bekvemmet sig til at invitere de Gamle. Men saa heller ikke saa meget som saa af vores egen Familie. — Nej, det havde jeg nu alligevel ikke troet af et ellers dannet Menneske som Doktoren —

(Man hører Stole skrabe mod Gulvet derinde og Lyd af enkelte fjærne Stemmer)

TJENEREN

Hysss — — der er de — —

JOMFRUEN

Tag Bakken, Jensen — —

(Tjeneren hurtig hen til Skrivebordet, staar strunk og stiv. Jomfruen net og beskeden ved Midterbordet. Døren i Baggrunden aabnes hurtig, og Esther kommer ind, lader Døren staa aaben efter sig. Hun gaar hurtig og nervøs hen til Bordet)

ESTHER

Tak, Jomfru Madsen — — jeg skal nok — —

(Jomfruen gaar ud ad Døren til venstre, hun og Tjeneren veksler et hurtigt Blik)

(Idetsamme kommer Etatsraad Herming fra Baggrunden, talende før han viser sig. Han gaar frem mod Rygebordet i Forgrunden til højre)

ETATSRAADEN

— — Saa! Nu skal vi have os lidt Røg og en fin lille Mokka — — (Til Tjeneren) Byd rundt. (Til Esther) Aa, lav min til, min Pige — — to Stykker — Tak. (Ved Rygebordet) Lad os saa se, hvad vi har at byde paa — —

(De gl. Levins kommer frem i Døren i Baggrunden, medens Etatsraaden staar optaget ved Rygebordet, vælgende mellem de forskellige Mærker. De gaar langsomt frem, Side om Side, lidt smaa i de høje Stuer, lidt trykkede af Situationen og varme af den megen Mad og Vin — han i Kjole, hun i sort Silke med sin Hæklepose — seende sig omkring, medens deres Blik samtidig svinger fra Beundring til Ironi. De stanser, da Esther kommer hen og byder Kopper. Tjeneren staar strunk og stum paa den anden Side af dem)

GL. LEVIN

(med et lille Nik til Tjeneren)

Godaften —

TJENEREN

(staar urokkelig og uforstaaende)

GL. LEVIN

(med et Blink til sin Kone, idet han tager Sukker)

Røjne mol Seege — —

ESTHER

Der er Sukkertang, Far.

GL. LEVIN

(tager et Stykke til)

Tak, jeg bruger min egen.

ESTHER

Skal jeg ikke tage din Pose, Mor?

FRU LEVIN

Det er jo mit Hækletoj, Barn.

ESTHER

Du vil da ikke sidde og hækle her.

FRU LEVIN

Hvorfor ikke her . . . ?

ETATSRAADEN

Saa! Sæt Dem nu her hen i Sofaen og gør Dem det rigtig behageligt — —

(Esther har vendt sig fra Forældrene og gaar hen og laver Etatsraadens Kaffe til hende ved Bordet. Etatsraaden stiller Cigarkasser frem derhenne, henter Lys og Tændstikker. De gl. Levins gaar med deres Kaffe hen og sætter sig i Sofaen. Paa samme Tid kommer Etatsraadinden fra Baggrunden ved Dr. Hermings Arm, noget svær og svagelig. Esther løber hen og hjælper Dr. Herming med at bringe hende til Sæde, henter Sjal, Skammel etc.)

ETATSRAADINDEN

Tak, Tak, min søde Pige. (Da Esther vinker til Tjeneren om at byde Kaffe) Nej, Tak, min lille Ven. Min Professor har ganske undtagelsesvist givet mig Lov til at være oppe til 9. Men saa heller ingen svær Mad og slet ingen Kaffe. Aak, ja.

ETATSRAADEN

Jeg véd ikke, hvad De ryger, Levin?

GL. LEVIN

Hvad jeg faar — Hr. Etatsraad.

ETATSRAADEN

Ja, denne her er den letteste. Dét er den bedste. Og den dér er den dyreste.

GL. LEVIN

Saa tager jeg, med Forlov, den dyreste.

(Han tager en mægtig Cigar med Mavebælte. Etatsraaden holder Lyset for ham, tænder saa selv. Esther gaar hen til Dr. Herming og byder ham en Kop)

DR. HERMING

Naa, er du saa glad, Esther?

ESTHER

Glad?

DR. HERMING

Ja —

ESTHER

For hvad?

DR. HERMING

For hvad . . .

(Hun gaar fra ham. Han ser efter hende, vender sig saa mod Tjeneren, der byder Kaffe. Esther sætter Bakken lidt haardt fra sig paa Bordet)

ETATSRAADINDEN

Aa, lille Esther — —

(Fru Levin ser over Brillerne hen paa Esther. Etatsraaden er gaaet hen til Skabet til venstre, hvorfra han henter Likører og Whisky. Paa Tilbagevejen giver han et Vink til Tjeneren om at forsvinde. Etatsraaden byder den gl. Levin)

ETATSRAADEN

Curaçao — — Dom — — Kakao — — ?

GL. LEVIN

Den dyreste, Hr. Etatsraad —

(De ler alle undtagen Esther, der gaar hen og sætter sig i nogen Afstand)

ETATSRAADEN

De, Fru Levin?

FRU LEVIN

Vorherrebevares.

ETATSRAADEN

Et lille Stænk skal De have.

FRU LEVIN

Saa to Draaber af den søde, Tak — hvis jeg tør
for min Bronkitis —

GL. LEVIN

(med smaa ærgerlige Hovedbevægelser)

Bronkitis —

ETATSRAADINDEN

Aak ja, de Bronkier — —

(De hoster begge svagt og ender begge med et lille: Aak ja.
Lille Pause.)

FRU LEVIN

Hvad De dog har for en dejlig Lejlighed.

ETATSRAADINDEN

Aa ja, saamænd.

FRU LEVIN

Hvor stor er Deres Spisestue med Forlov?

ETATSRAADEN

12 × 12¹/₂.

FRU LEVIN

(beundrende)

Pyssch — — hører du, Adolf?

GL. LEVIN

Ja, jeg hører.

(Lille Pause)

ETATSRAADEN

Interesserer De Dem for Billeder, Levin — saa skal
De en Gang se her — —

ETATSRAADINDEN

Herregud, Herming —

ETATSRAADEN

Snik, Snak — — (holder en Lampe op mod højre Sidevæg)
 — — Købke — Kalkbrænderiet — — hvad? Og
 hvad siger De til den Lundbye dér?

GL. LEVIN

Meget smukt.

ETATSRAADEN

Den skal ses her fra, hvis De vil se den —

DR. HERMING

Naar Far er ved sine Billeder, saa hjælper der
 ingen kære Mor.

GL. LEVIN

(har modstræbende rejst sig og er gaaet derhen)

Meget smukt —

ETATSRAADEN

Har De ikke Lyst til at se med, Fru Levin?

ETATSRAADINDEN

De Billeder, de Billeder —

ETATSRAADEN

Ja, det er ikke Menighedspleje.

FRU LEVIN

(er kommet hen)

Det er jo en Kostald!

ETATSRAADEN

Men det er af de dyre. 7000 Kr., lille Fru Levin —

FRU LEVIN

Vorherrebevares.

GL. LEVIN
(til Dr. Herming)

Ved De, hvad de to Stykker har kostet, som De har set hjemme hos mig?

DR. HERMING

Nej?

GL. LEVIN

250 Rdl. — for dem begge to tilsammen.

ETATSRAADEN

Saa er det vist heller ingen Lundbye.

GL. LEVIN

Lumby og Lumby — — de ligner.

(De ler. Esther rejser sig utaalmodig)

ETATSRAADEN

— — Og se saa her, Levin — (han er gaaet over til venstre, gl. Levin følger, Fru Levin lidt bagefter) Eckersberg — — sikken Sø, hvad? (Ved det næste) Marstrand — første Udkast til den store Nadvere — —

(De gl. Levins ser lidt sky til Billedet og nikker anerkendende i Taushed. Esther er gaaet hen bag Dr. Hermings Stol)

ESTHER
(sagte)

Lad os gaa lidt ind til dig.

DR. HERMING

Det kan vi ikke, Esther.

ESTHER

Jeg trænger til at være lidt alene.

ETATSRAADEN

L. A. Schou — — døde ung — —

FRU LEVIN

(beklagende og deltagende)

Ach — —

DR. HERMING

Hvad er der i Vejen med dig, Esther?

ESTHER

Kom nu.

DR. HERMING

Sig mig det nu.

ESTHER

Jeg føler mig saa — — saa — —

DR. HERMING

Saa hvadfornoget?

ESTHER

Aa —!

(Hun gaar fra ham. Han rejser sig og gaar hen til Moderen)

ETATSRAADEN

Roed — — døde ogsaa ung — —

DE GL. LEVINS

(samtidig beklagende)

Ach — —

DR. HERMING

Esther og jeg gaar et Øjeblik ind til mig, Mor.

ETATSRAADEN

Ja, gaa I blot, Børn — — Bloch.

ETATSRAADINDEN

Men vær her tilbage, Børn, naar jeg gaar til Ro.

(Dr. Herming er gaaet mod Døren i Baggrunden, Esther følger. Fru Levin har vendt sig og tager hendes Haand)

FRU LEVIN

Bliv herinde hos mig, min Pige.

ESTHER

Det er kun et Øjeblik, Mor.

FRU LEVIN

Hvem der var godt hjemme.

ESTHER

Hvorfor kom I saa? (Da Dr. Herming kommer frem i Baggrunds døren) Nu kommer jeg!

(Hun løber ud, idet hun lidt anstrængt munter vinkér til dem derinde. Fru Levin ser efter hende og gaar underlig hjemløs hen mod Sofaen)

ETATSRAADINDEN

Ja, kom De her hen, lille Fru Levin — —

ETATSRAADEN

(har vendt sig fra Billederne)

Ja! — Nu sætter De Dem lidt hyggelig hen i Sofaen, Levin — saa lukker vi Dørene — og saa snakker vi Gamle lidt i al Venskabelighed om Børnene.

(Gl. Levin gaar hen og sætter sig ved Siden af Fru Levin, der har taget Hækletøjet frem. Levin ryger andægtig og fører nu og da Cigaren hen under Næsen for at nyde Røgen. Fru Levin ser lidt sky over Brillerne paa de andre. Etatsraaden har lukket Skydedørene og kommer hen)

ETATSRAADEN

Saa! — En lille Whisky?

GL. LEVIN

Nej, tusind Tak.

ETATSRAADEN

De tillader —?

GL. LEVIN

Gudbevares.

(Etatsraaden skænker Whisky og Sodavand. Sætter sig)

ETATSRAADEN

Tja. — Ja, ser De, Levin, min Søn er jo ikke saadan, hvad jeg vil kalde særlig praktisk anlagt, og jeg har derfor proponeret ham, at jeg, hvis det iøvrigt passer Dem, og De synes om det, vilde benytte Lejligheden, nu da De og Deres Frue har vist os den — — Ære, altsaa — — til at tale lidt med Dem om — — det nødvendige, altsaa. Det er jo kun en Behagelighed for alle Parter, ikke sandt, at have de Ting paa det rene før Bryllupet, som skal have de Ting paa det rene. Og jeg synes altsaa, at da vi Forældre nu er sammen, og vi to jo nu én Gang er de praktiske — — at vi saa, mener jeg, lige saa godt først som sidst, ikke sandt? — — Ja, hvad mener De om den Ting, Levin?

GL. LEVIN

Ja, undskyld — men hvad mener De, Hr. Etatsraad?

ETATSRAADEN

Ja, altsaa — — De anses jo for en velhavende Mand —

GL. LEVIN

Anses og anses. Der er mange, som anses for et, og som er noget andet.

ETATSRAADEN

Men vi gaar nu rolig ud fra, at De er, hvad De anses for.

GL. LEVIN

Det kan jeg ikke forbyde Dem.

ETATSRAADEN

Selvfølgelig. Men lad os saa da høre, hvad De har tænkt Dem — om Udstyr og Medgift f. Eks.?

GL. LEVIN

Medgift? — Ved De, hvad jeg i sin Tid fik i Medgift med min Kone?

ETATSRAADEN

Nej —

GL. LEVIN

Saa meget fik jeg.

FRU LEVIN

Vi var 14.

ETATSRAADEN

Vorherrebevares.

ETATSRAADINDEN

Herregud —

FRU LEVIN

Og 4 var døde.

ETATSRAADINDEN

Jeg har mistet 3, Fru Levin —

ETATSRAADEN

Ja ja, min Ven, lad os nu ikke —. Det er jo ikke Deres Kone, Levin, der skal giftes, og De, lille Frue, har jo ikke 14 Børn. Og skønt jeg selvfølgelig ikke aner, hvad De har eller ikke har, saa tør jeg dog nok uden Risiko sige god for Dem for de første 200.000 —

GL. LEVIN

(rækker Haanden frem)

Vil De købe mig for 200.000?

ETATSRAADEN

(griber Haanden)

Jeg byder 300.000 — og saa kan jeg endda sige, at jeg har gjort en god Forretning.

GL. LEVIN

(rykker Haanden til sig, rejser sig)

Narrestreger!

FRU LEVIN

Adolf, dog —

GL. LEVIN

(er gaaet ud paa Gulvet)

Har De talt mine Penge? Naa altsaa —! Jeg giver min Datter et Udstyr, som hun kan være be-

Indenfor Murene.

kendt. Og min Kone lader sy, hvad hun behøver
baade indvendig og udvendig. Men hvis De tror, at
det er en Prinsesse af Trapezunt, Deres Søn har
forlovet sig med, saa gør det mig ondt, at jeg maa
bede Dem tro om igen.

FRU LEVIN

Nu ingen Scener, Adolf —

GL. LEVIN

Lad du mig om mit! (Han gaar hæftig op og ned ad Gulvet
under det følgende)

ETATSRAADEN

Herregud — der er jo ingen Grund til at tage
paa Vej. Vi kan dog tale ganske rolig om Tingene.
Det er jo ikke Formuer, man tjener som Docent i
Kulturhistorie —

GL. LEVIN

Hvad vil han saa med den Kultur?

ETATSRAADEN

Hvad han vil med den? Hvad vil vi andre med
den?

GL. LEVIN

Naa, meinnetwegen —

ETATSRAADEN

Der er jo dog andet til her i Livet end Penge!

ETATSRAADINDEN

Saa, Herming —

GL. LEVIN

Det ved De!

FRU LEVIN

Saa, Adolf —

ETATSRAADINDEN

Ja, undskyld — men jeg synes ikke, vi skulde komme dybere ind paa de Ting, som dog til syvende og sidst ikke er det, det kommer an paa — — aa, sid lidt stille med det Ben, Herming. De Penge, Børnene skal bruge, dem skal de bruge — om du skal give dem eller maaske Hr. Levin, det kender jeg ikke — den Sag maa de Herrer saa senere ordne paa Tomandshaand. Nej, de Spørgsmaal, som for mig er af Vigtighed, er af langt dybere Natur baade for Børnenes Fremtid og langt længere end vi Mennesker kan se — — aa, Hr. Levin — —

FRU LEVIN

Sæt dig, Adolf —

ETATSRAADINDEN

Jeg mener altsaa: Vielsen og hvad dermed —

ETATSRAADEN

Vielsen, ja.

(Pause)

GL. LEVIN

Ja, den kan jo desværre ikke ske i Synagogen —

ETATSRAADINDEN

Nej, det kan den vel ikke.

ETATSRAADEN

Det kan den vel ikke, nej.

GL. LEVIN

Og i Hjemmet faar vi ingen jødisk Præst til det.

ETATSRAADINDEN

Nej, det gør De vel ikke?

ETATSRAADEN

Det gør De vel ikke, nej.

FRU LEVIN

Desværre.

(Pause)

ETATSRAADINDEN

Ja — jeg havde nu ogsaa tænkt mig en af vore.

GL. LEVIN

Hvad mener De!

ETATSRAADEN

Min Hustru mener, at naar det nu ikke kan ske
i Deres Kirke —

GL. LEVIN

Saa skulde det ske i Deres?

ETATSRAADEN

Naa, ja —

ETATSRAADINDEN

Frue, f. Eks. —

GL. LEVIN

Frue Kirke!

FRU LEVIN

Adolf —!

GL. LEVIN

Min Datter vies af en kristen Præst i Frue Kirke,
 hvor der staar Deres Gud og alle Apostlene —

ETATSRAADEN

Den eller en anden.

GL. LEVIN

Aldrig —

ETATSRAADEN

Det er jo en ren og skær Formsag, Levin.

GL. LEVIN

Aldrig.

ETATSRAADEN

Saa hjemme da —

GL. LEVIN

Hvor?

ETATSRAADEN

Her.

ETATSRAADINDEN

Naar det ikke kan være andet.

GL. LEVIN

Min Datter skal ikke vies af en kristen Præst.

FRU LEVIN

Det skal hun ikke.

ETATSRAADEN

Deres vil jo ikke.

ETATSRAADINDEN

Han vil jo ikke, Fru Levin.

GL. LEVIN

Saa maa det ske uden Præst.

ETATSRAADINDEN

Uden Præst?

GL. LEVIN

Paa Raadhuset, ja.

ETATSRAADEN

Raadhuset!

ETATSRAADINDEN

Raadhuset — nej, undskyld, men nu maa jeg — — .
 Jørgen er det eneste, jeg har. Jeg ved, at De ikke
 tror, at det er fordi jeg anser mig selv for bedre
 eller vor Tro for bedre — — men jeg er meget
 religiøs, og jeg har gaaet meget igennem, og Jørgen
 har givet mig det bestemte Løfte baade for sin egen
 Skyld og for Børnene —

GL. LEVIN

Børnene —?

ETATSRAADEN

Ja, ja, ja — saa, saa — —

(Etatsraadinden har rakt Haanden ud for at skænke sig et Glas Vand)

FRU LEVIN

Maa jeg hjælpe Dem lidt —

ETATSRAADINDEN

Tak, lille Fru Levin — —

(Et Uhr slaar inde bagved. Etatsraadinden forsøger at rejse sig. Fru Levin hjælper. Etatsraaden iler til)

ETATSRAADINDEN

Tak — Tak. — Ja, De vil nok have mig undskyldt, men Klokken slaar nu 9, og jeg maa saa desværre til Ro. Godnat. Godnat, Fru Levin. Jeg holder meget af Esther — min Mand ogsaa — og vi vil gerne gøre det saa godt vi kan — men vi har jo de samme Følelser for vort Barn, som De har for Deres — og med Guds Hjælp kommer vi jo nok til Enighed. Godnat — og Tak fordi De var saa venlig at komme. Godnat og Tak for iaf-ten — —

ETATSRAADEN

Et Øjeblik — undskyld —

(Etatsraaden fører hende ud til højre. De gamle Levins sidder stive og tause. Da Lyden af de andres Skridt er død hen, ser de gl. Levins et Øjeblik paa hinanden. Fru Levin tager Brillerne af)

GL. LEVIN

Morer du dig?

FRU LEVIN

Morer du dig?

GL. LEVIN

Det manglede endnu — Esther vies af en *Kemech*-præst i Frue Kirke!

FRU LEVIN

Du med din Frue Kirke! Hvorfor tage saadan paa Vej? Lad os engang være de fine.

GL. LEVIN

Saa tal du, hvis jeg ikke er dig fin nok. Synes du, han er finere? Tag en Cigar, Levin — sæt Dem ned, Levin — — jeg hedder Hr. Levin!

FRU LEVIN

Hvem der laa i sin gode Seng.

GL. LEVIN

Hvad var det, hun sagde om Børnene?

FRU LEVIN

Om hvad for Børn?

GL. LEVIN

De skal maaske ogsaa i Frue Kirke?

FRU LEVIN

Du snakker —

GL. LEVIN

Ej, ja —

FRU LEVIN

Man skulde snart ikke tro, du var et voksent Menneske.

GL. LEVIN

(er stanset foran Lundbyes Billede)

— — 7000 Kr. Skal du ikke ogsaa have dig en Kostald i din fine Stue?

FRU LEVIN

Den ser jeg helst udenfor. Hvis jeg skal se den.

GL. LEVIN

— 7000 Kr. for et Stykke Lærred saa stort som saa.

FRU LEVIN

Er det dine Penge?

GL. LEVIN

Protz!

FRU LEVIN

Hysss — — —

(Man hører Etatsraaden komme. Fru Levin sætter atter Brillerne paa og tager fat paa Hækletøjet. Gl. Levin staar tilsyneladende stærkt optaget foran Billederne, da Etatsraaden kommer)

ETATSRAADEN

Ja, undskyld, k re — men Sygdom destoværre — —

FRU LEVIN

Gudbevares.

ETATSRAADEN

Saa! — Nu sætter vi os her hen, Levin, og t nder os en frisk Cigar, og saa snakker vi fornuftig om Sagerne. (Byder Cigar, gl. Levin betakker sig) En lille let? Ja, ja da. Tillader De —? (Han t nder selv) Nej, min Kone er jo lidt svagelig — meget maa man vel desværre sige, og hun taaler jo ikke noget, som De saa. Hun bad mig hilse mange Gange og haaber en anden Gang — —

FRU LEVIN

Meget elskværdigt — — hører du, Adolf?

GL. LEVIN

Meget elskværdigt.

ETATSRAADEN

Naa! Men lad os saa se lidt paa Tingene. Spørgs-

maalet om Udstyr etcetera kommer vi jo nok udover, naar vi to Finansmænd — lad nu være med det Ansigt, Levin — hvert Barn paa Børsen kender jo Deres Forhold — ja — ja — jeg ved det — — De har ingenting, ikke sandt — — ja, ja — saa siger vi dét. — Nej, det som altsaa i Øjeblikket har betydelig større Interesse for mig og da navnlig for min Kone, det er altsaa — den Vielse. Nej, lad nu mig, Levin, saa kan De jo altid. Altsaa, min Kone er, som De maaske forstod, stærkt religiøs — ja vist, Fru Levin, det er De ogsaa — selvfølgelig — men for hende og hendes Familie er det altsaa en — en Nødvendighed, at det Hele faar en vis kirkelig —

GL. LEVIN

Kristelig —

ETATSRAADEN

Herregud, lad nu mig, Levin —

GL. LEVIN

Levin og Levin! Naa, og jeg? Og min Kone? Er vi ikke ogsaa Forældre? Er det ikke ogsaa vores Barn? Og naar nu vi siger, at det er os en Nødvendighed? Altsaa — jeg siger Dem det her uden Fortrydelse: Jeg gaar ikke med min Datter op ad Gulvet i en af Deres Kirker med Orgelspil og Salmesang. Hvad siger du, Sara?

FRU LEVIN

Jeg siger, at Etatsraadinden er saa fin en Dame, at hun sikkert vil forstaa os.

ETATSRAADEN

Jamen, det gør hun ikke, lille Fru Levin. Det kan hun ikke. Jeg har talt med hende. Jeg har foreslaet hende baade det ene og det andet baade med Hensyn til Vielsen og med Børnene —

FRU LEVIN

Børnene —?

GL. LEVIN

Hvad er det med de Børn?

ETATSRAADEN

Ja, altsaa — hun mener kort og godt — som iøvrigt ogsaa jeg — at det af mange ikke mindst praktiske Grunde vil være af Betydning baade for Jørgens og for Fremtidens Skyld, at altsaa — hvis der kom Børn — at saa de —

GL. LEVIN

De hvad?

ETATSRAADEN

Ja, altsaa —

GL. LEVIN

Hvad altsaa?

ETATSRAADEN

Blev døbt.

GL. LEVIN

Døbt!

FRU LEVIN

Døbt?

ETATSRAADEN

Ja.

GL. LEVIN

Er De forrykt? Ja, jeg siger: forrykt! Er jeg Jøde?
 Naa. Er min Datter Jøde? Naa. Lader en Jøde
 sine Børn døbe? (Til Fru Levin) Naa, altsaa —?

FRU LEVIN

Jo.

ETATSRAADEN

Her er jo ikke Tale om at fornærme nogen, Fru
 Levin. Rent bortset fra, hvad jeg socialt set anser
 for praktisk, saa maa der træffes en Ordning, skal
 der efter Loven træffes en Ordning. Deres Datter
 er Jøde, min Søn er Kristen —

GL. LEVIN

Saa lad ham blive Jøde —

ETATSRAADEN

Nu er det ikke Narrestreger, Levin —!

GL. LEVIN

Hr. Levin —

ETATSRAADEN

Hvis det er Deres Mening, at vi skal se at komme
 til en Forstaaelse, er jeg villig. Men hvis det kun
 er Deres Hensigt at yppe Kvalm, saa melder jeg
 Pas.

GL. LEVIN

De maa for mig melde, hvad De vil.

FRU LEVIN

Adolf!

GL. LEVIN

Trumf — om De vil!

FRU LEVIN

Adolf —! (Til Etatsraaden) De maa forstaa, Hr. Etatsraad, at vi er Deres Gæster, og naar man er Gæst, saa ypper man ikke Kvalm, som De siger. Vi har vores Religion, og De har Deres Religion. Om Deres er den rigtige, eller vores er det — det kan hverken De eller jeg afgøre. De maa blot forstaa, at vi som Jøder maa tænke, som vi tænker.

GL. LEVIN

Det forstaar han ikke.

FRU LEVIN

Adolf —

ETATSRAADEN

Er det mig, De taler om?

GL. LEVIN

Jeg siger, De forstaar ikke, hvordan Jøder tænker. Jeg siger, at man forstaar ikke noget, undtagen man holder af det. Altsaa forstaar De ikke Jøder.

ETATSRAADEN

Hvad mener De!

GL. LEVIN

Hvad jeg siger.

ETATSRAADEN

Ved De, at det er en Fornærmelse?

GL. LEVIN

Saa er det en Fornærmelse.

FRU LEVIN

Adolf, dog!

ETATSRAADEN

Hvis De tror, at jeg har i Sinde at staa her og lade mig fornærme af Dem, saa tror De fejl. Tror De, jeg har bedt Dem for at være nødt til at taale Deres forblommede Hentydninger her i mit eget Hus? Jeg har spurgt Dem høfligt —

GL. LEVIN

Det, De kalder høfligt —

ETATSRAADEN

Og De har svaret mig det, De kalder høfligt —

GL. LEVIN

Jeg har svaret Dem, som De fortjener —

ETATSRAADEN

Hvad har De!

FRU LEVIN

Adolf —

GL. LEVIN

Jo!

ETATSRAADEN

Svarede jeg Dem, som De fortjener —

GL. LEVIN

Hvad saa?

ETATSRAADEN

Ja, hvad saa?

GL. LEVIN

Ja, hvad saa, hvad saa?

ETATSRAADEN

Ja, hvad tror De!

GL. LEVIN

Ja, saa sig det!

ETATSRAADEN

De —!

GL. LEVIN

Hvad De —? Naa, tal ud — — De —? (Etatsraaden kaster sig i en Stol med Ryggen til. Gl. Levin gaar derhen)

Jeg kender dig! (Etatsraaden drejer med et Ryk Stolen om mod gl. Levin)

GL. LEVIN

Ja — jeg kender dig! En Gang før har jeg staaet overfor dig som nu. Da sad du ogsaa som nu i din Stol og saa op og ned ad mig og var De's og drejede Stolen om og lod mig gaa —

ETATSRAADEN

Dér slap det ud!

GL. LEVIN

Dér slap det ud, ja. Jeg har ventet paa det Øjeblik her. Troede De, jeg havde glemt? Aldrig! Ser jeg ud til at glemme? Den Dag da jeg stod dér paa

Deres Kontor, da svor jeg for mig selv: aldrig, aldrig —

ETATSRAADEN

Nu kender jeg Dem igen!

GL. LEVIN

Den Dag havde De ingen Brug for Jøder —

ETATSRAADEN

Nej.

GL. LEVIN

Nu har De Brug for mig —

ETATSRAADEN

Jeg?

GL. LEVIN

Men nu er det mig, der siger nej.

FRU LEVIN

Adolf —!

ETATSRAADEN

Ja, nu kender jeg Dem igen — — fra Dreng — — fra Skolen — — senere hen — — De siger nej! De har Magten — endelig — tror De — og saa skal De til at hævne Dem. De har før hævnnet Dem paa mig — naar De kunde komme til det, ja — fordi jeg ikke kunde lide Dem, nej — fordi min Far hævnede sig paa Deres for et gammelt Regnskabs Skyld — gammelt ja, som Deres og mit — og ved De, hvad der har ligget forud,

og hvad der følger efter! Nu gnider De Dem allerede i Hænderne og skal til at slibe Kniven —

GL. LEVIN

Hævnen er sød —

FRU LEVIN

For Guds Skyld —!

ETATSRAADEN

Og sæt saa, at jeg denne Gang har tumlet Deres berømte Klogskab? Sæt, at hele Deres Triumf er spildt, fordi Deres Hjerne for én Gangs Skyld løb løbsk, saa De glemte at gøre Regning paa den eneste, som her kan sige ja eller nej —

FRU LEVIN

Esther —!

ETATSRAADEN

Sæt, at Hævnen rammer netop Dem og ikke mig, fordi Deres Datter allerede har lovet min Søn, hvad vi ønskede — baade med Vielsen og hende og Børnene — —

GL. LEVIN

(griber om Stolen)

Børnene —

FRU LEVIN

(løber derhen)

Aa Gud, Adolf —

ETATSRAADEN

Hvad saa med den søde Hævn — —

Indenfor Murene.

GL. LEVIN

— — Det er Løgn, Sara — — Løgn — —
 (Mod Etatsraaden) Det er Løgn — hører De: Løgn —
 Pjalt! —

(Etatsraaden gaar pludselig uden at svare forbi de gl. Levins. De staar trykket ind til hinanden og følger ham med Øjnene. Han ringer. Et Øjeblik efter kommer Tjeneren ind fra venstre)

ETATSRAADEN

Vil De bede Frøken Levin komme herind. Straks.

(Tjeneren gaar hurtigt ud gennem Baggrundsdøren, som han lader staa aaben efter sig. Etatsraaden gaar over mod højre. De gl. Levins bliver staaende ved Skrivebordet med hinanden i Hænderne og ser hen mod Baggrunden. Dyb Stilhed.

Da kommer Esther frem i Baggrundsdøren. Hun stanser, da hun ser Forældrene og føler, hvad Stilheden siger. Saa gaar hun rank og trodsig et Par Skridt frem i Retning af Etatsraaden uden at se paa Forældrene.

(I samme Øjeblik gaar den gl. Levin rolig og værdig hen imod hende)

GL. LEVIN

Esther —

ESTHER

(stanser)

GL. LEVIN

Er det sandt — at du har lovet — at dine Børn skal blive døbt?

ESTHER

(svarer ikke)

FRU LEVIN

(har nærmet sig)

Svar, Esther —

GL. LEVIN

Er det —?

ESTHER

Ja.

(Et Øjeblik's Stilhed. Saa gaar den gl. Levin mod Døren)

GL. LEVIN

Kom, Sara —

FRU LEVIN

Esther —

GL. LEVIN

Sara —!

FRU LEVIN

(rækker Haanden frem)

Esther —

GL. LEVIN

(ved Døren til venstre)

Hører du!

(Han har aabnet Døren. Fru Levin gaar hurtig hen imod ham og ud. Esther staar et Øjeblik i samme Stilling. Saa kaster hun sig pludselig i Stolen, hun staar ved, med Ansigtet i sine Hænder. Etatsraaden, der har staaet henne i det modsatte Hjørne af Stuen, nærmer sig langsomt. Da han er i Nærheden, kommer Dr. Herming fra Baggrunden. Han stanser i Døren, ser sig om et Øjeblik)

DR. HERMING

Hvad er der? (Da Etatsraaden fjærner sig, iler han hen til Esther)

Hvad er der, Esther? — Esther —

ESTHER

(løfter pludselig Hovedet)

Hvorfor tvang I mig ogsaa!

DR. HERMING

Tvang dig —?

ESTHER

Ja. Jeg sagde dig jo, at jeg ikke kunde. At du

skulde lade mig i Fred. Men du blev ved —
ganske langsomt blev du ved og ved —

DR. HERMING

Jeg —?

ESTHER

Ja.

DR. HERMING

Jeg spurgte dig. Jeg sagde dig min Mening. Tror du, det var, fordi det betyder noget for mig, om dét eller dét sker saadan eller saadan. (Til Etatsraaden) Har jeg ikke hele Tiden sagt, at Esther skulde have sin fri Vilje?

ETATSRAADEN

Selvfølgelig.

DR. HERMING

Der hører du —

ESTHER

(har rejst sig — siger stille)

Det er jo ikke sandt, Jørgen.

DR. HERMING

Er det ikke sandt?

ESTHER

Nej. Du spurgte mig, ja. Men kunde du ikke se paa mig, hvad jeg mente, naar du spurgte? Jeg skubbede det fra mig, det saa' du jo godt, jeg sagde til dig, at det gav sig nok altsammen, men du blev ved. Og først forleden da du sagde, at nu maatte

vi bestemme os, og nu maatte det ordnes, og om vi saa alligevel ikke hellere skulde gøre, som dine Forældre vilde —

ETATSRAADEN

Naa, ja —

ESTHER

Er det saa sandt, hvad jeg siger?

DR. HERMING

Naar Far og Mor nu absolut ønskede det —

ETATSRAADEN

Ja —

ESTHER

Men jeg?

DR. HERMING

For dig og mig eksisterer de Spørgsmaal jo slet ikke.

ETATSRAADEN

Nej —

ESTHER

Jo. Ja, de gør. For mig ialtfald — nu. Da Far og Mor stod her for lidt siden og spurgte mig, eksisterede de for mig igen. Jeg stod dér og følte, at jeg havde gjort noget — — noget skamløst, ja, og kunde ikke svare. Men jeg vidste ogsaa i samme Sekund, at jeg aldrig nogensinde kunde gøre det, som jeg har lovet dig, og som du siger ikke

betyder noget for mig og saa alligevel betyder noget for mig — — noget — — noget — —

(Hun brister i Graad og sætter sig med Ansigtet i sine Hænder. Dr. Herming vil gaa derhen. Etatsraaden gør Tegn til ham om at blive og gaar selv hen til hendes Stol)

ETATSRAADEN

Esther — — saa, Esther — — vær nu lidt fornuftig. — Som Jørgen rigtig siger, er det selvfølgelig Hip som Hap, om det ene eller det andet sker saadan eller saadan. Naar vi har ønsket det — — saadan, altsaa — — saa er det for Mors Skyld. Ja, Mor er saadan. Hun kan ikke tænke sig andet — kan ikke. Hun har ikke det ringeste imod jer, det véd du da, men hun er nu en Gang som hun er, og vi tør ikke udsætte hende for Sindsbevægelser. Og naar du endelig spørger mig om min Mening, saa siger jeg dig her ganske ærlig, at jeg fra et rent praktisk Synspunkt maa give hende Ret. Det kan nu ikke nytte noget, Esther, man maa bøje sig for facta, og facta er, at der er Forhold etcetera, som du ikke kender, men som kan gøre, at det for Jørgen kan blive af Betydning, om hans Børn er Jøder eller Kristne. Som jeg siger dig — det hele Spørgsmaal eksisterer jo slet ikke mere mellem dannede Mennesker — jeg selv respekterer i allerhøjeste Grad dine . . . Troesfællers altsaa baade Dygtighed og Energi og andre fortræffelige Egenskaber — — men det er nu en Gang saadan, at de er de fremmede og bliver de fremmede — — og selvom de saa erhverver sig alt, hvad man kan faa af Re-

spekt og Magt og Penge ogsaaavidere ogsaaavidere — —
 saa er der noget mellem dem og os — — en Væ-
 sensforskul — — en Temperamentsforskul — — en
 Raceforskul altsaa, der gør at vi andre med Rette
 eller Urette — ja, jeg siger dig det aabent og
 ærligt, som jeg føler det selv og altid har følt det:
 Jeg holder heller ikke af Jøder.

ESTHER

(rejser sig med et Sæt)

Jørgen!

DR. HERMING

Ja?

ESTHER

Hører du ikke?

DR. HERMING

Hvad er der?

ESTHER

Saa sig dog noget —!

DR. HERMING

Hvad vil du have, jeg skal sige?

ESTHER

Hvad jeg vil have, du skal sige — —

(Hun kaster sig leende i Stolen, hun staar ved)

DR. HERMING

— — Esther — — Esther — — tag det nu lidt
 roligt — — det har vi jo talt om før. Naar alt
 kommer til alt, har saa Far ikke Lov til at sige,
 som han siger. Det var, som om jeg ikke maatte sige,
 at jeg f. Eks. ikke holdt af Tyskere eller Kinesere.

I selv er jo dog heller ikke saa skaansomme hverken overfor jeres egne eller overfor os andre. Men hver Gang et Menneske med et Ord blot vover at nævne Ordet: Jøde — saa farer I op som stukket af en Brems. — Jeg selv har jo ogsaa følt, de første Gange jeg var hos jer — senere maaske ogsaa — der var stadig noget fra jeres Side overfor mig — noget —

ESTHER

Hvad for noget?

DR. HERMING

Noget paa Vagt — noget fjendtligt —

ESTHER

Fra hvem?

DR. HERMING

(til Faderen)

Det ved du da ogsaa —

ESTHER

Saa sig det.

DR. HERMING

Det kan man ikke saadan sige —

ETATSRAADEN

Nej —

DR. HERMING

Det ligger i Luften —

ESTHER

Hvad ligger i Luften? Naar du ved det, saa sig det. Har de ikke været pæne imod dig —

DR. HERMING

Jo-o —

ESTHER

Allesammen.

DR. HERMING

Aa, jo —

ESTHER

Hvem ikke?

DR. HERMING

Ikke nogen.

ESTHER

Hvorfor lær du?

DR. HERMING

Du holder jo dog med dine.

ETATSRAADEN

Saa, Jørgen —

ESTHER

Hvem er det saa?

ETATSRAADEN

Saa, Esther —

ESTHER

Hvem?

DR. HERMING

Din Broder Jacob f. Eks., hvis du vil vide det.

ESTHER

Hvad han?

DR. HERMING

Og din Far.

ETATSRAADEN

Ja.

ESTHER

Har Jørgen sagt noget til dig om Far?

DR. HERMING

Ja! Der er noget! Du kan jo føle det overfor mine, har du selv sagt — hvorfor skulde jeg saa ikke føle det samme overfor dine — noget, der pludselig kan gøre mig til en anden — dig til en anden — for mig, ja — for dem herhjemme — pludselig, ja — som nu, ja — — til noget af det, som Far før sagde om — —

ETATSRAADEN

Jørgen —!

DR. HERMING

Ja.

(Esther rejser sig med et Sæt og gaar mod Døren)

DR. HERMING

Hvor vil du hen?

ESTHER

Jeg vil hjem.

DR. HERMING

Hjem?

ESTHER

Ja.

DR. HERMING

Esther —!

ESTHER

Slip mig --! Jeg har følt det hele Aftenen — inde ved Bordet — i jeres Maade overfor Far og Mor — jeg har selv været med dertil — det har pint mig, pint mig! Nu da jeg ser dig dér sammen med din Far — og hører jer sammen — saa er det, som om pludselig noget mellem dig og mig, noget stygt og ondt, som maaske aldrig — jeg ved slet ikke noget mere — —. Jo, én Ting —: Jeg har aldrig nogensinde holdt af Far og Mor og hørt til dem, som da de gik, og jeg stod her. Og aldrig nogensinde — aldrig — det siger jeg dig — nogensinde — skal det blive til Alvor, som din Far og Mor vilde have, og som du fik mig til at love dig, fordi du vidste, hvor jeg holdt af dig —

DR. HERMING

Esther —

ESTHER

Nej --!

DR. HERMING

Hør dog —

ESTHER

Godnat.

(Hun gaar ud til venstre og lukker Døren hæftig efter sig. Dr. Herming staar ved Skrivebordet uden at røre sig. Saa sætter han sig)

ETATSRAADEN

Dér ser du.

(Pause. Saa gaar Etatsraaden hen til ham)

ETATSRAADEN

. . . Jeg sagde dig det jo. Du mente, at det altsammen gik saa let, og at det kun var os ældre med vore Meninger og Fordomme, der saa' skævt paa det. Nu ser du. — Du kan forstaa, at det selvfølgelig gør mig ondt for dig, min Dreng, men du vilde jo ikke høre. Du sad dér med dine Bøger og regnede ud, at saadan og saadan var det — — der var gjort de Mennesker Uret — — blev gjort dem Uret — — maaske. Men jeg kender dog ogsaa en Smule til Mennesker — — ikke fra Bøger ganske vist, men fra Livet — — jeg kender dem — — jeg har kendt den Slægt fra før du blev født — hævngherrig, hadefuld. Saadan er de alle.

DR. HERMING

Hvordan er de alle?

ETATSRAADEN

Det saa du jo.

DR. HERMING

Hvad saa jeg? At du var imod Forbindelsen og som et Slags Sonoffer fik mig til at overtale et Menneske, jeg holdt af, til noget, som jeg vidste var hele hendes Væsen imod — — var hende en — — en Væmmelse, ja — det saa jeg! Tror du ikke, jeg selv følte, hvor ynkelig jeg bar mig ad, og hvor hun vægrede sig og vred sig, indtil hun gav efter, fordi hun holdt af mig. At de Mennesker holder paa det, som vi andre praler af, naar

vi har det — Slægt og Hjem og Nation — det saa jeg. De har et andet Sind — er det dét, vi skal bebrejde dem — en anden Næse — er det dét?

ETATSRAADEN

Nonsens —

DR. HERMING

Hvad da? — Jeg selv har jo gaaet herhjemme og indsuget noget af denne modbydelige Foragt. Hvem kan sige sig fri? Hvor kommer den fra? De Mennesker hænger ved deres Hjem — er det en Fejl? De er trofaste til det yderste mod deres egne — kan vi sige det samme? Hvad er det saa med den lumpne Foragt?

ETATSRAADEN

Her er ikke Tale om Foragt.

DR. HERMING

Jeg selv har jo ikke kunnet sige mig fri for dette Pøbelinstinkt —

ETATSRAADEN

Pøbel —

DR. HERMING

Pøbel, ja! Den simple og den fine. Den har sjoflet de Mennesker, dukket dem, forfulgt dem den Dag i Dag i Kraft af sit Flertal. Er det underligt, at de er paa deres Post overfor os — hader os maaske? Er det ikke mere underligt, at vi hader dem? Hvad har de gjort os?

ETATSRAADEN

Hvad de har gjort — ?

DR. HERMING

Mod det, vi har gjort dem, ja. — Det jeg selv har søgt at faa Esther til, det er dumt og hjærte-løst. Jeg har saaret hende før — jeg gjorde det nu — jeg vilde det jo slet ikke, men der er altsaa noget, der ligger dybere. — Jeg holder titusinde Gange mere af hende nu, da hun har vist mig sit Ansigt. Hvordan hun ser paa mig efter dét, der er sket her iaften, det ved jeg ikke. Maaske er det Hele forbi, og du kan glæde dig. Men det, jeg har lovet dig — at mine Børn engang skulde blive Kristne, det skal de ialtfald aldrig blive —

ETATSRAADEN

Jøder, maaske —

DR. HERMING

Hverken Jøder eller Kristne. Mennesker skal de blive. Det skal jeg lære dem.

(Han gaar hurtig mod Døren i Baggrunden)

ETATSRAADEN

Og du tror ikke, at det her iaften vil gentage sig Hundreder og atter Hundreder af Gange?

DR. HERMING

Desværre, jo.

ETATSRAADEN

Men du mener, at Menneskene engang bliver anderledes, end de altid har været?

DR. HERMING

Alting bliver engang anderledes.

ETATSRAADEN

Det tror du?

DR. HERMING

Det tror jeg, ja! (ud)

FJERDE AKT

Samme Stue som i 1ste Akt. Lampen over Bordet i Hjørnet til venstre er tændt.

Hugo Levin sidder i Lænestolen og læser i en Bog. Meyer sidder i Sofaen i sine egne Tanker. Hugo løfter Hovedet, ser paa Meyer. Ser paa sit Uhr, lukker saa Bogen.

HUGO

Saa!

MEYER

Er du færdig?

HUGO

Nej, men de maa vel snart være her.

MEYER

Ja, for du skal ikke lade dig genere for min Skyld. Jeg sidder saa rart.

HUGO

Ja, her er rart —

MEYER

Dejligt stille —

HUGO

Dejligt, ja. (Lille Pause. Saa siger han) Jeg tænker saa tit paa, hvad det er, der gør det. Det er jo ikke

selve de Ting, som er her — hver for sig er de jo ganske som andre Steder — — Sofaen dér for Eksempel er jo i Grunden rædsom. Men jeg véd ikke — der er noget — noget som over gamle Billeder — en vis Patina — en vis Duft, som jeg aldrig har fundet noget andet Sted og sikkert heller aldrig finder.

MEYER

Det er vel, ganske simpelt, fordi du holder af det. — Selv for mig som en fremmed — naa ja, dog altsaa en Slags fremmed — selv for mig er her, synes jeg ogsaa, noget — noget — tør jeg kalde det hjemligt —?

HUGO

Hjemligt, ja. — Er det ikke underligt, Meyer — jeg er jo dog et voksent Menneske, burde ialtfald snart være det — — omkring de 40. Naar jeg sidder her, er jeg 14. Jacob har det noget lignende. Han er dog gift og har Hus og Hjem. Men vi har saa tit talt med hinanden derom — naa ja, tale med Jacob er maaske ikke Ordet — men han har talt altsaa, og selv han, der er fyldt med Olie og Huder og Fedt — selv han kan føle Stuerne her som en Oase midt i Ørkenen og glæde sig i Skyggen af Palmerne. — — Den eneste, der er ligesom udenfor, er Esther.

MEYER

Tror du?

HUGO

(nikker, siger saa)

— — Og ser du, Meyer — dét tænker jeg saa ofte paa, naar Far og Mor en sjælden Aften er ude som nu iaften: En Gang er det jo forbi. Selv om de gudskelov begge er raske, saa véd jeg jo, at det en Gang er forbi. Og blot Tanken om, at jeg ikke mere, naar jeg en Aften er ene, kan gaa ind ad Porten her og op til Døren her og ringe paa og blive lukket her ind i Stuen, hvor de sidder — — ak ja, Meyer.

MEYER

Tjo-o. — Men naar din Søster en Gang faar sit Hjem, saa har du dog altid noget.

HUGO

Slet ikke dét, Meyer.

MEYER

Nej, men dog noget.

HUGO

Kan du tænke dig hendes Hjem?

MEYER

Tænke og tænke —

HUGO

At sidde dér som for Eksempel her?

MEYER

Det kan jeg ikke.

HUGO

Der ser du.

MEYER

Det er jo heller ikke min Søster.

HUGO

Du har dog kendt hende fra Barn.

MEYER

Jo-o —

HUGO

Og føler jo altsaa paa en Maade ligesom jeg.

MEYER

Paa en Maade — — aa ja, maaske — —

HUGO

(rejser sig)

Naa! — Nu sidder de altsaa derhenne hos Hermings. Hvem skulde have sagt det? Det holdt ogsaa haardt for Far, kan du forstaa — men én Gang skulde jo være den første, og saa gav han efter. — Har han talt noget til dig derom?

MEYER

Ikke et Ord.

HUGO

Heller ikke til mig. Men jeg kunde se det paa ham, da han gik. Det var, som om han skulde paa en lang Rejse, da han sagde Farvel. (Han er gaaet op paa Forhøjningen og ser ud)

MEYER

Har din Far ellers sagt noget?

HUGO

Hvordan ellers —

MEYER

Aa, jeg mener —

HUGO

Hvadfornoget?

MEYER

Ikke noget, forresten.

HUGO

(kommer ned)

Om Partiet mener du? — Hvad skulde han sige? Han havde naturligvis tænkt sig en Jøde til Svigersøn — ja, han har aldrig talt til mig derom — men der var jo altsaa heller ingen.

MEYER

Nej, det var der vel altsaa ikke.

HUGO

Kunde du tænke dig den unge Hirsch for Eksempel?

MEYER

Nej.

HUGO

Eller Dr. Cohn?

MEYER

Nej.

HUGO

Nej. Og andre kommer her jo ikke. — — Jeg talte en Aften med Esther om dét, som vi har siddet og talt om — Hjemmet her — dét, som jeg føler derved — du jo ogsaa, mens vi sidder her. Hun

forstod mig slet ikke — sagde hun ialtfald. Hun længtes netop efter alt det derude. Hun følte en Trang, sagde hun, til at komme ud — bort fra alt dét, som jeg altsaa synes, vi Jøder har forud for andre — — Trangen til at søge indefter — — til vort eget — hvad skal jeg sige —

MEYER

Jeg forstaar dig.

HUGO

Véd du, hvad hun kaldte det — det her — som nu iaften inden i dig og mig?

MEYER

Nej?

HUGO

Det døde Hav . . .

MEYER

Det døde Hav . . .

(Stilhed)

HUGO

Maaske — maaske har hun Ret. — Ja, nu du og jeg Meyer, som har ladet Livet gaa forbi os, fordi vi ikke syntes, vi havde Brug for det. En skønne Dag er det for sent — saa har det ingen Brug for os. Og saa er det jo paa en Maade altsaa — — det døde Hav.

MEYER

Tjo-o — —

(De sidder lidt tause. Saa ringer det ude i Entreen. Hugo ser paa sit Uhr, rejser sig og gaar hen og aabner Baggrundsdøren. Man hører Pigens og Jacobs Stemmer derude)

JACOB

Godaften, Marie — — er Far og Mor Kommet — ikke? — Godaften, Hugo, Godaften — — (Han kommer frem i Døren, mens han tager Overtøjet af og rækker det til Pigen, der staar bagved) Er her nogen? Naa, Meyer. (Raaber ind) Godaften, Meyer — hvordan har De det? Glæder mig — — (kommer ind, gnider Hænderne) Godaften, Hugo — Godaften, Meyer — — hvordan har Deres Mor det? Glæder mig. Ah —!

HUGO

(til Pigen ude i Entréen)

Gaa De blot i Seng, Marie —

(Man hører Pigens Godnat derude, de andre besvarer det. Hugo lukker Døren, kommer hen, mens Jacob lader sig falde ned i Lænestolen)

JACOB

Ah! — Dejlig lunt og hyggeligt. — Jeg havde i Grunden travlt, men jeg var nysgerrig og maatte herhen. Har de ringet hjem — — ikke? Gud véd, hvordan det spænder af — hvad Meyer? Far og Etatsraad Herming! Det skulde nogen have sagt for blot saa længe siden, som en Solaveksel plejer at løbe i —

HUGO

Undskyld —

JACOB

Ej ja!

HUGO

Jeg siger: undskyld —

JACOB

Ja, jeg bér.

HUGO

Hvordan har Dina det iaften?

JACOB

Hvordan har man det, naar man er paa niende Maaned? Sygeplejersken er der. Maa jeg ringe —?

HUGO

Værsgod.

(Jacob gaar ind i Værelset i Baggrunden tilhøjre. Der er en lille Pause.
Saa siger)

MEYER

Husker du, hvornaar din Søster sagde det, du sagde før —?

HUGO

Hvilket?

MEYER

Om det døde Hav, altsaa.

HUGO

Det var en Aften her i Vinter, tror jeg.

MEYER

Tror du, hun mente noget bestemt?

HUGO

Noget bestemt —?

MEYER

Tænkte paa noget bestemt, mener jeg.

HUGO

Hvad skulde det være?

MEYER

Nej — —. Saa maa vi jo ønske, at din Søster maa blive lykkelig derovre — — paa den anden Side.

HUGO

Det maa vi, ja.

(Jacob hurtig ind fra Baggr. t. h.)

JACOB

Saa er dét besørget! — Dina er lidt roligere, gudsketak. Jeg bad dem ringe, hvis der sker noget, mens du er her. Lille Nanny var vaagen og vilde partout til Telefonen.

HUGO

Til Telefonen?

JACOB

Mageløst!

HUGO

Hun kom da ikke.

JACOB

Selvfølgelig.

HUGO

Selvfølgelig? Et toaars Barn i Telefonen Kl. 10 om Aftenen.

JACOB

Jeg værner dem til i Tide.

HUGO

Hvis dine Børn overlever dine Mishandlinger, saa tror jeg paa et naadigt Forsyn.

JACOB

Er det mine Børn eller er det dine Børn?

HUGO

Vorherre fri mig!

JACOB

Det gør han sikkert. Saa klog er han. (Tager Avisen)
Naa Meyer, hvordan gaar det?

MEYER

Jo, Tak.

JACOB

Noget Nyt?

MEYER

Nej.

JACOB

Ingen Stemning paa Børsen?

MEYER

Nej.

JACOB

Alles faul. (Til Hugo) Var du her, da de tog bort?

HUGO

Ja.

JACOB

I Bil?

HUGO
Nej.

JACOB
Da vel ikke i Sporvogn?

HUGO
Jo.

JACOB
Sporvogn til en Etatsraadsmiddag! Daarlig Forretningsmand.

HUGO
Hvad kommer dét Forretning ved?

JACOB
Hvad det kommer Forretning ved? Du er ogsaa en daarlig Forretningsmand. Alt kommer Forretning ved! Har jeg Ret, Meyer? Køre i Sporvogn i Kjole og Hvidt! Naa, forresten — i Fars Kjole — lad gaa! — Hvad sagde Far?

HUGO
Ikke noget.

JACOB
Hvordan var han?

HUGO
Som altid.

JACOB
Og Mor?

HUGO
Lidt nervøs maaske.

JACOB

Selvfølgelig. Det er jeg ogsaa. Travlt i Forretningen — Dina i Sengen — og Far hos Etatsraad Herming —

HUGO

Bliv nu siddende.

JACOB

Det kan jeg ikke.

HUGO

Saa tal lidt mindre.

JACOB

Det kan jeg heller ikke. (Gaar lidt, sætter sig saa pludselig) Naa, saa sætter jeg mig. Og holder min Mund. Værsgod.

(Pause. Jacob har grebet Avisen. De to andre tier. Saa rejser han sig med et Sæt)

JACOB

Jeg kan ikke. Jeg kan ikke sidde dér som du og Meyer og gabe ud i Luften efter et Par stegte Duer. De kommer sku ikke!

(Han gaar op imod Forhøjningen. Hugo og Meyer siger stadig ingenting. Saa vender Jacob sig pludselig)

JACOB

Det betyder nemlig noget dette her. Det kan ogsaa komme til at betyde noget for Dem, Meyer — ja, for Forretningen altsaa. Jeg elsker ikke Herming og hans Bank. Men hvis jeg kan diskon-

tere mine Veksler $\frac{1}{2}$ Procent billigere hos ham, saa tager jeg dét med ogsaa.

MEYER

(har rejst sig lyttende)

Hysss — —

JACOB

Hvad er der?

HUGO

(har ogsaa rejst sig)

Hysss — —

JACOB

Der er de!

(Han løber derhen og ud i Entréen. Hugo følger og drejer paa Vejen op for det elektriske Lys i Loftet. Meyer bliver staaende ved Bordet)

JACOB

(derude)

Godaften, Far — — Godaften, Mor. — Det var tidlig. — Faa nu Tøjet af i en Fart. Hugo og Meyer er der.

HUGO

(ved Døren)

Godaften —

JACOB

Saa, gaa nu ind og lad mig om Tøjet —

(Den gl. Levin gaar først ind. Han er lidt bleg, stanser indenfor Døren og ser sig om med en Følelse af Tryghed)

GL. LEVIN

Godaften —

(Han gaar frem mod Forgrunden til venstre. Saa kommer Fru Levin fra Entréen, ogsaa hun bliver staaende lidt og ser sig om. Døren til Entréen staar aaben. Jacob hænger Tøjet op derude)

FRU LEVIN

Ah! Dejlig varmt og hyggeligt — — (Til Hugo)
 Godaften, min Dreng — — Godaften, Meyer — —
 (Hun gaar frem mod Hjørnesofaen. Gl. Levin har sat sig i Lænestolen)

FRU LEVIN

Aus Fest — zu Haus best —

JACOB

(hurtig fra Entréen)

Hvad for en Gæst?

(Hugo og Meyer ler. Jacob ler med, tager en Stol fra Spisestuebordet og sætter sig hen ved Siden af Faderen)

JACOB

Naa? Lad os saa høre. Hvordan gik det? Var
 de elskværdige? Hvem var der?

FRU LEVIN

Ikke andre end Far og mig.

HUGO

Selvfølgelig.

JACOB

Selvfølgelig.

HUGO

Var der pænt?

JACOB

Hvad sagde de?

FRU LEVIN

Hvad siger man — —

HUGO

Selvfølgelig.

JACOB

Selvfølgelig og selvfølgelig. Naar det altsammen er saa selvfølgeligt, hvorfor spørger vi saa? — Hvad fik I?

FRU LEVIN

En Suppe —

JACOB

(tæller samtidig paa Fingrene)

Naa. — Og saa?

FRU LEVIN

Østers.

JACOB

Godt. — Og saa?

FRU LEVIN

Høns —

JACOB

I hvad?

FRU LEVIN

Oliven —

JACOB

Nix —

FRU LEVIN

Slikasparges — And —

JACOB

Godt —

FRU LEVIN

Is og Konfekt.

JACOB

5 Retter og Dessert — meget net.

GL. LEVIN

(rejser sig pludselig)

Og de dyreste Vine — og de dyreste Cigarer —
og den dyreste Kostald!

FRU LEVIN

Adolf —!

JACOB

Kostald —?

GL. LEVIN

Pjalt! (De andre ser tause paa hinanden. Han gaar mod Sovekam-
meret) Er min Frakke og mine Morgensko derinde?

FRU LEVIN

Ja.

(Gl. Levin ind i Sovekammeret, han lukker Døren haardt efter sig. Saa ret-
ter Hugo og Jacob deres Blik urolig og spørgende paa Moderen. Hun ser et
Nu fortvivlet paa dem, saa brister hun sammen og bøjer sit Hoved ind til
Hugo, der sidder ved hendes Side)

HUGO

Hvad er der, Mor!

(Jacob er sprunget op. Meyer har rejst sig.)

JACOB

Hvad er der!

HUGO

Mor, dog —

JACOB

For Gud i Himlens Skyld, Hugo, hvad er der?

HUGO

Hysss — — (Han giver Tegn til Jacob, at han skal være rolig)
 Saa, Mor — — saa — — saa — —

MEYER

(stille)

Skal jeg hente et Glas Vand? (Hugo nikker)

JACOB

(dæmpet)

Mor er da ikke syg, Hugo?

(Hugo ryster paa Hovedet og vinker ham lidt bort. Meyer har hentet et Glas Vand paa Buffeten, Jacob tager det fra ham og bringer det hen. Meyer gaar hensynsfuldt op paa Forhøjningen, hvor han sætter sig for sig selv)

HUGO

Her er et Glas Vand, Mor —

(Fru Levin løfter Hovedet, drikker. Jacob har sat sig ned, saa de to Sønner sidder paa hver sin Side af hende)

FRU LEVIN

— — Hugo — — Jacob — — lad for Guds
 Skyld ikke Far mærke noget, naar han kommer. —
 Vi gik vores Vej. Ja. Far og han kom op at
 skændes —

HUGO

Skændes —?

FRU LEVIN

Ja — ja —

JACOB

Om hvad?

FRU LEVIN

Det var grusomt —

JACOB

Om hvad, Mor?

FRU LEVIN

Om Esther.

HUGO

Esther?

JACOB

Hvad hun?

(Meyer har rejst sig og er stille gaaet ned fra Forhøjningen. Han bliver staaende derhenne i Spænding)

FRU LEVIN

Aa, Gud — hvad hun? Hun er et Barn. De har overtalt hende. Hun blev kaldt ind og stod dér — *nebbisch* — og skulde svare. Ja — kan du forklare mig det, Hugo — kan du, Jacob —? Esther har lovet at lade sig vie af en kristen Præst og lade sine Børn døbe!

JACOB

(er sprunget op)

Døbe!

HUGO

Har Esther?

FRU LEVIN

Ja.

JACOB

Hvad sagde hun da? Hvad gjorde I da? Lod de jer gaa? Blev Esther og lod jer uden videre gaa? Hvad sagde jeg?

HUGO

Hysss — —

JACOB

Risches!

FRU LEVIN

Hysss — —

JACOB

(dæmpet)

Risches siger jeg, ja! — Hvad vil det sige, at hun har ladet sig overtale? Hvem lader sig overtale? En Jøde, der holder af sine Forældre og respekterer sig selv, lader sig overhovedet ikke overtale. Det er en snavs Person, der lader sig overtale til at gøre sine Forældre til Skamme — en skidt, skidt Person, om hun saa hundrede Gange er min Søster —

(Gl. Levin er kommet frem i Sovekammerdøren under de sidste Ord. Jacob ser ham pludselig, stopper op med ét.

Gl. Levin lukker Døren og gaar under den dybeste Stilhed hen til Bordet, hvor de sidder)

GL. LEVIN

— — Jacob — — Hugo — — De ogsaa, Meyer — — hør her —: Ingen skal vide noget — hører I? Ikke et Ord — forstaar I? Det skal ikke fortælles i Byen imorgen, at jeg lader mine Børnebørn døbe. Det er tidsnok, naar det en Gang sker. Gid jeg ikke maa opleve det.

(Han gaar under de andres Taushed et Par Skridt, vender sig saa pludselig)

GL. LEVIN

Hvad sagde jeg? Husker I? Det anede mig, at naar der kom noget fra dén Kant, saa var det en

Ulykke. Hvem fik Ret? — Jeg har aldrig i mit Liv skammet mig, som da jeg og Mor stod dér overfor min egen Datter og spurgte hende. Hvor var det muligt! Det var altsaa muligt! Jo. Jo, sagde hun — og lod os gaa — —

(Han gaar atter et Par Skridt i dyb Stilhed — vender sig saa atter mod de andre)

GL. LEVIN

Ja. — Jeg stod som her — hun stod dér — — og Mor stod ved Siden af. „Er det sandt, at du har lovet, at dine Børn skal blive døbt?“ Jo. Jo. Ikke andet. Ikke saameget som en Mine, en Bevægelse — kun: jo. Jeg skammede mig — — skammede mig er ikke Ordet — — jeg — — jeg — — naa, ja —

(Han gaar atter et Par Skridt for at skjule sin Bevægelse, stanser saa)

GL. LEVIN

Nu staar jeg der. Kan jeg gøre noget? Nej. Giver Loven mig noget Middel imod en Datter, som narrer mig? Nej. Naar en Mand i min Forretning narrer mig, kan jeg melde ham til Politiet. Men en Datter — —

(Han gaar hen til Stolen. Da han staar der, slaar han hæftig Haanden imod den og siger)

GL. LEVIN

Lumpent er det! Lumpent — sjofelt — dét kan jeg sige! Hun vidste dén Gang, at hun gjorde mig en Sorg — jeg gav efter. Hun vidste, det var mig den største Overvindelse at møde ham —

jeg gav efter og lod mig invitere til Selskab. Opførte jeg mig ikke anstændigt? Kunde nogen mærke noget paa mig? Jeg talte og spiste og drak og røg hans dyre Cigarer. Ptøj! Kan jeg nu gaa forbi ham med min Hat paa Hovedet? Kan jeg sige nej til Laanbanken, Meyer, naar den indbyder til Tegning? Kan jeg sige, at det ikke er min Datter, naar der staar i Avisen, at hun skal giftes i Frue Kirke? Lumpent —

(Han sætter sig. Kort Pause. Saa rejser Jacob sig pludselig)

JACOB

Ja, lumpent!

HUGO

Hysss — —

FRU LEVIN

Jacob — —

JACOB

Lumpent siger jeg, ja! Er det en Manér! Staa dér og fornægte sin egen Tro og lade Far og Mor gaa som — — som — —. Er det en Jøde? Hvis det er at være Jøde, saa siger jeg Vorherrebevares.

HUGO

Saa, Jacob —

JACOB

Som Far siger: sjofelt, ja!

HUGO

(rejser sig)

Jacob —!

JACOB

Du vil maaske forsvare det?

HUGO

Om ikke just forsvare —

GL. LEVIN

Naa, dog ikke?

JACOB

Saa hvad?

FRU LEVIN

Lad nu Hugo —

HUGO

Forklare, maaske.

GL. LEVIN

Forklare?

JACOB

Ja, Tak.

HUGO

Ja. — Det kan jo ikke nytte. Tiderne skifter. Det, der for kun en Snes Aar siden var umuligt, det er ikke destomindre muligt idag. Alting flyder — — sammen maaske — — (da Jacob vil afbryde) — — ja, det er maaske dét, det skal — véd du det? Mens vi sidder her og dømmer Esther indenfor disse fire Vægge, er maaske noget Nyt i Færd med at danne sig — — et bredere Grundlag — — et vist Fællesskab maaske, som Mennesker kan leve sammen paa —

JACOB

Du er en daarlig Jøde.

GL. LEVIN

Ja.

FRU LEVIN

Saa — saa —

HUGO

Maaske. Jeg synes selv sommetider, at jeg er lidt for meget Jøde. Jeg hører selv for meget til her — indenfor Murene. Men der er jo noget andet udenfor — og der er slaaet et Hul i Muren — og det er maaske godt, at de derude faar at se, hvordan vi er, og vi herinde faar at se, hvordan de andre er. Mennesker er vi dog alle.

GL. LEVIN

Du vilde maaske ogsaa lade dig vie i Frue Kirke?

HUGO

Det ved du jo —

GL. LEVIN

Dog ikke!

JACOB

Eller lade dine Børn døbe?

HUGO

Heller ikke.

JACOB

Der ser du.

GL. LEVIN

Saa megen Tro er der dog tilbage i dig.

HUGO

Tro —? — Det, jeg taler om, er jo netop noget, der ligger paa den anden Side af al den Slags. — Tro? — Naar et Menneske kommer til mig som Læge, saa spørger jeg jo ikke om hans Tro. Det er et Menneske, der trænger til Hjælp — og jeg hjælper ham altsaa. Det er min Tro.

(Han gaar fra Bordet. Lille Pause. Saa ringer Telefonen)

FRU LEVIN

Telefonen —

JACOB

Det er mig —

(Han gaar hurtig derind. Hugo nærmer sig urolig Døren. Et Øjebliks Stillehed. Saa lyder der et højt Raab derinde. Gl. Levin har rejst sig. Saa hører man pludselig derinde fra Jacobs henrykte Stemme)

JACOB

— — Far — — Mor — —!

(Fru Levin rejser sig. Gl. Levin gaar hurtig hen mod Døren. Idetsamme staar Jacob i Døraabningen, glædestraalende, midt mellem Latter og Graad. Da han ser Faderen, kaster han sig om hans Hals)

JACOB

Far — — det er hjemmefra — — Dina — —
Dina — —

(Fru Levin er kommet derhen. Jacob kaster sig ind til hende)

JACOB

— — Mor — — Dina — — Dina — — Dina
har faaet en Søn!

(Stilhed. Gl. Levin staar lidt, bøjer sit Hoved. Saa gaar han hen og kysser Jacob uden at sige et Ord, lægger sin Haand paa hans Hoved og bevæger sagte Læberne. Han gaar saa hen til Fru Levin, kysser hende først paa Munden, saa paa begge Kinder. Jacob omfavner Hugo og Meyer. De gaar saa hen og lykønsker de Gamle)

JACOB

(for sig selv)

7¹/₂ ☉ —

(De andre ler. Jacob har taget Forældrenes Hænder)

JACOB

7¹/₂ — — en lille, tyk Veksellerer — —

(De ler atter, lidt højere, staaende sammen i fortrolig Klynge. Saa aabnes Døren til Entréen ganske langsomt — Esther staar dér. Den gl. Levin faar først Øje paa hende, stanser med ét. De andre med Undtagelse af Jacob vender sig, tier pludselig. Kun Jacob ler endnu. Saa vender han sig, stopper op midt i sin Latter. Pause)

ESTHER

(ganske stille)

Godaften —

HUGO

Godaften —

FRU LEVIN

Godaften —

(Stilhed. Esther gaar langsomt ned mod Forgrunden, de andre er bleven staaende. Hun sætter sig i Sofaen og ser frem for sig. Fru Levin giver Tegn til de andre, at de skal gaa ganske stille)

JACOB

Godnat —

HUGO

Jeg gaar med dig —

FRU LEVIN

Godnat, Børn — hils Dina.

(Jacob og Hugo gaar ud i Entréen. Gl. Levin følger. Meyer har staaet for sig selv henne ved Forhøjningen, fortabt i Beskuelsen af Esther. Da gl. Levin er ved Døren, stanser han)

GL. LEVIN

De gaar maaske ogsaa, Meyer?

MEYER

(samler sig)

Jo — Hr. Levin . . . (Bukker ind mod Stuen) Godnat —

(Han gaar ud i Entréen fulgt af Levin. Fru Levin ser hen mod Døren, indtil den har lukket sig. Saa gaar hun hurtig hen til Esther, sætter sig og tager hendes Haand. Esther, som har siddet stiv derhenne, kaster sig ind til Moderen)

ESTHER

Mor —!

FRU LEVIN

Saa — saa —

ESTHER

Mor —

FRU LEVIN

Ja — ja —

ESTHER

Aa, Mor —

FRU LEVIN

Saa, lille Esther, saa — saa —

(Pause. Esthers Graad stilner, Fru Levin tørrer Taarerne af sit Silkeliv. Saa siger)

ESTHER

— — Jeg forstaar det slet ikke. Da jeg stod dér overfor jer — jeg kunde have kastet mig om Halsen paa dig, Mor, og bedt dig om Forladelse og

gaaet med dig hjem. Men jeg vidste, jeg havde gjort noget, som jeg skammede mig over, og det gjorde mig trodsig — saa kunde jeg ikke — —

FRU LEVIN

Nej — nej — saa kunde du ikke —

ESTHER

— Jeg var jo saa glad. Jeg holdt jo saa meget af ham. Jeg troede jo, at alt andet var noget som — som — — derfor var det, Mor.

FRU LEVIN

Ja — ja — derfor var det —

ESTHER

— Jeg holdt saa usigelig meget af ham — derfor var det, Mor — men han forstod det ikke. Jeg gav efter, fordi han bad mig derom, og jeg syntes, at alt andet var saa ligegyldigt. Men det er det ikke, Mor, og det troede jeg, han kunde forstaa, naar han saa det. Men det kunde han ikke — —

(Idetsamme kommer gl. Levin fra Entréen. Esther løfter Hovedet. Levin gaar rolig gennem Stuen og hen mod Sovekammeret. Da han er i Nærheden, siger)

FRU LEVIN

Adolf —

GL. LEVIN

Ja —? (Hun vinker ham hen med en Hovedbevægelse) Vil du mig noget?

FRU LEVIN

Kom lidt herhen —

(Fru Levin rykker til Side, saa der bliver Plads i Sofaen. Han staar et Øjeblik, gaar saa hen og sætter sig ved Siden af hende og Esther. Kort Stilhed. Saa bøjer Esther sig pludselig ned over Faderens Haand)

ESTHER

Om Forladelse — —

(De sidder et Øjeblik i Taushed. Saa siger)

ESTHER

— — Da I var gaaet, sagde jeg det. Jeg sagde ham, hvordan det var — og hvad det var, jeg holdt af. Jeg troede, at han og jeg kunde holde ligemeget af hinanden for dét, men da det kom til Stykket, saa forstod jeg, at der alligevel var noget hos ham og hos mig, som — —. Saa sagde jeg, at jeg ikke vilde. Ikke kunde. At jeg havde lovet noget, som jeg alligevel ikke kunde — for din Skyld, Far, og for Mors — og for mig selv ogsaa. Det sagde jeg saa til dem.

GL. LEVIN

Hvad for dem?

ESTHER

Jørgen og hans Fader.

GL. LEVIN

Ogsaa ham!

ESTHER

Ja.

(Den gl. Levin rejser sig med et Smil og gaar et Par Skridt fra dem)

FRU LEVIN

Og saa?

ESTHER

Det véd jeg ikke.

FRU LEVIN

Hvad sagde de da?

ESTHER

Det ved jeg ikke.

FRU LEVIN

Ved du ikke?

ESTHER

Jeg gik.

GL. LEVIN

Gik —?

ESTHER

Ja.

FRU LEVIN

Og de andre?

ESTHER

Det ved jeg ikke —

GL. LEVIN

De sagde da noget? (Esther ryster paa Hovedet) Noget maatte de da sige? (Esther ryster stærkere paa sit Hoved) Ja, din — din Forlovede, altsaa? (Da Esther kaster sig hulkende til Moderens Bryst) Er det da — forbi?
 (Fru Levin gør Tegn til ham, at han skal tie. Han gaar et Par Skridt, stanser)

FRU LEVIN

Saa — saa —

ESTHER

Mor — Mor —

FRU LEVIN

Saa — saa — min egen lille Pige — — saa —
 saa — ja — ja. Vi kan ikke gøre for det — —
 han maaske heller ikke — — saa — saa — — du
 maa ikke græde. Dét derhenne, det har vi jo glemt
 — Far og jeg har glemt det — (til gl. Levin) — har
 vi ikke? (Gl. Levin nikker, Esther græder stærkere) Nej, du ikke,
 min lille Pige — — du ikke, nej — — saa, Herre-
 gud, min egen Skat. — Men saadan er det. Det,
 der er sket nu iaften — det er det samme, som er
 sket hundrede Gange før — — jeg véd ikke, om
 det er Blodets Skyld eller hvordan — — men det
 er der en Gang og bliver vel aldrig anderledes —

(Det ringer ganske sagte ude i Entréen. De lytter. Saa ringer det igen.
 Gl. Levin gaar hurtig derud, lader Døren staa paa Klem.
 Man hører Dr. Hermings Stemme derude. Esther rejser sig og gaar hurtig
 hen mod Sovekammerdøren. Fru Levin har ogsaa rejst sig)

FRU LEVIN

Esther — du bliver!

(Esther stanser ved Midterbordet. Idetsamme gaar Døren til Entréen op.
 Dr. Herming kommer ind, i Overtøj. Gl. Levin følger, lukker Døren)

DR. HERMING

Godaften —

(Han gaar hen mod Fru Levin. Gl. Levin følger langsomt)

DR. HERMING

— — Godaften — — De maa undskyldte — —

men jeg kunde ikke — — jeg maatte endnu iaften
— — undskyld —

GL. LEVIN

Værsaagod — vil De ikke tage Plads?

DR. HERMING

Tak.

GL. LEVIN

Maa jeg skille Dem af med Deres Hat?

DR. HERMING

Tak.

(Stilhed. Dr. Herming har sat sig i Lænestolen ved Hjørnebordet. Levin har lagt Hatten hen paa Midterbordet. Sætter sig saa hen i Sofaen ved Siden af Fru Levin. Esther staar lænet mod Midterbordet og ser frem for sig)

DR. HERMING

— — Det er saa vanskeligt for mig — — men
De vil nok — —

(Han bøjer Hovedet. De Gamle nikker og rykker lidt nærmere. Esther bliver staaende urørlig. Lille Pause. Saa løfter Dr. Herming Hovedet og rejser sig, vendt mod Esther)

DR. HERMING

— — Jeg holder af dig, Esther — det er derfor, jeg kommer. Det, som skete nu iaften, det maatte jo komme en Gang — det forstaar jeg nu. Jeg har set noget iaften — og følt noget — som jeg ikke før har vidst. Noget af det bedste i dig maaske, som vil hjælpe mig, hvis vi igen finder hinanden —

(Lille Pause. De Gamle ser hen mod Esther, der stadig staar taus. Saa vender Dr. Herming sig om mod de gl. Levins)

DR. HERMING

— — Jeg holder af Esther. Jeg holder af hende, ogsaa fordi hun er Jøde. Da hun før gik sin Vej og her hjem til Dem, da holdt jeg mere af hende end nogensinde før. Jeg lærte noget om Jøder, som jeg aldrig skal glemme —

(Pause. Saa rejser gl. Levin sig og gaar hen til Esther. Han tager hendes Haand og gaar med hende hen til Dr. Herming. Gl. Levin gaar bagved Stolen)

DR. HERMING

Esther —

(Hun bøjer sit Hoved ind til hans Skulder. Kort Stilhed. Saa siger)

DR. HERMING

— Jeg skal ikke tage noget fra dig. Det, som er dit, dét skal du have Lov til at beholde. Det, du holder af, skal du have Lov til at holde af. Jeg skal være varsom — det lover jeg dig. Vi skal hjælpe hinanden, saa godt vi kan — skal vi love hinanden det, Esther?

(Hun nikker med Ansigtet mod hans Skulder. Saa siger)

DR. HERMING

Vejret er saa dejligt iaften — som om det var Foraar. (Til de Gamle) Maa Esther gaa lidt med — —?

(Hun løfter nu Hovedet og ser et Øjeblik paa ham. Vil gaa mod Entréen, men ser Faderen, der staar halvt bortvendt bag Stolen. Hun gaar hen til ham og kysser ham. Saa gaar hun hurtig ud i Entréen.)

Dr. Herming har vendt sig mod gl. Levin og rækker ham Haanden)

DR. HERMING

Jeg har saa meget at takke Dem for.

GL. LEVIN

Hvad har De at takke mig for?

DR. HERMING

Det kan jeg ikke sige — men jeg synes, vi er kommet ligesom mere i Slægt med hinanden, fordi De og Deres har lært mig saa meget, som jeg ikke før forstod.

GL. LEVIN

Hvad har jeg lært Dem? Hvad kan vi lære Dem? At hjælpe hinanden, som De selv sagde — hvad andet er der at lære?

ESTHER

(i Døren, paaklædt)

Godnat —

DR. HERMING

Godnat — —

(Dr. Herming gaar. Gl. Levin følger ham hen til Døren. Da den har lukket sig, gaar han lidt frem mod Fru Levin)

GL. LEVIN

Tja, Sara —

FRU LEVIN

Ja, Adolf —

GL. LEVIN

Hvad tror du?

FRU LEVIN

Tror og tror —

(Hun gaar hen og henter sin Hæklepose paa Midterbordet. Gl. Levin staar lidt i Tanker, siger saa)

GL. LEVIN

— — Jeg har læst et Sted, Sara, at hvis vi Mennesker kunde enes om Livets Goder, saa var der nok til os allesammen. — Lad os haabe, at den Tid maa komme.

(Han staar lidt. Saa gaar han hen mod Sovekammeret, stanser ved den elektriske Kontakt)

GL. LEVIN

Jeg slukker Lyset i Loftet —

FRU LEVIN

Ja, sluk du blot.

(Han slukker. Fru Levin er gaaet hen til Hjørnebordet med sit Hækletøj. Han stanser i Nærheden af Sovekammerdøren)

GL. LEVIN

Gaar du med?

FRU LEVIN

(sætter sig i Lænestolen)

Jeg venter, til Esther kommer.

GL. LEVIN

Godnat, Sara —

FRU LEVIN

Godnat, Adolf —

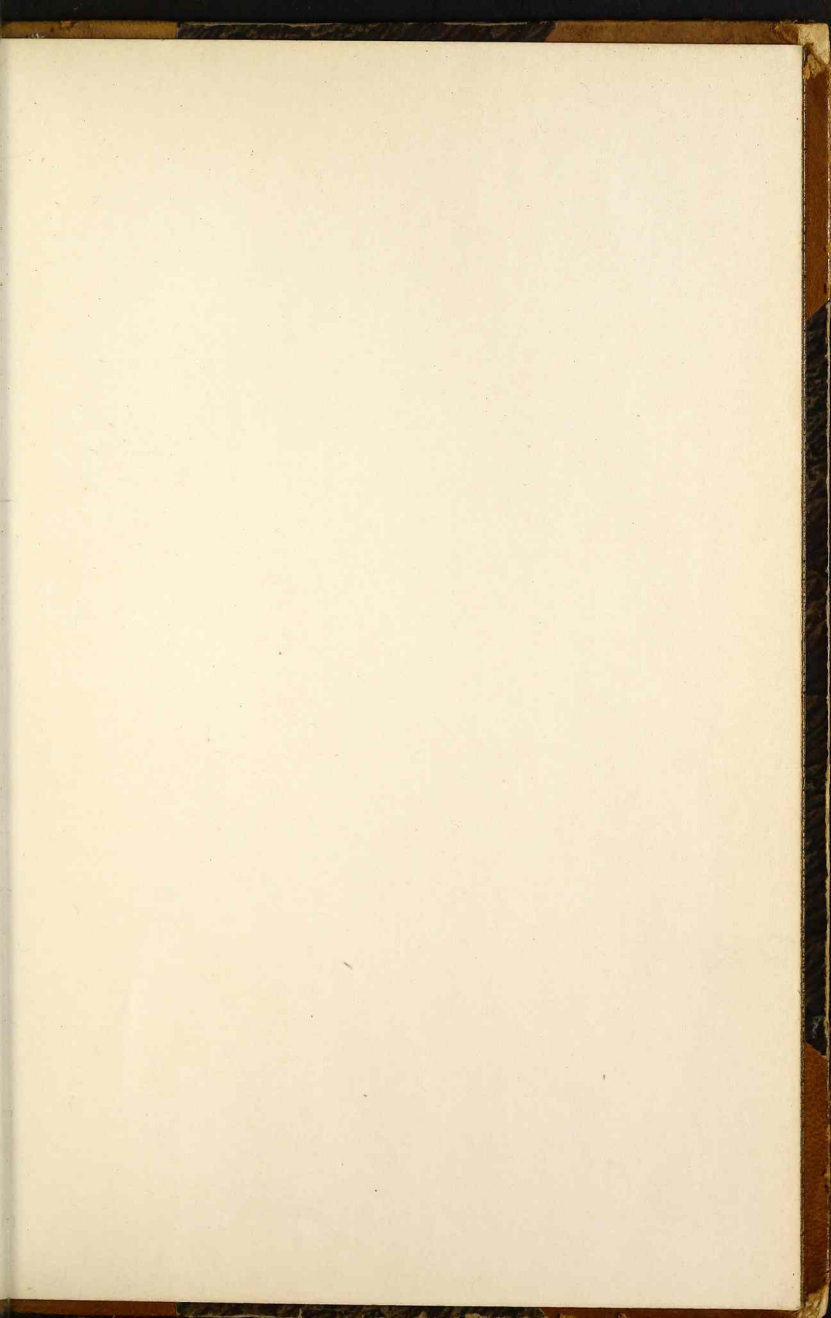
(Han gaar ind i Sovekammeret. Hun sidder lidt, saa løfter hun sit Hoved og lader Hækletøjet synke)

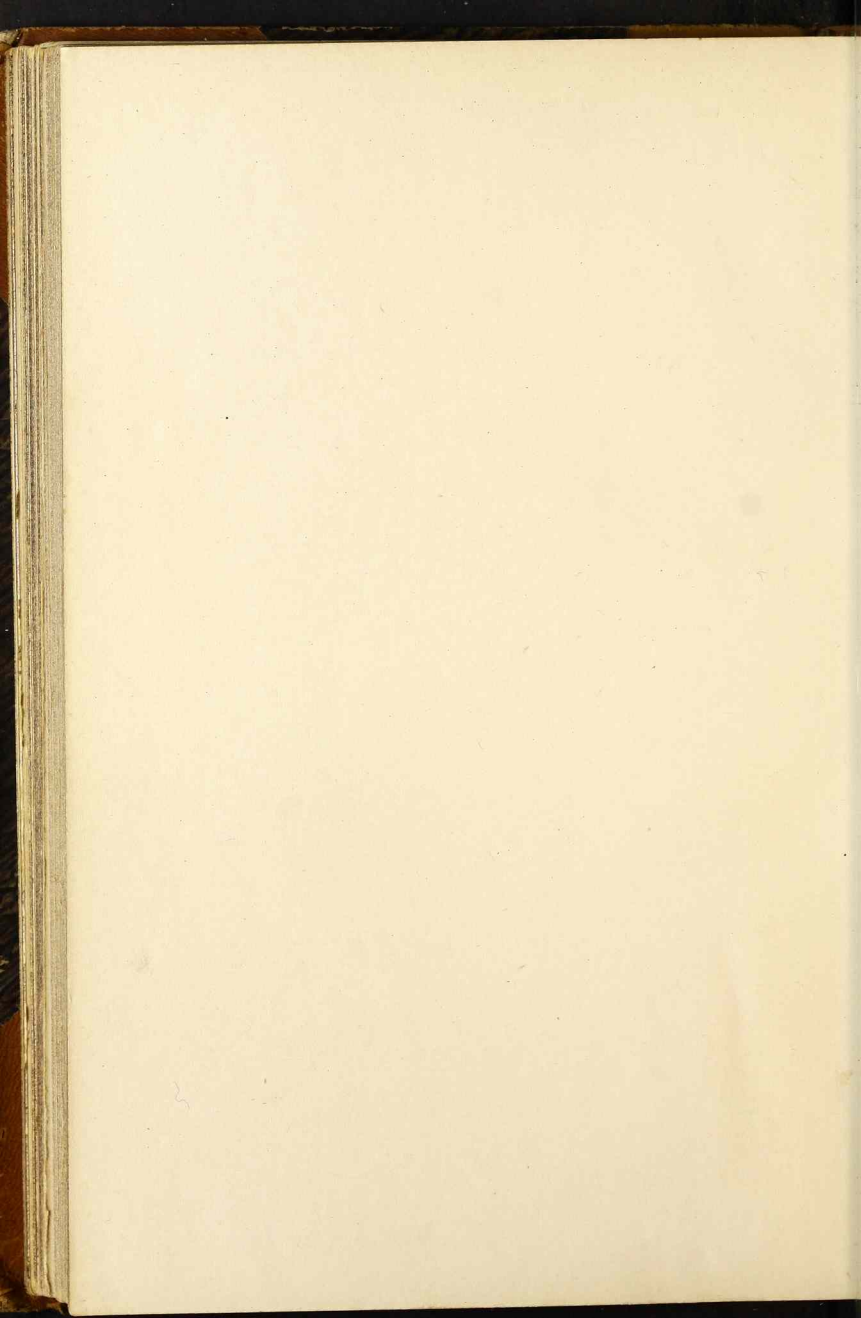
FRU LEVIN

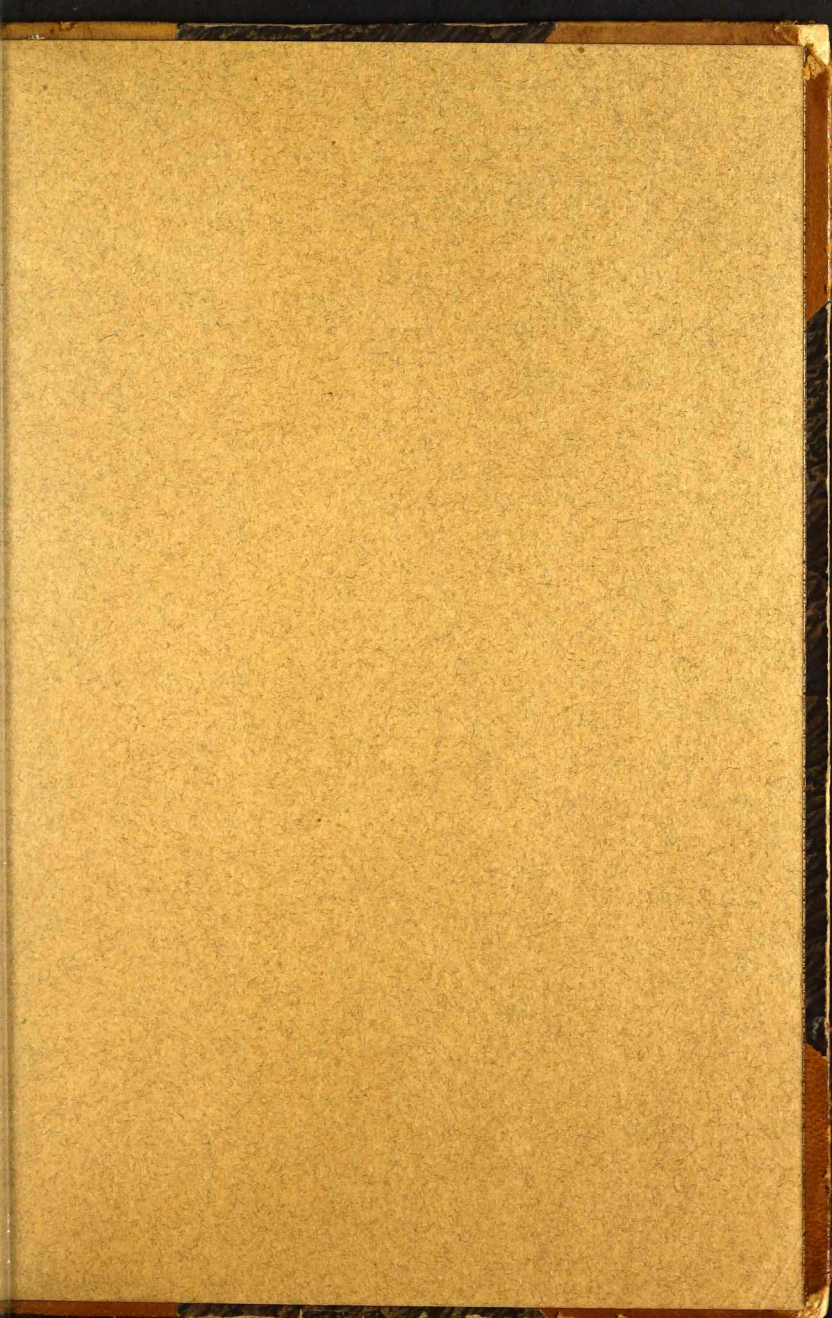
— — Herre — lad mit Barn blive lykkeligt!

(Hun sidder lidt i samme Stilling. Saa bøjer hun sig over sit Arbejde.)

Tæppet falder.

GYLDENDALSKE BOGHANDEL · NORDISK FORLAG

HENRI NATHANSEN

SOMMERNAT FORTÆLLING. 3 Kroner.

DEN FORBUDNE FRUGT TRE FORTÆLLINGER.
4 Kroner.

FLODEN ROMAN. 5 Kroner.

MOR HAR RET — KOMEDIE I TRE AKTER. 2 Kroner.

DEN GODE BORGER SKUESPIL I TRE AKTER.
3 Kroner 75 Øre.

DANIEL HERTZ SKUESPIL I TRE AKTER.
2 Kroner 50 Øre.

DANAS HAVE IDYL I TRE AKTER. 3 Kroner.

DRØMMEN SKUESPIL I TRE AKTER. 2 Kroner 75 Øre.

INDENFOR MURENE SKUESPIL I FIRE AKTER.

